

MÉTSZET

ÉPÍTÉSZET

ÚJDONSÁGOK

RÉSZLETEK

SZERKEZETEK

FÉNYJÁTÉK

AZ ÉPÍTÉSZET,
MINT STILISZTIKAI
PROBLÉMA

VIDÉKI
ÉPÍTÉSZET

KVÁZI-STRUKTÚRA
MINT JELENTÉSadÁSI
KÍSÉRLET

SŰRŰ HÁZ
EGY SŰRŰ
NEGYEDBEN

A LÉNYEG
A STATUÁLÁS

PENTAGONBA
ÍRVA

NEM CSAK
DUMA...

www.tervlap.hu

Ára: 890 Ft

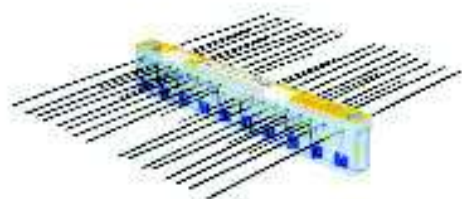
50 év tapasztalata a hőszigetelésben.
Schöck Isokorb®

Schöck Isokorb®

Innováció, energiatakarékosság, hosszú élettartam és komfort egy elemben.

Schöck Isokorb® K

Konzolos erkélyek teherhordó hőszigetelő eleme.

Az Isokorb elem hőtechnikailag elválasztja a külső és belső épületszerkezeteket egymástól.

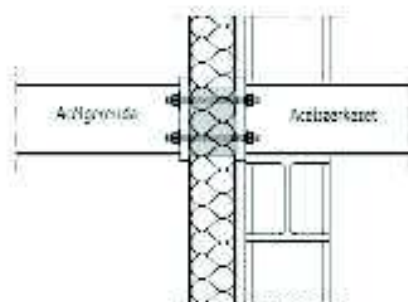
A csatlakozás kiváló hőszigetelését az alkalmazott HTE-Modul nyomólap, a rozsdamentes vasalás és a Neopor ($\lambda = 0,031 \text{ W/(m·K)}$) anyagú hőszigetelő test biztosítja.

Schöck Isokorb® KST

Hőhidmegszakító elem acélszerkezetek kapcsolatához.

A legújabb fejlesztéseink egyike a KST elem, amellyel az acéltartók hőtechnikailag elválasztott kapcsolatait lehet kialakítani.

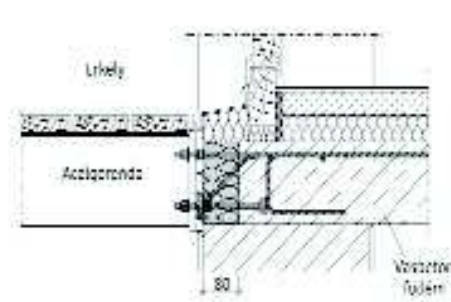
A szokásos megoldások közül egyetlenegy sem felel meg a hőszigetelés és energiatakarékosság alapvető előírásainak. Az Isokorb KST elem az egyedüli lehetőség az acélszerkezetek hőhídjainak hatásos csökkentésére.

Schöck Isokorb® KS

Acélgerendák hőtechnikai elválasztása vasbeton szerkezetektől.

Acélszerkezetek és vasbeton ideális kapcsolóeleme, amely biztosítja a csatlakozó szerkezetek termikus elválasztását is.

Tartós időtálló megoldás az acél- és vasbeton szerkezetek összekapcsolásához. Az elem időjárás hatásának kitett alkatrészei tartósan korrozóálló nemesacélból készülnek.

Négyszáz éves lakások a jövőben, 300 ezer bérlakásra szoruló ma. Előbbi adattal a Társaság a Lakásépítésért Egyesület érzékelteti, hogy nem tartható a lakásépítések mai alacsony száma: „2012-ben 10 560 lakás épült Magyarországon. Összevetve ezt a 4,3 milliós lakásállománnyal, azt látjuk, hogy ilyen lakásépítési volumen mellett a hazai lakásállomány megújulási ciklusa hozzávetőleg négyszáz év.” A háromezeres bérlakásigényt a Habitat for Humanity lakhatási jelentése ismerteti: „2012-ben 300 ezer lakás volt fél-

arch.

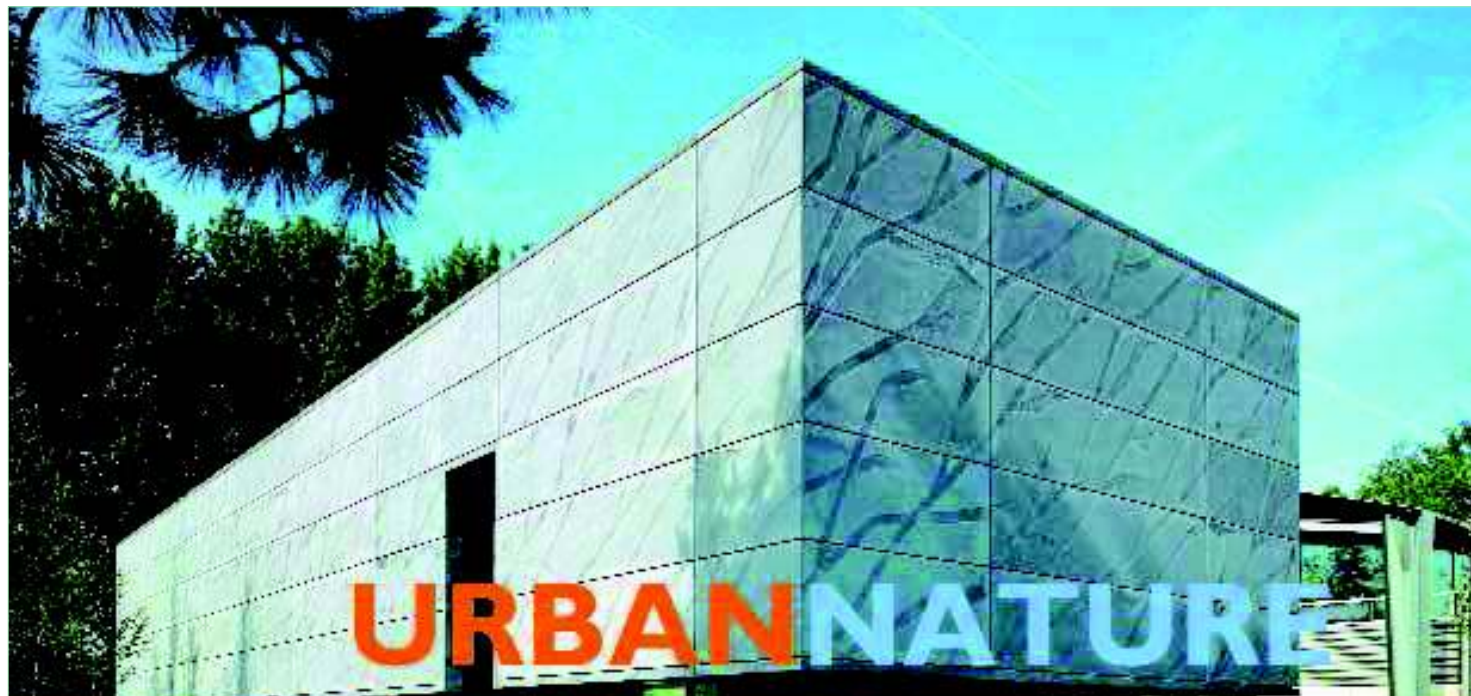
komfortos vagy komfort nélküli, 200 ezer lakásban nem volt vízöblítéses vécé. A magyarországi lakásállomány 70 %-a energetikai szempontból elavult. (...) A bizonytalan lakhatási helyzetű családok közül a becslések szerint 300 ezer helyzete tenné indokolttá, hogy szociális bérlakásba költözhessen. (...) Ugyanakkor közel 500 ezer lakás áll üresen”.

Tulajdonképpen ebben a helyzetben az a csoda, hogyan tudott a KSH első negyedévre 9.9 százalékos építőipari növekedést mérni. Persze tudjuk, az elképzelhetetlenül alacsony korábbi adatok miatt, de ez a magasépítésben alig, a lakásépítésben egyáltalán nem érzékelhető. Vannak ugyan kollégák, akik örömmel számolnak be megbízásokról, de az elmúlt egy-két év fokozatos lecsúszásához képest, azt hiszem, nem annyira a munka több mostanában, inkább csak jobban örülünk egy-egy megbízásnak.

Mi lehetne a megoldás? „A lakásépítési, felújítási hitelek kamatát négy százalékra kellene leszorítani, (...) erre az Európai Beruházási Bank hitelkerete adhatna lehetőséget, amit alacsony energiafelhasználású épületek létrehozására lehet igénybe venni” – mondja ugyancsak a TLE, a szocpol megemelésének sürgetése mellett. Egyetértünk.

CSANÁDY PÁL

Kiadja az Artifex Kiadó Kft., 1119 Budapest, Pajkos utca 28. / 36-1-783-1711 / info@artifexkiado.hu / www.tervlap.hu, www.epitesimegoldasok.hu, www.kamaraikepzesek.hu / ISSN 2061-2710 / Terjesztő: Magyar Posta Zrt. / Hirdetésfelvétel, termékek: Berta Ágnes 36-20-396-5671, Sárdy Csaba 36-20-240-7232 / Alapító-főszerkesztő: Szende Árpád / Főszerkesztő, felelős kiadó: Csanády Pál 36-20-312-4514 / Főszerkesztő-helyettes: Pesti Monika / Szerkesztő: Dobossy Edit / Szakmai tanácsadók: Csajbók Csaba, Csárgy Ferenc, Vukosavljev Zorán, Wesselényi-Garay Andor, Gáspár László, Nagy Sándor, Roth János, Czigány Tamás (Győr), Lengyel István (Debrecen), Patartics Zorán (Pécs), Ripszám János (Siófok) / Lapterv és nyomdai előkészítés: Csányi Tamás, xfergrafika.hu / Nyomda: D-Plus / Olvasószerkesztő: F. Vámosy Erzsébet / Előfizetés egy évre: 4900 Ft, két évre: 8900 Ft, három évre: 11900 Ft. Előfizetés kizárólag elektronikusan a terlvap építész közösségi portálon keresztül: www.tervlap.hu / Az építészeti alkotásokat bemutató cikkek lektoráltak.

URBANNATURE

**Természet ihlette színek
Városi használatra tervezve**

Cembrit
Tető és homlokzat
szálcementből
www.cembrit.hu

A RE solution Consulting Kft. (REscon) egy mély szakmai tartalommal bíró, ütőköpes, rugalmas, sokoldalú csapat, amely a multinacionális fejlesztő és ingatlan tanácsadó cégeknel szerzett több évtizednyi tapasztalatával feltárja a rejtett költségeket, részletesen megtervez és lebonyolít komplex irodai terület átalakítás/csökkenés/átstrukturálás/relokációs projekteket. Bonyolult bérleti feltételek? Elrendezési problémák, műszaki kihívások és szervezeti nehézségek? A válasz a Resconing! Jelentős megtakarítás, megújulás, pozitív üzenetek! A bonyolultat tesszük érthetővé, az ismeretlent hasznossá, a bizonytalant kiszámíthatóvá. Értünk az irodához!

www.rescon.hu

T E R M É K E K

- 4 Svéd acél – magyar találékonyosság
 6 Hőszigetelés kreatívan – nem csak energiatudatosan
 8 Az elegáns válaszfalpanelek csak felső rögzítést igényelnek
 10 Filigrán szerkezettel – mégis hőtárolóként

- 11 **Mai szemmel**

M E T S Z E T

- 12 Az építészet mint stilisztikai probléma | Építész: **Kalmár László, Zsuffa Zsolt**

K Ü L H Ö N

- 22 Fényjáték | Építész: Emmanuel **Moureaux**
 26 Pentagonba írva | Építész: **Promontório**

T É M A : K Ö Z É P Ü L E T

- 30 Vidéki építészet | Építész: **Vesmás Péter**
 36 Kvázi struktúra mint jelentésadási kísérlet | Építész: **Csillag Katalin, Gunther Zsolt**
 42 Sűrű ház egy sűrű negyedben | Építész: **Taraczky Dániel**
 46 A lényeg a statuálás | Építész: **Pintér Tamás**
 50 Nem csak duma... | Építész: **Csomay Zsófia, Lente András**

Z Ö L D O L D A L A K

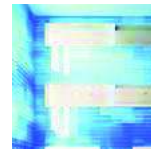
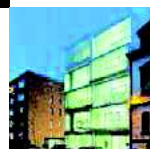
- 54 Az állami támogatásokról

A K T U Á L I S

- 56 Finta József Élet Rajz című kiállítása
 58 A BÉK rendkívüli tisztújító taggyűlése
 58 A MÉSZ 2013. évi rendes közgyűlése
 60 Szezonális hőtároló tömb – Élvezzük a nyár melegét télen is!
 62 Az AML, a POP-UP meg a Construma

K Ö N Y V

- 64 Magyarország híres villái
 65 **Abstracts in English**
 66 **Tervezők, szerzők**
 68 **Ciki**

E számunk címlapja Kalmár László és Zsuffa Zsolt terve alapján készült.

Svéd acél – magyar találékonyság

1

A Lindab Kft., a BME és a Tartótér Kft. közös kutatás-fejlesztési együttműködésével jött létre egy új magyar Lindab termék, az SBS Maxi csarnokrendszer – olyan mérnöki újdonság, amely az eddigieknél sokkal gazdaságosabban és gyorsabban teszi lehetővé a 9–18 m fesztávolságú, 3–6 m válmagasságú, úgynevezett közepes méretű, egylégtérű csarnokok építését.

Üzlet és tudomány

Az SBS Maxi projekt nem előzmények nélkül való: a 90-es években, amikor a nemzetközi cégek megjelentek Magyarországon, egymás után épültek az ipari, logisztikai vagy mezőgazdasági célokat szolgáló, hatalmas méretű csarnokok. A Lindab Kft. is nagy volumenben szolgálta ki a piacot a melegen hengerelt acélprofilokból, illetve -lemezekből, hagyományos hegesztési gyártástechnológiával előállított, csúcsmínőségű vázszerkezeteivel. Az évtized végén azonban az addigi megrendelők, illetve az egyre szaporodó kkv.-k érdeklődni kezdtek a kisebb alapterületű, alacsonyabb költséggel, gyorsan megvalósítható, kiegészítő jellegű épületek iránt. A Lindab cég fejlesztőinek figyelve ekkor összpontosult a nagyobb csarnokok esetében addig másodlagos szerkezeti

elemként használt, egyébként nagyon jó műszaki tulajdonságokkal rendelkező, alapanyagában már korrózióvédelemmel (tűzihorganyzással) ellátott, vékonyfalú profilokra (hideghengerelt Z-, C-, U-szelvények). Felmerült a kérdés, hogyan lehetne ezeket az elemeket fő tartószerkezeti rendszer céljára is felhasználva könnyűszerkezetes „mini” csarnokokot építeni.

Ekkor jött létre a Budapesti Műszaki és

Gazdaságtudományi Egyetem (BME) és a Lindab Kft. együttműködése. A BME-n már régebben is folyt az említett szerkezeti elem összetett műszaki és statikai viselkedésének vizsgálata, és a Lindab megjelenése lehetővé tette, hogy az addigi alap kutatások most alkalmazott kutatásban kapjanak konkrét, gyakorlati célt.

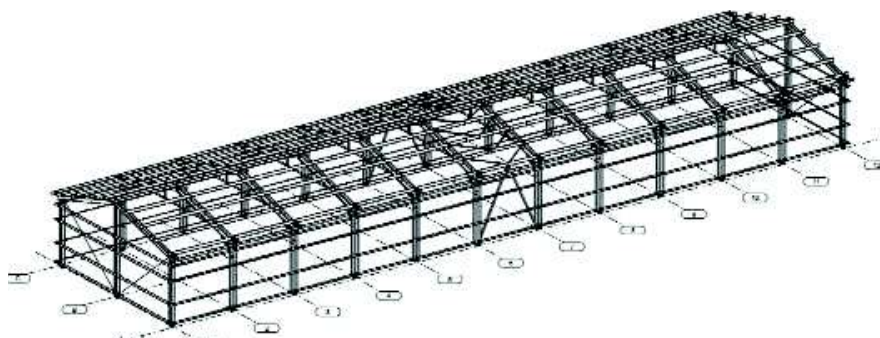
Egy kutatás-fejlesztési (K+F) program keretében a szerkezeti csomópontok laboratóriumi vizsgálatai alapján kidolgozták a speciális méretezési eljárásokat és a szükséges számításokat, valamint az ezekhez tartozó felhasználói programokat. A szerkezetek tulajdonságait teljes léptékű tartókon végzett újabb labor kísérletek során tesztelték, a szerkezetet a törési határig, tönkremenetelig terheltek. A kapott adatokat a teljes mértékben magyar fejlesztésnek számító Small Building System (SBS: körülbelül 50–250 m² alapterületű „kis épületek”) megalkotásában hasznosították. Az eredményeket számos nemzetközi szakmai folyóiratban is publikálták, sőt a kutatások nyomán még a témával foglalkozó doktori disszertációk is születtek.

Az új termék népszerűségét és praktikusságát bizonyította, hogy a gazdasági szférából érkező szép számú megrendelésen túl a ma-

2

3

gánépítetők is felfedezték a műszaki újdonságban rejlő lehetőségeket. Garázsok, műhelyek, melléképületek készültek gyorsan és gazdaságosan a Lindab SBS technológiával.

Egy statikai szerkezet újragondolása

Felmerült az SBS továbbfejlesztési terve is, hogy nagyobb oldalsó nyílásokkal, kapukkal is rendelkezzen, és már „közepes” méretű, 10-18 m fesztávolságú és akár 6 m belmagasságú csarnokok, épületek tartószerkezeteit is meg lehessen valósítani belőle.

Az újabb fejlesztésben a Tartóterv Kft. is közreműködött. A cél az volt, hogy a Lindab C-profilok főtartó elemként még nagyobb méretek és ezáltal nagyobb igénybevételek elvi-

rettávolságok hatékony növelését a korábbi SBS-hez képest – innen származik az új szerkezeti rendszer elnevezése: SBS Maxi.

Az SBS Maxi tartószerkezeti kialakításának fejlesztésekor a korábbi SBS-nél alkalmazott megoldások mellett egy másik Lindab könnyűszerkezet, a LindabTruss rácsostartóú te-tőszerkezet eredményeit is felhasználták.

Ezek a vékonyfalú termékek összetett szerkezeti viselkedést mutatnak. Érzékenyek a különböző szerkezeti kialakításokra, peremfeltételekre, a csavarozott kapcsolatok kivitelezésére. Statikailag komplex vizsgálatokat (szilárdsági és stabilitási ellenőrzéseket, figyelembe véve a lokális és alaki torzulásos horpadásokat, kihajlást, kifordulást) kell végezni. Az

lyezettetéshez és a helyszíni szerelési munkák elvégzéséhez szükséges statikai igazoló számításokat és terveket is. A kivitelezéshez a Lindab speciális oktatásain és az SBS rendszer szerelésében évtizedes tapasztalatokat szerzett cégeket ajánlják.

Az SBS Maxi előnyei

Az SBS Maxi csarnokrendszer a vizsgálati mérettartományban kisebb anyagfelhasználást igényel, mint a hagyományos, melegen hengerelt acél tartószerkezetek. Így jóval kisebb lesz a szerkezet önsúlya, csökken az alapozásra jutó teher, de például a szállítási költség is. Az említett hagyományos hegesztéssel technológiával összehasonlítva az SBS Maxi esetében körülbelül 15–20 százalékos költségmegtakarítással lehet számolni. A standardizált méretezési, tervezési eljárásnak és a csavarozott, szárazkötési technológiának köszönhetően rövidül a szerelési-kivitelezési időtartam is.

Az SBS Maxi nem csupán a hozzáadott szellemi értéket tekintve egyedi termék a hazai piacon, hanem tartósságában is. Megfelelő szerelés és karbantartás mellett ugyanis a tűzihorganyzott, svéd acél alapanyag még szélsőséges időjárási viszonyok közepette is tartósan képes ellenállni a környezeti hatásoknak, a korróziónak.

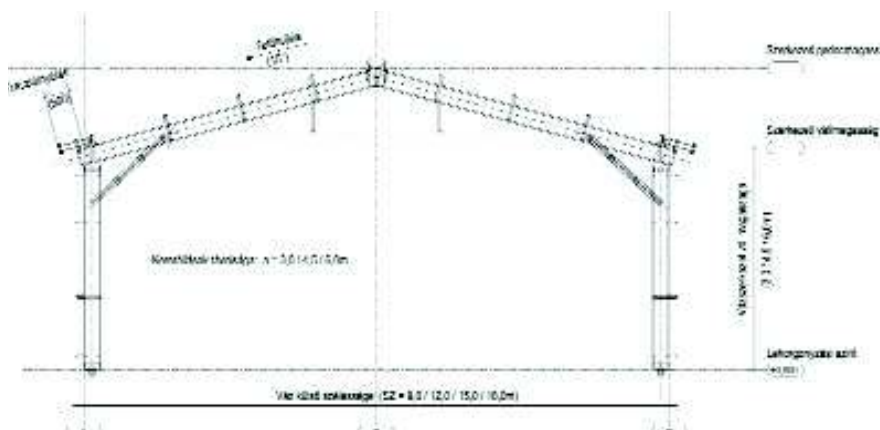
Az SBS Maxi alkalmazhatósági területei

A komplett épületrendszer körülbelül 200-1500 m²-es alapterületek egylégtérű fedését teszi lehetővé 6 méteres vállmagasságig. Kiválóan alkalmas tárolók, raktárak, gyártóüzemek, valamint a mezőgazdasági technológiai folyamatokat kiszolgáló épületek kivitelezésére. Megfelelő hőszigetelés és szellőztetés esetén istállóként is alkalmazható. A magánépítetők használhatják műhelyként, garázként, tárolóként vagy éppen melléképületként.

Lindab Kft., Biatorbágy

- [1] Lindab SBS Maxi csarnok látványterve
- [2] A standardizált méretezési, tervezési eljárásnak és a csavarozott, szárazkötési technológiának köszönhetően rövidül a szerelési-kivitelezési időtartam
- [3] Az SBS Maxi épületrendszer 200–1500 m²-es alapterületek egylégtérű fedését teszi lehetővé 6 méteres vállmagasságig
- [4] SBS Maxi típuskeretek

4

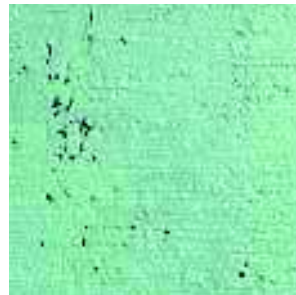
selésére legyenek képesek. A nagyobb teherbírás elérésére duplázott C-szelvényeket alkalmaztak a főtartó oszlopok és a gerendák esetén, megoldották az elemek kapcsolatait, az alapozáshoz való lefogatást. A függőleges oszlop és a ferde gerenda között a keretsarokban, az erőátadás jelentős részének felvételéhez a szelvények közé helyezett könnyűtámasztó rudakat használtak, bizonyos méretek felett pedig a gerendákat összekötő vonórudakat is betervezték. E szerkezeti kialakítások összessége tette lehetővé a támaszköz és a ke-

SBS Maxival kapcsolatban a méretezési eljárást szofisztikált számítógépes szimulációs kísérletekkel támasztották alá. Az eljárást kidolgozták a standard méretekre (9-12-15-18 m fesztáv, 3-4,5-6 m vállmagasság), ezt a cég az érdeklődők, illetve az építésztervezők rendelkezésére bocsátja. Természetesen az ezektől eltérő méretek számítása is működik, ilyen igény esetén a Lindabhoz kell fordulni.

Egy 800-1000 m²-es épülethez a szelvények legyártása egy-két héten belül megtörténik. A „csomaghoz” mellékelik a hatósági engedé-

Hőszigetelés kreatívan –

A homlokzati hőszigetelő rendszerek ma már elengedhetetlen részét képezik az épületeknek, legyen szó épületenergetikai felújításról vagy akár új építésű ingatlanról. A hőszigetelés anyaga többféle lehet, a legelterjedtebb a polisztirolos hőszigetelő rendszer, kedvező ára, kis súlya és viszonylag egyszerű kivitelezhetősége miatt. Egyre többen választanak azonban ásványgyapotos homlokzati hőszigetelő rendszereket, hiszen kiváló páraáteresztésű anyagról van szó, amely ráadásul nem éghető. Ennek kivitelezése azonban nagyobb odafigyelést igényel, és számolni kell a magasabb költségekkel is.

Durva betonhatás

Ecsettechnika

Fésűs technika

Nyomott technika

- » Háznéző
- » Lakásbemutatók
- » Építészeti, lakberendezési ötletek
- » Passzív ház-sorozat
- » Zöldhullám: az energiahatékony építkezésről
- » Szakértő tanácsok építkezéshez, felújításhoz

DIGITÁLISAN IS OLVASHATÓ!

<https://digitalstand.hu/amiotthonunk>
http://www.dinag.hu/magazin/A_Mi_Otthonunk

Léteznek más hőszigetelési megoldások is. Lassan hazánkban is ismertté válik a fagyapot lemez, vagy új építés esetén akár olyan inhomogén falazóelemekkel is készülhetnek a külső falak, amelyekkel már nem kell a homlokzatot utólag hőszigetelni.

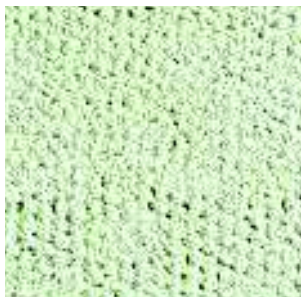
Bármilyen legyen az éppen aktuális energetikai előírásoknak megfelelő falszerkezet, az esetek többségében erre befejező réteggént színes vakolatok kerülnek. Ahogy szinte minden építőanyag esetében végigkövethető a fejlődés, az innovációk sora, így van ez a befejező rétegekkel is. A zsákos nemesvakolatokat lassan felváltották hazánkban a színes, vékonyan felhordható vödörös vakolatok, amelyekkel könnyebben és gyorsabban lehet olyan felületet kialakítani, ami színtartó és időjárásálló. A kötőanyaguktól és a speciális igényektől függően eltérő az alkalmazási körük. Viszont amiben megegyeznek, hogy a struktúrájuk hasonló.

A hőszigetelő rendszereken eddig jellemzően a már hagyományosnak mondható vödörös vakolatokat alkalmazták – de ahogy a hétköznapi élet-

nem csak energiatudatosan

ben, úgy egy ház esetében is fontos lehet az egyedi megjelenés. Erre irányultak a Baumit új fejlesztései: hogy a már szinte mindenki által megszokott homlokzati megjelenés kicsit megfűszerezhető legyen – kreatív vakolatokkal.

A Baumit CreativTop vakolatcsaládja számtalan felületi megjelenés kialakítására nyújt lehetőséget. Készíthető betonhatású, nyomott, átfésült, szivacsolt vagy bármilyen egyedi felület. Ezeket a struktúrákat kombinálva a színekkel új dimenziók nyílnak a homlokzati hőszigetelő rendszerek felületi kialakításának terén. Akár fa- vagy mészkőburkolat hatás is elér-

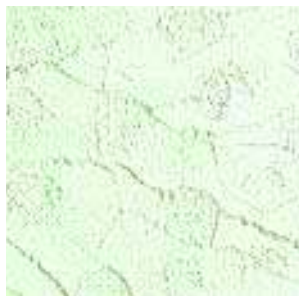
Hengerelt technika

Kanáltechnika

Szivacsos technika

Sűrített levegős technika

hető, ha ezeket a struktúrákat homlokzatokon is használható szintartó lazúrokkal átfestjük. A költséges szerelt burkolat így kiváltható jóval egyszerűbben kivitelezhető megoldásra. Az eredmény magáért beszél.

Kékesy Péter szakértő, Baumit Kft.

A változatos struktúrájú Baumit CreativTop vakolatcsalád és a széles színválasztékú lazúrfestékek új lehetőséget nyújtanak a homlokzati hőszigetelő rendszerek felületi kialakításának terén

„Agrárépítészeti, helyi érték” konferencia

A *Metszet* és a *Vidék és Gazdaság* című folyóirat másodszor szervez **agrárépítészeti konferenciát** Mórahalmon a mezőgazdasági építészetéről. Az eseménynek nemcsak az ad aktualitást, hogy az építésnek ez a szegmense mutat némi **fellendülést**, de az is, hogy az ipari építészethez hasonlóan itt is egyre fontosabb szerepet játszik az **építészeti**, mint egy-egy cég – például **borászat** – arculatának eszköze. A konferencia a mórahalmi Homokháti Sokadalom hivatalos programja, a résztvevők az étkezések mellett **fürdőbelépőt** is kapnak.

Az előadók között olyan szaktekintélyek lesznek, mint **Krizsán András** Ybl-díjas építész, a Falufejlesztési Társaság elnöke, Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat elnökségi tagja, **Ónodi Gábor** PhD tanszékvezető egyetemi docens, SZIE MKK KTI mb igazgató és **Dr. Csontos Györgyi** DLA tanársegéd, SZIE-YMÉTK Településmérnöki és Építészeti Tanszékéről.

Kamarai pont: **MÉK – 2 pont** (2013/185)

Helyszín: Mórahalom, Aranyszöm Rendezvényház, Nagyterem (6782 Mórahalom, Röszei út 1.)

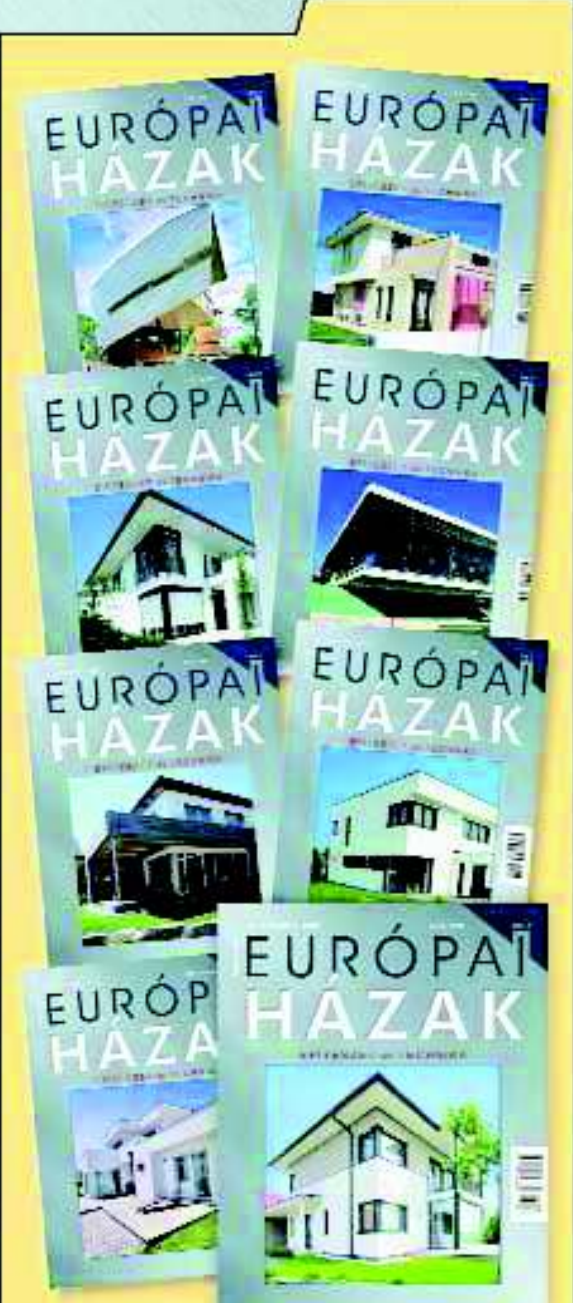
Időpont: 2013. július 5.

Jelentkezés: www.tervlap.hu – jobboldalt a gombra kattintva

További **információ:** info@artifexkiado.hu,
telefon: +36 1 783 1711

EURÓPAI HÁZAK

ÉPÍTÉSZETI MAGAZIN

Keresse az újságárusoknál!
Előfizethető: bármely postahivatalban.
Megjelenik évente négy alkalommal.
www.europaihazak.hu

Az elegáns válaszfalpanelek

A rugalmas téralakításra lehetőséget nyújtó Domino válaszfalrendszer egymástól független elemekből áll, melyek zárt állapotban egységes fal-felületet képeznek. Az elemek a mennyezetre rögzített sínben görgők segítségével mozgathatók, anyaguktól függően átlátható vagy átláthatatlan térhatárolást adva.

A Domino válaszfalrendszer alumíniumprofilokból, valamint igény szerint választható áttetsző vagy színezett kivitelű szimpla és dupla üvegezésből, MDF lapból, méhsejt-szerkezetű panelből stb. készülő falelemekből állhat. Az egymáshoz csaphornyos rendszerrel csatlakozó függő-

csak felső rögzítést igényelnek

leges alumíniumprofilok gondoskodnak az üvegezett elemek védelméről és élképzéséről. Az üveget, illetve az egyéb felületet teljesen körülveszi az alumíniumkeret, ezáltal egymástól függetlenül mozgathatók a mennyezetre rögzített sínben. A rendszer padlóprofil, illetve padlócsatlakozást nem

igényel, ami nehezítené a közlekedést, vagy rontaná az esztétikai megjelenést.

A Domino válaszfalrendszer alkalmazható lakó- és középületekben, irodákban, tornatermekben, éttermi helyiségek elválasztásához, hotelekben, de kialakíthatók belőle a bevásárlóközpontokban használatos kirakatsalutak is.

Lambda-Inno Kft., Budapest

Baumit
homlokzati
hőszigetelő
rendszerek

**Egyedi
homlokzat
színekre
hangolva**

Szigetellen egy életre – színezzé házat Baumit Life árnyalatokkal!

A Baumit homlokzati hőszigetelő rendszerekkel költséget és energiát takaríthat meg. Több generáció élvezni majd ennek gyümölcsét.

A Baumit Life 898 különböző árnyalataival háza ragyogni fog sok éven át. Segítünk a színválasztásban!

Baumit INFO: 06-33/512-920

Tartós és szép – ez az ami igazán megéri.

Life
by allcolor

A jövő ötletel.

**BAU
MIT**
baumit.com

Filigrán szerkezettel – mégis hőhidmentesen

1

A világ energiaigénye óriási és továbbra is folyamatosan nő, míg a hagyományos energiaforrások kimerülően vannak. Ezek pótlására vagy helyettesítésére az alternatív (megújuló) energiaforrások nem nyújtanak még kielégítő megoldást. Ezért a fosszilis energiaforrások ára valószínűleg a jövőben is emelkedni fog, így aki földgázzal fűt, annak a jövőben is mélyebben kell a zsebébe nyúlnia.

Ezzel szemben két tendencia látható: az épületek szigetelésének javítása, illetve olyan gépészeti rendszerek alkalmazása, ahol az épületek fűtése alacsony energiát igényel. A

hagyományos energiahordozók felhasználásának visszaszorítása kíméli környezetünket (alacsony CO_2), erőforrásainkat és pénztárcánkat is.

Az épületek jobb hőszigetelése alatt korszerűbb anyagok és egyre vastagabb hőszigetelő réteg használatát értjük. Az épületeket összefüggő termikus burok veszi körül, ahol lehetőség szerint minimalizáltak azok a felületek, ahol anyag- vagy szerkezeti váltás, illetve a geometria miatt nagyobb hővesztés lép fel. Ezeket nevezzük hőhidaknak, amelyek közül is a homlokzatból kinyúló szerkezetek (például erkély) csatlakozási vonalának hőhídja az egyik legismertebb.

Az erkélyeknél a nagy lehűlő felület, illetve a sokkal rosszabb hőszigetelő anyagok (vasbeton, acél) hatása okoz problémát. Míg a jelenlegi tendenciák szerint a hőszigetelő falazóelemekből készült falat is vastag külső szigeteléssel egészítik ki, addig az erkély vasbeton lemezének a hőszigetelése a 80-as évek műszaki színvonalát idézi: vasbeton lemezen

6 cm vastag hőszigetelés. Az elmúlt években azt tapasztalható, hogy egyre többen keresnek és választanak korszerű, a mai igénynek megfelelő megoldást.

Az erkélyek körbeszigetelésének egy esztétikai problémája is van: a homlokzaton megjelenő lemez túl robusztus, túl vastag. A keskeny, kecses homlokzati megjelenés pedig alapvető elvárása az építésznek és a megrendelőnek egyaránt, amit az egyre vastagodó szigetelésekkel nem lehet megoldani.

Schöck Hungária Kft., Budaörs

1. A Schöck Isokorb elemmel a szigetelést nem látható helyre, a csatlakozási vonalra építjük be, így karcsú, könnyed erkély vagy árnyékoló jelenik meg a homlokzaton. A lényegesen jobb hőszigetelést a drasztikusan csökkentett lehűlő felület eredményezi, valamint az, hogy az Isokorb elem gyártásához a legkötőbb tulajdonságú anyagokat használják fel. Itt említést érdemel a neopor és a vasátvezetésnél használt speciális rozsdamentes acél, amelynek a hővezetése töredéke a normál acélénak.

Mai szemmel

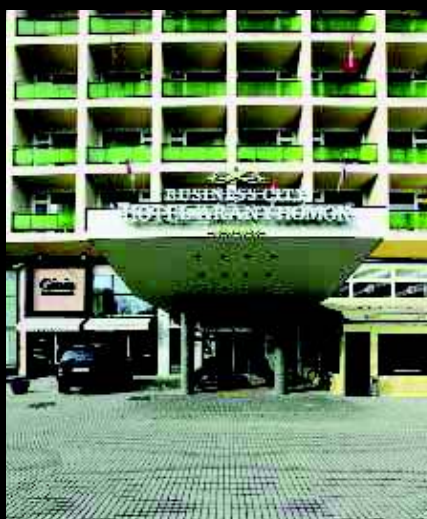
Aranyhomok Szálló, Kecskemét (1962)

Építész: id. Janáky István (1901–1966) és Perczel Dénes (1929–)

Akkor:

A nagy építészeti vita elvarrása, a nemzeti építészeti útkeresésről elterelt kultúrpolitikai hangsúlyok jellemezték az ötvenes évek végét. A turizmusba vetett hit fellendülést hozott az építészet számára is – sorra valósulnak meg a történeti városok rendezései, Balaton-fejlesztési terv látott napvilágot, üdülőprogram indult. A népjólét sugallatát látványos beruházásokban kellett megvalósítani, és ehhez a lezárult évtizedben megerősödő tervezőintézeti rendszer erős alapokat biztosított. A korszerű épületeknek magabiztosságot kellett sugallniuk, a környezet tisztelte kevésbé volt fontos, mint a jövőbe nézés. Mindez (kultúrpolitikailag is támogatottan) a modern építészet visszatérését hozta.

A kor épülete ellensúlyozó, kemény, határozott. A kecskeméti Aranyhomok Szálló a városrendezési terv térébítő szerepét felvállalta, igaz ezzel teret adott a templom melletti parókának, de elsődlegesen magának fellevezető piazzát teremtett. A történeti rétegekből magát kívül helyező, öntörvényűség helyzetébe kerülő ház frontálisan befeszül az ékszerűen szűkülő városi tér legkisebb térfal-felületébe. Kétszintes, széles épülettömeg támasztja meg kiszolgáló funkcióival a főterre frontálisan fordított éttermi részt – mely felett kiemelkedik az ötszintes, raszteres homlokzat, a szobaegységek alkotta sejtes ritmusával homogén felületet alkotva. Mindegyik szoba a főtéri frontoldalon saját loggiás erkéllyel néz a történeti belvárosra. A magas épülettömb középfolyosós, hátrafelé a vakolattal felrajzolt raszterbe helyezett kis ablakokkal egyágas szobák sora, valamint a függőleges közlekedőmag kiemelkedő épületkubusa jelenik meg. A főtéri homlokzatkompozíció merevségét a bejárati előtér könnyeden lebbendő, fehér konzol előtétje oldja.

Most:

A kecskeméti belváros századfordulós kiépítését a keresztgelyben továbbfejtő beépítés saját korának tükrözi. Az 1950-60-as évek fordulójának épülete az avított történetiséget ellensúlyozó, önértékét keményen felvállaló magatartásával határozottan iránymutató. Nem veszi figyelembe az évszázados térstruktúrát, illetve annyiban alakítja tovább, hogy maga számára kedvezőbb feltárlást biztosíthasson. Az eredetileg szökökúttal nyitott, átlátható parterként kezelt piazzetről a közelmúltban létrejött térrendezéskor elfeledkeztek, véletlenszerűen kezdik benőni a fák és cserjék. Takarják a főhomlokzat alsó szintjét, mely hasonlóképpen méltatlanul formálódik az évek sodrában: az eredeti koncepcióban a köztér felé nyitott funkciókat (étterem, terasz, kerthelyiség) elépítették, a szálló belső világához tartoznak, a földszinti bérlemények önmagukat hangsúlyozó világa darabjaira robbantja a korábban egységes, kétszintes térszíni üveghomlokzatot. Ugyanakkor a városi térfalat igazán meghatározó, ötszintes hotelkubus raszteres ereje ma is mindent felülír. Az elegáns loggia acélkorlátja és zöld parapet üvegjei mintha az építés korszakából maradtak volna vissza – bájos kézművességük feszítő ellentétben van az egyébként beszoruló bejárati portál ötcsillagos részleteivel. Az ellentmondás a belsőben felerősödik: a közönségterek konzumszerűen átszabott térszeletei mindent nyújtanak, amit city-business-wellnes szinten tudni kell egy belvárosi szállodának, csak az átalakítások elakadtak a felületfazonírozáson. A modernista lakógép tiszta képlete stíluskeverékké vegyült, ahol a homlokzati Agamemnon-szobor méltatlan helyzetű plasztika, az előtér Csernus-mozaijkja pedig keretezett kép.

Szöveg/Fotó: Vukoszávlyev Zorán PhD

AZ ÉPÍTÉSZET MINT STILISZTIKAI PROBLÉMA¹

Építész:

Kalmár

László,

Zsuffa

Zsolt

A HungaroControl Zrt. új légiforgalmi irányító központjáról (ANS III)

A valódi homlokzatot jelentő szürke vakolatos tömb és a kerámiaárccsozat közötti jelentős térméret szinte „ház a házban” effektushoz vezetett

„Házaik súlyosak, mégis könnyedek, nem erőszakosak, nem tételesek. Nem humorosak, de átsüt rajtuk a derű. (...) Olyan épületek ezek, melyek felé érdeklődő nyitottsággal fordulhatunk, melyekből ízlésünk szerint haraphatunk, szemünk belőlük uszonnázhat, melyektől megjön képzeletünk étvágya is.” (Getto Tamás)

Különleges esetekként tekinthetünk azokra az épületekre, amelyek építészeti problémái kiemelten stilisztikai jellegűek. A nemrég elkészült HungaroControl Zrt. új épülete ilyen épület: épületbővítés, amely a korábbi

ütem érzékeny és innovatív folytatása, szervesen illeszkedik az alkotók életművébe és egyedi kísérlet, amennyiben egy jól ismert anyagnak, a kerámiának a nemzetközi viszonylatban is figyelemreméltó felhasználásáról van szó.

A hazai légiforgalmi irányítást kiszolgáló irodák 2004-ben mintaszerű épületben kaptak helyet. A Nagy Tamás által tervezett ANS II egyfelől ismert irodatípológiát alkalmazott, amennyiben a hossztozomgre merőlegesen fel-fűzött középfolvos irodaszárnyak és az azok között kialakuló udvarok rendszerét alkotta meg. Másfelől az épí-

A kerámialamellák különböző pozíciókban más és más hatásúak: az udvar előtt elfutva önálló, transzparens elemmé válnak

**Téglahomlokzat-transzformáció:
egyszerre folytatás és ellenpon-
tozás**

tésre jellemző módon rusztikus téglaburkolatot használt, illeszkedve a magyar kortárs téglaeépítészeti hagyomány meghatározó fejezetét képező életművébe. Harmadrészt poétikus, innovatív megoldásokkal tette egyedivé az épületet: a repülésre utaló, felnagyított, színes madártollmintákkal szitázott üveglamellákat kísérletezett ki. Telepítése nyitott rendszert teremtett: a kereszt-szárnyak ritmusával folytatható struktúrát, egyfajta szabályszerűséget hozott létre.

Az épületegyüttes bővítésére 2007-ben kiírt pályázat tette az ANS II bővítésére elsősorban a Nagy Tamás által tervezett épülethez való viszony kérdése volt. A pályázók a bővítendő épület folytatását vagy ellenpontosítását kísérelték meg: előbbi az eltérő funkcionális program, utób-

bit a meglévő épület nyitott szerkesztése és erős alapálása nehezítette. Zsuffa Zsolt és Kalmár László pályázatukban úgy írták tovább a Nagy Tamás-féle forgatókönyvet, hogy a lényegesen eltérő térprogramot sikerrel il-

Légifotón az ANS II épülete

Súly és egyensúly

Az élet úgy hozta, hogy 2001-ben Buenos Airesben, az ottani Építészeti Biennálén (mert ott is van) egy blokkban adtunk elő Juha Leiviskával, aki szerintem az élő finn klasszikusok között a legkiemelkedőbb építész. Ma is tisztán emlékszem előadásának első mondatára, ami így szólt: „Számomra az építészetben a legfontosabb a folytonosság”.

És úgy tűnik, hogy aki ezt az elvet fontosnak tartja a saját munkájában, az akkor is így gondolkodik, ha valaki más munkáját kell folytatnia.

Úgy hiszem, hogy a Zsuffa–Kalmár páros is hasonló cipőben jár: következetesen visznek egy vonalat, de ha úgy hozza a sors, egy másik fonalat is képesek felvenni, azt tovább gondolni, párbeszédet kezdeményezni. Arra a pillanatra is jól emlékszem, amikor a HC bővítés pályázati zsűrijében ülve kibontottuk Cicuék tervét. Azonnal tudtam, egy terv már van, ami közel áll hozzám – akkor még nem tudván, hogy a legközelebb.

A bírálati munka során aztán teljes egyetértésre jutottunk Reimholz Péterrel (aki a zsűri elnöke volt) abban, hogy ez az a terv, ami a leginkább EGYENSÚLYT tudott teremteni a meglévő és az új épület között. És ugyanakkor kellő SÚLYT tudott tenni abba a serpenyőbe, ahová a kreatív újszerűségnek, a hozzáadott értéknek kell kerülni. Ezúton is köszönöm Zsuffa Zsoltnak és Kalmár Lászlónak a nagyvonalúságot és eleganciát, ahogy az ANS II épülettel bántak.

Nagy Tamás építész

lesztették a bővítendő épület által determinált rendszerbe. A meglévő három épületszárny újabb három traktussal bővült oly módon, hogy az utolsó kettő a legfelső szint kivételével egybeépült: itt kaptak helyet a nagy

alapterületű és belmagasságú terek, így a légiforgalmi irányítótér is.

„A környezet nem igényel új építészeti karaktert, sokkal inkább a meglévő erősítésére van szükség” – fogal-

Megrendelő:

HungaroControl Zrt.

Építész: Kalmár László,
Zsuffa Zsolt

Vezető építész munkatárs:

Nagy Gábor

Építész munkatárs: Papp Glória,
Rehus Szilvia (pályázat), Fazekas
Katalin, Lázár Zsófia, Kanyó
Mihály (engedélyezési és tender
tervek), Rose Balázs, Kund Iván
Patrik (kiviteli terv)

Belsőépítész: Szokolai Gábor,
Kovács Dénes

Épületszerkezetek: Dobszay
Gergely, Hadnagy Csaba, Kakassy
László, Kácsor Andrea

Statika: Harsányi Csaba (engedélyezési és tender tervek), Tamás
Gábor (kiviteli terv)

Gépészet: Fejes Tamás,
Szalóky László

Közműterv: Jordán Péter,
Dima András

Elektromos terv: Bogár Péterné,
Bischoff Pál

Kertterv: Bán Karolin

Tűzvédelem: Mészáros János

Útterv: Wettstein Miklós

Akuszтика: Borsiné Arató Éva

Makett: Rehus Szilvia

Kivitelező: Swietelsky Zrt.–
Központ Zrt. konzorcium
(Nagy Balázs főépítésvezető)

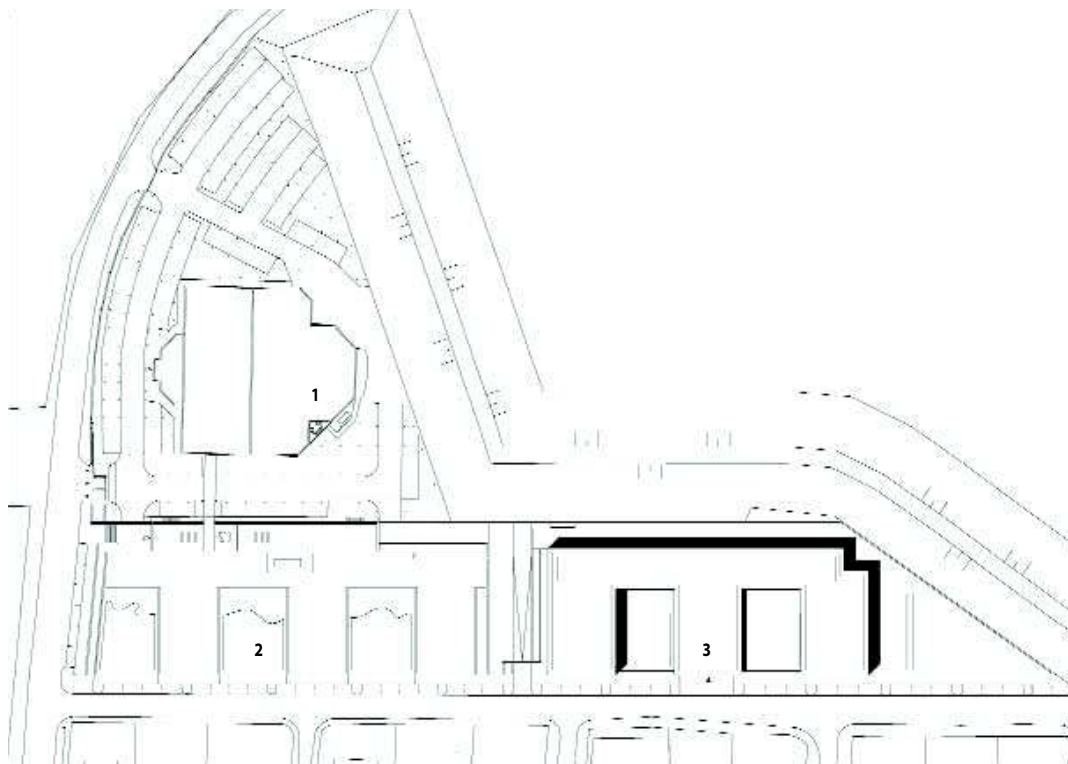
Fotó: Bujnovszky Tamás

Helyszínrajz

1. ANS I épület
2. ANS II épület
3. ANS III épület

Légifotó az ANS I, II és III épületeiről. Az ANS II által meghatározott szabályrendszer folytatása jellemzi az alapképletet

A dunaújvárosi templom
Nagy Tamástól

maztak a tervezők a pályázati műleírásban. A téglaburkolatos homlokzat helyett önálló tartószerkezetű, másodlagos kéregként viselkedő kerámia lamellarendszert alkalmaztak, amely – szándékuk szerint – egyszerre vette át a Nagy Tamás-féle épület fő jellegzetességét, az égetett agyag építészeti alkalmazását, és értelmezte át azt radikálisan: a téгла ismert konnotációit, a súlyosságot, az érzékiséget, a kézművességet felváltotta a lamellák könnyedsége, sterilitása és ipari jellege. A valódi homlokzatot jelentő, szürke vakolatos tömb és a kerámia rácsozat közötti jelentős térméret szinte „ház a házban” effektushoz vezetett. Talán nem túl távoli asszociáció a Faraday-kalitka-elv, amelynek lényege, hogy a külső elektromágneses hatás kiszűrése miatt fémhálózattal veszik körbe a védendő térrészt. A homlokzatnak itt ilyen funkciója természetesen nincs, ugyanakkor – az ANS II üvegtollainak utalásrendszeréhez hasonlóan – jelentést képes adni egy olyan épületnek, amelyben a funkció valójában semleges, a légiforgalmi irányítás szigorúan kötött technológiája és az alkalmazott irodatipológiából fakadó neutrális térszerkezet.

Mutáció

A hazai építészek körében a téglapítészeti felé irányuló kiemelt érdeklődés a 90-es és 2000-es évek fordulóján nem csupán az építés kézműves aspektusainak a rendszerváltozás utáni újrafelfedezéséből származott, hanem a regionális gondolkodás fontos stílár elemévé is vált.³

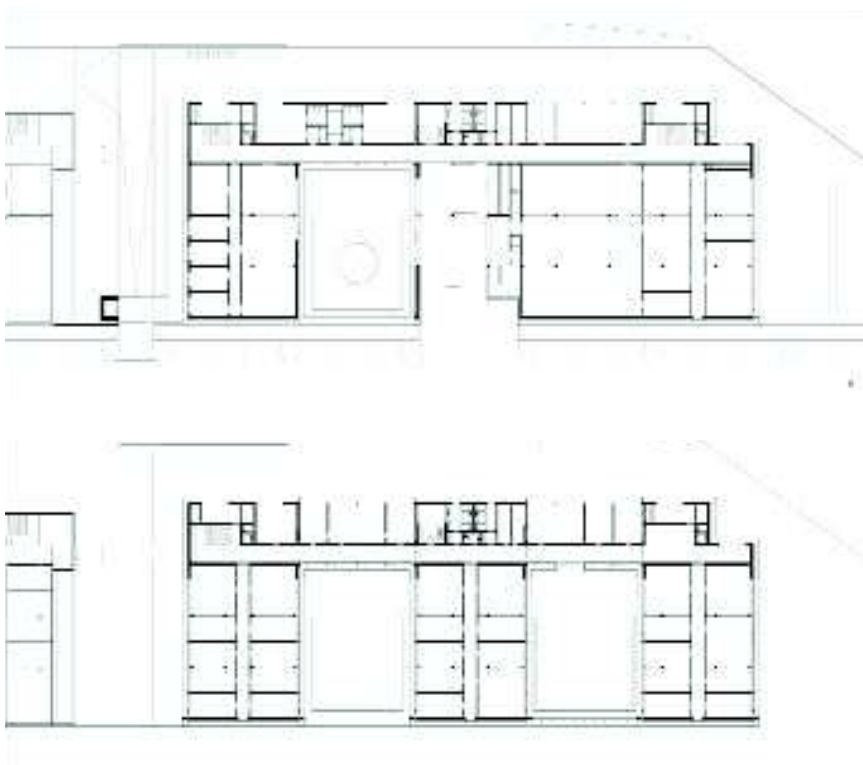
Nagy Tamás téglapítészete mint az egyik legkövetkezetesebb és stílárban is leginkább egységes magyarországi életműre tekinthetünk. Épületeiben a plasztikus-organikus kísérletek mellett a moduláris szerkesztésében rejlő ornamentális lehetőségek és a téгла anyagszerűségének határait feszegető, rácsozatként, áttört felületként való alkalmazása is izgalmas megoldásokhoz vezetett. Az ANS II épületén a téгла elsősorban burkolati minőségében és jelentésében van jelen a síkszerű homlokzati szerkesztésmódnak megfelelően, a korábbiakkal szemben nem tömegszerűsége, hanem felületi jellege válik dominánssá. E házban a téгла immár nem fundamentális építőelem, hanem – a tervező kétségtelen kötődése mellett – sokkal inkább az üvegszerkezetű homlokzatok minél erősebb ellenpontozására alkalmazott felületi megoldás.

Az ANS II erős, a folytathatóságot kifejező struktúrája és karakteres anyaghasználata különleges helyzetet teremtett a bővítést tekintve. A kézenfekvő úton kívül, amely elképzelhető lett volna az eredeti architektúra folytatásával – klónozásával –, izgalmas lehetőség adódott egyrészt a beépítés, a telepítési struktúra, másrészt az építészeti megjelenés és jelentés innovatív átértelmezésére – mutációjára – is. Az ANS III tervezői egyértelműen ez utóbbi stratégiát választották.

A bővített ház anyaghasználatának erős kisugárzása miatt minden, a téгла- és üvegszerkezeteknek csupán kismértékű átfogalmazásán alapuló stratégia vélhetően

A lamellázat az alárendeltek üveg-
felületek előtt elfut, és az iroda-
helyiségek előtt megszabadul

Földszinti és tetőszinti alaprajzok

gyengítette volna a két épület önálló és együttes erejét, alapállását. Itt azonban egyfajta *átíratot* látunk, hiszen – anyag és színazonosságon túl – a kerámialamellák egyszerre rokoníthatók az ANS II üvegszerkezeteinek könnyedségével és transzparenciájával, írják tovább az ottani bütü- és kerítésfalakon megjelenő téglarácsozat elvontságát, és – nem utolsósorban – kifejezik a mögöttes funkció eltérő jellegét is. Az épület lamellaköntöse kellően differenciált is: egyszerre viselkedik szinte falas tömörségű szerkesztésnek megfelelően és áttetsző, átlátszó hártaként is. A rusztikus felületű, kisméretű téglák és a perfekt kerámialamellák egymásmellettiségéből termékeny feszültség származik, mivel ugyanannak az anyagnak radikálisan eltérő jelentésű felhasználását látjuk.

Az épület belső logikája szintén követi az eredeti épületét: a hosszanti traktus folyosójára fűzött és onnan fel-tároló funkciók rendszerét. Míg a külső radikálisan értelmezi át az architektúrát, a belső inkább folytatja azt. Az ANS III megközelítése jelenleg az ANS II épületén keresztül történik, de a tervezők távlatos gondolkodását bizonyítja, hogy az épület súlypontjában háromszintes, üvegburkolattal kibélelt, a későbbiekben akár aulaként is használható teret alakítottak ki. Ez az aulatér (üveglamelláinak pixelszerű, a felhős ég narratíváját hordozó belésével) és a nagy légiforgalmi irányítóterem zárványként jelenik meg az átörökölt, belső téri struktúrában.

Evolúció

Zsuffa és Kalmár számos munkáján tetten érhető az a modernista homlokzatszerkesztési hagyomány, amely a födémek között tömör és transzparens szakaszok meg-

A Nagy Tamás-féle épület ritmusának szigorú folytatása az épülettől távolodva oldódik, ott a nagyobb fesztávú teremnek megfelelően válik tömörebbé az épület

Az épület központi tere az irányítóterem az azt kiszolgáló csúcstechnológiával

A belsőépítészetre a visszafogottság jellemző, a pixelminta eredete a felhők képének transzformációja volt, és utalás a funkció komoly számítástechnikai hátterére

különböztetésén alapul a látszó födémszéleket a homlokzatok karakteres rendezőelemeként használva. Részben a 2005-ös budaörsi városházán, a 2007-es pécsi könyvtárpályázaton, számos családi házon, később a 2010-es hévízi szépségssalon üvegépületén és több egyéb munkán is érvényesül ez az elv. A födémszélek homlokzati megjelenítése egy olyan szerkesztési szabályt hoz létre, amelyen belül építészeti kísérletek széles spektruma valósítható meg. A tervezők munkáinak sorában a födémszélek döntően tömör (kő- vagy téglaburkolatos) és átlátszó felületeket választottak el. A szépségssalon esetében kizárólag szintmagas üvegfelületek feszültek a födémszélek közé, melyek peremeit a tervek szerint kifeszített acélsodronyok kötötték össze, intenzív növényhomlokzatnak biztosítva ezzel tartószerkezetet.

Ezt az izgalmas építészeti fejlődéstörténetet egészíti ki az ANS III új épülete is, ahol maga a homlokzat az eddigiekhez képest új fejleményként a kilógó födémlemezek peremére ültetve teljesen önállósult. E – már alaposan megismert és kikísérletezett – megoldásnak több célja és következménye volt. Egyrészt – ahogy a tervezők korábbi munkáin is – *rendezőelvként* jelenik meg a tömör és megnyitott felületek között. A lamellák mögött lévő üvegfelületek előtt transzparens homlokzati hártát tartó konzolként működik, hasonlóan a hévízi épülethez: ami ott növényhomlokzat, az itt kerámialamellázat. Azokon a helyeken, ahol a lamellák nem futnak el az üvegfelületek előtt, ott a kerámiaarcs felületszerű hatása érvényesül, amelyben nagyméretű nyílások alakulnak ki. Mivel az önállósulni vágyó, az épületet beburkoló kerá-

miakosarat a födémek szintenként osztják, azt az épület belső téri tagoltságához kötik. Az a homogenizáló törekvés, amely a kis keresztmetszetű kerámiaelemek sorolásával valósul meg, bizonytalanná tenné a szemlélőt az épület méretét, léptékét tekintve, a födémek közé befeszülő megnyitások mellett a látszó lemezszelek azonban

Az épület majdani aulateré a külső lamellázat és a felhőmintá átirataként egyszerre érvényesülő burkolattal

jól ismert, beazonosítható (szintmagas) léptéket adnak az épületnek.

Dematerializáció

Épületünk legizgalmasabb – jóllehet legelvontabb – építészeti fejleménye a kerámialamellák nem előzmény nélküli építészeti hatásában és jelentésében van.

A lamellák alkalmazása egyszerre kínálja a *plasztikus-tárgyszerű* értelmezést, hiszen a más-más szögből látszó felületek észlelt tömörsége is eltérő, amely az amúgy homogén áttörtségű struktúra átmenetességhez, a felületek differenciálódásához vezet. Ugyanakkor a lamellázat valójában teljesen homogén és differenciálatlan, mely egyszermind *felületszerű* hatást is kelt. Az előbbire jól ismert példa Herzog és de Meuron 1999-es Central Signal

Box épülete, ahol az egyszerű tömeg fémburkolatának plasztikussága és átmenetessége a tömör és áttört felületek között elsősorban magát a formát, annak tömegszerű hatását erősíti különös, anyagtalánító effektust eredményezve. Ugyanakkor a felület felől közelítenek Renzo Piano épületei (a berlini Potsdamer Platz-i Daimler-épület az ezredfordulóról vagy a 2007-es New York Times székházépülete) kerámiahomlokzataikkal, amennyiben tömör és áttört minőségében is alkalmazva a lamellákat, azok a mögöttes homlokzat felületi leképeződéseiként jelennek meg.

Transzparens kéreg vagy strukturált felületű tömeg: e két minőség egyszerre van jelen az épületen. A szerkesztés dilemmája a nyílások kezelése: jellemzően a közlekedőterekben (ahol az árnyékolt homlokzat megengedhető), a lamellák elfutnak az ablakok előtt, az állandó munkahelyeket jelentő irodáknál a mindenhol kérlelhetetlenül körbevitt kerámiaarccozat pedig megszakad. E nagy megnyitásokat terrakotta színű betonbélés keretezi, erősítve a homlokzatkéreg felületszerűségét, amelyet „függönyként” széthúzza vagy amelyből mélységgel bíró elemekkel kimetszve artikulálódnak az ablakfelületek.

Tömeg és felület anyagtalánítása mellett a kerámialamellázat esetünkben radikális téglahomlokzat-transzformáció is egyben. A homlokzati elemek már csak anyagi mivoltukban és színükben utalnak az ANS II épületére, minden más konnotáció gyökeresen más értelmezéseket kínál. A kerámiaelemeket a német NBK Ceramic cég gyártja, melyek jelen esetben a tervezőkkel közös fejlesztés eredményeként száznyolcvan centiméteres hosszban készülhettek el. A keresztmetszeti mérethez képest nagy fesztáv lehetővé tette a ritka mögöttes megtámasztásokat, ezáltal a koncepcionális szándék, a légiesség erősödött. Vége csak ott van a kerámiaagerendáknak, ahol nyílászáróval találkozunk, így végtelenített bandázssá összeállva tekerednek körbe az épületen. A hatás ott a legerősebb, ahol – vagy a sarkokon vagy a földszinti és az emeleti udvar előtt elhúzó lamellázaton átnézve – a mögöttes épülethomlokzat híján a lebegő, szinte anyagtalanná vált, önállósult épületkérgét nézzük. Ezek a helyeken a forma kontúrjai feloldódnak, sajátos vibrálás veszi körbe az épületet.

Épületünk jelentősége, hogy könnyedén lépi át a magyarországi téglaeépítészeti kánonjának kötöttségeit, miközben viszonyul ahhoz, szintetizál, az alkotók korábbi munkáiban megjelenő formálási kísérleteket dolgoz ki, izgalmasan absztrakt és konkrét részletmegoldásokat mutat be. A tervpályázati zsűri, amelynek tagja volt a bővített ANS II épület tervezője, Nagy Tamás is, a győztes pályaműről alkotott 2007-es véleménye a megvalósult épületet nézve igaznak tűnik: „Összhangja, együttélése az ANS II épületével kiegyensúlyozott, az eltérő

**Kalmár László és Zsuffa Zsolt
2010-es hévízi szépségssalon
épülete**

**Herzog és de Meuron 1999-es
Central Signal Box épülete**

**Renzo Piano berlini Potsdamer
Platz-i Daimler-épülete**

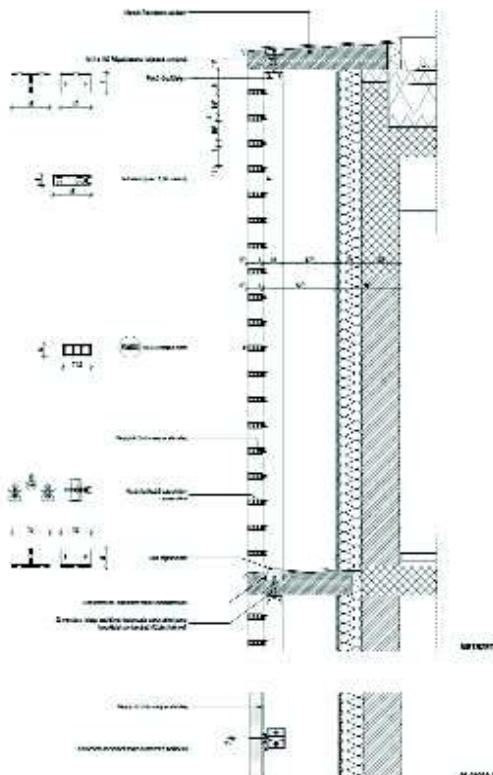

Az ANS II szerkesztése: a téglafelületekből kimetszett, üvegszerkezetekkel bélelt udvarok

Transzparens kéreg vagy strukturált felületű tömeg: e kettős hatás érvényesül az épületen

1. Jelen cikk angol nyelvű változata 2013. március 29-én megjelent az Archdaily.com oldalon (<http://www.archdaily.com/351470/center-of-air-navigation-services-zsk-architects/>) és április 7-én az Archiweb.cz cseh internetes magazinban (<http://www.archiweb.cz/buildings.php?type=1&action=show&id=3712>).
2. Getto Tamás, *Előszó*, in: *Öt év / Five years. A Zsuffa és Kalmár Építész Műterem kiállítása*, Budapest Galéria, 2005, kurátor: Sulyok Miklós, p. 8.
3. E gondolat lényeges bemutatkozása Sulyok Miklós 2002-es kurátori koncepciója volt a Velencei Építészeti Biennálén, amelyben Ferencz István, Nagy Tamás és Turányi Gábor tégláépítészét fókuszba állítva mutatta be a regionalistaként definiált építészeti magatartást

eszközrendszer ellenére, illetve annak köszönhetően az összkép természetes, az új épület érzékenyen ellenpontozva zárja a megkezdett történetet. A szimbiózis mintaszerű, a „korkülönbség” lehetőfinoman érezhető – ez a legfőbb erénye: kiindulva a meglévő struktúrából csak annyit és úgy változtatott azon, hogy minden mozdulata, minden döntése kismértékű, de értéknövelő változtatást eredményezett. Építészeti itt így lehet magas fokot művelni.”

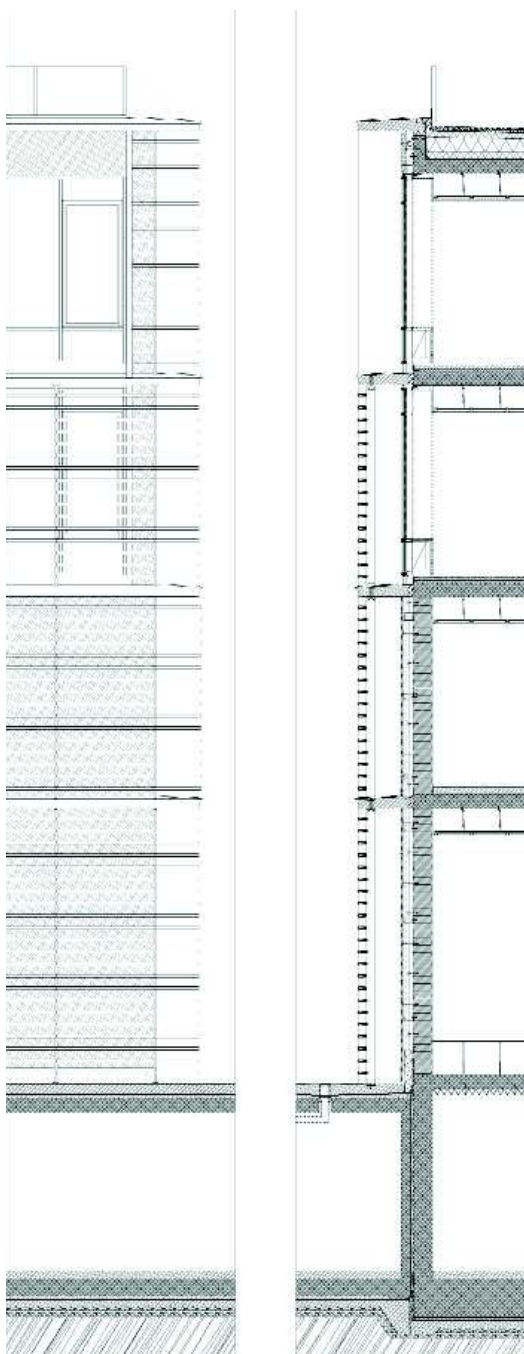
Szabó Levente DLA

(A cikk az MTA Bolyai János Kutatási Ösztöndíj támogatásával készült.)

A légiirányítási funkció miatt különlegessége az épületnek, hogy számos gépészeti és elektromos rendszert dupla vagy tripla biztonsággal kellett kiépíteni – mondja Nagy Balázs főépítésvezető. Építészeti persze érdekesebb a 14.000 folyóméter (!) hosszú kerámia árnyékolórendszer, amit ráadásul egyedi mérettel, a kifutó födémei széleire függesztett egyedi csatlakozásokkal kellett tervezni és gyártani, egyeztetve, jóváhagyatva a részletmegoldásokat. A tervezés egyébként is párhuzamosan futott a kivitelezéssel, ráadásul a kivitelezés mindössze 450 napos határidejű volt, és az épület mintegy húsz százalékát még ennél is szorosabb, 330 napos határidővel kellett befejezni. Utóbbinak az volt a jelentősége, hogy a szerződésen kívüli légiirányítási technológiák beszerelése az épület teljes készülségével egy időben megtörténjen. Haszna pedig az, hogy így a befektető elvárásait, igényeit idejekorán megismerhették. Határidőre sikerült befejezni az épületet számos egyedi érdekességgel együtt, mint az aula 28 színű festett üvegburkolata, a kerámiaburkolatot lezáró háromcentis finombeton elemek vagy az irányítóterem egyedi bútorzata és mintás ajtólapjai.

Nagy Balázs

A kétrétegű homlokzat jellemző épületszerkezeti részletterve még a tenderterv fázisában

Keresztmetszet és homlokzatrészlet
az épületről: tömör és transzparens
homlokzat előtt hol elfut, hol
megszakad a lamellák rendszere

A hatás ott a legerősebb, ahol
például a sarkokon a mögöttes
épülethomlokzat híján a lebegő,
szinte anyagtalanná vált, önállóult
épületkerget nézzük

FÉNYJÁTÉK

Emanuelle Moureaux két banképülete Tokióban

Sugamo Shinkin Bank Shimura Branch (Szugamo Shinkin Bank Shimura fiók) érkezés a főutca felől

A japán város olyan, mint egy színház, egy európai pedig, mint egy múzeum. A hasonlat Toyo Ito építészről származik,¹ Tokió esetében több értelemben is igaz. A japán főváros építészete valóban kettős életet él: éjszaka teljesen más képet mutat, mint nappal, az épületek teljesen eltűnnek a neonreklámok rengetegében, a homlokzatok helyett válogatott cégek, reklámok és szimbólumok köszönnek vissza a járókelőre. Kevés kivételtől eltekintve Tokió építészete csak nappal él igazán, éjszaka egy díszletnek adja át a helyét, amely alig van kapcsolatban az épített valósággal, ami egyébként körülveszi a város lakót. Tokió így valóban színház, nemcsak abban az értelemben, hogy a díszlet állandóan változik, hanem mert a díszlet éjszaka egy másik valóságot tükröz vissza.

Emanuelle Moureaux Japánban élő francia építész két új banképülete pontosan ebből a szemszögből tekintve érdekes igazán. Természetes, hogy a két épület színes

homlokzatkezelése üde színfoltot ad a tokiói külvárosnak, ami banképület esetén mindenképpen előnyös, különösen a tokiói külvárosi környezetben egyáltalán nem hátrány. Ez a megoldás viszont telitalálat azért is, mert a banképületek Tokióban jellemzően éjszaka eltűnnek a város díszlete mögött, márpedig a megjelenés egy új bank első épületeinél meghatározó előny lehet, a francia építész színes homlokzatait pedig nem lehet nem észrevenni.

Az első banképület tervezési jogát az építész pályázaton nyerte el. Az új épület Akamachi városrész egyik főútjánál áll, a főhomlokzat erre az oldalra néz, a főbejárat viszont praktikusán a csendesebb oldalra került. A japán banképületekre jellemzően a földszint teljes felületén üvegfalakkal meg van nyitva, a kapcsolat az utcával így teljesen zavartalan. Az újítás az épület felső részein jelenik meg, ahol az építész a homlokzatot vastag, ár-

1. Toyo Ito interjú in: *Japan of Avant-garde Architecture*, Michael Blackwood Productions, 1989

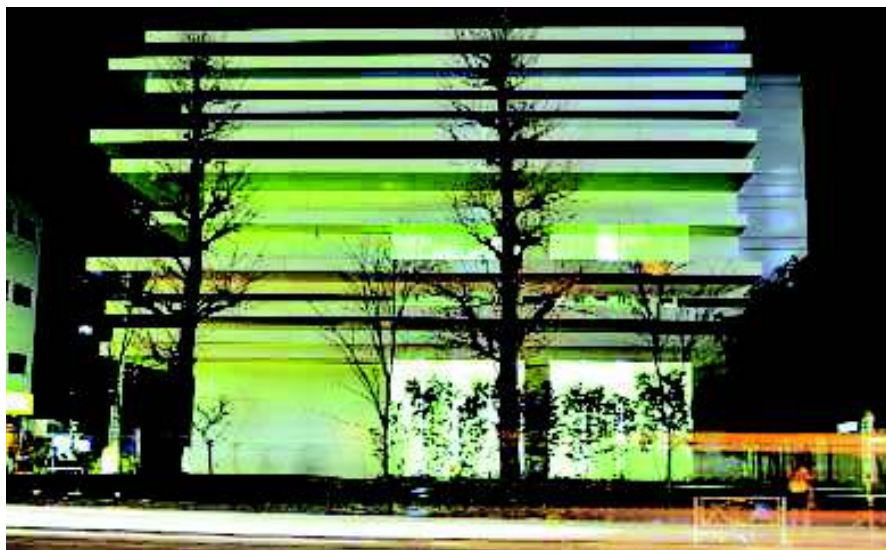
Az árnyékoló sávok tükröződése a délutáni fényben

nyékoló sávokkal tagolta, melyek a szivárvány színeiben jelennek meg.

A markáns építészeti elemek valóban nyugati és dél-nyugati homlokzati felületekre kerültek, így ez az építészeti gesztus indokolt lehet még akkor is, ha a sávok túlméretezettek: túl vastagok, és egyben a szükségesnél több is van belőlük ahhoz, hogy alkalmazásukat a puszta funkció indokolja. Az építészeti formalizmust tovább erősíti a vízszintes sávok sarokmegoldása is: a homlokzat végéhez érve a sávok egyszerűen befordulnak követve a falfelületet, így formai jellegük tovább erősödik.

Minden színgazdagsága és formanyelve ellenére a megoldás mégsem zavaró, az összképet ugyanis az épület környezete árnyalja: a széles sávok ugyanazt a hatást kölcsönzik a tömegnek, mint a szomszédos lakótornyok

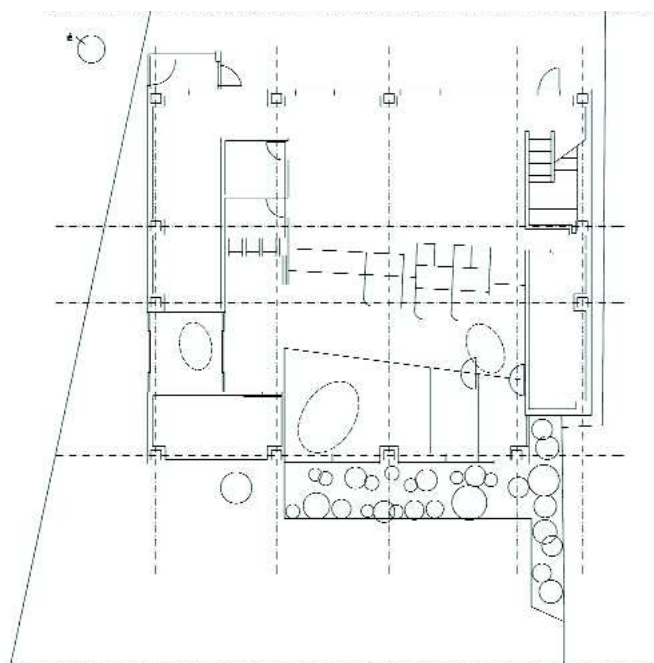

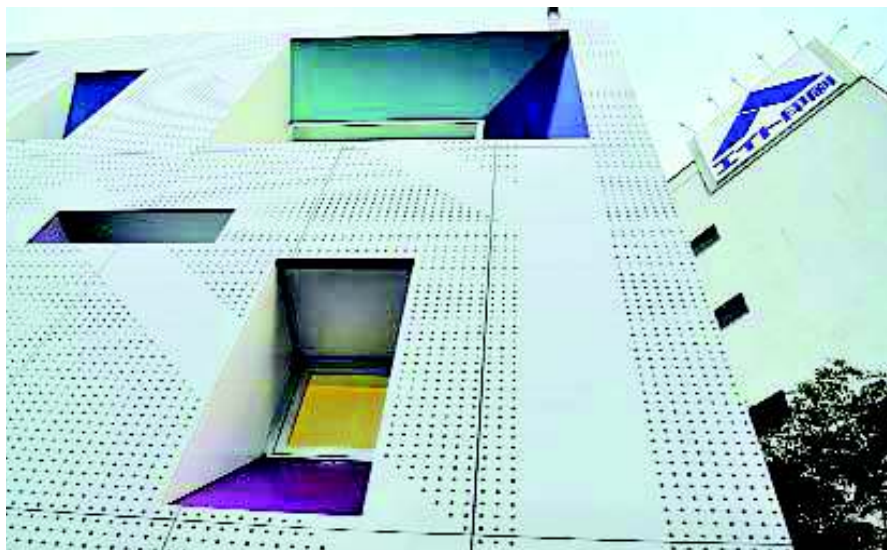
Éjszakai képek

erkélysáv-bevágásai. A környező épületek ugyanakkor jóval magasabbak, így az alacsony banképület olyan hatást kelt, mintha egy lakótornyot préseltek volna össze banképületté úgy, hogy a sávok tagoló hatása megmarad. Mindez nemcsak újraértelmezi a sajátos formai megoldás szerepét, hanem egyben különös kapcsolatot teremt az épület megjelenése és környezetének formanyelve között.

A sokszínűség a belső térben is folytatódik, az épület itt egy újabb látványos megoldással szolgál: a japánra bankokra jellemző mély közönségforgalmi tér sötétségét

Építész:
Emmanuel
Moureaux

Sugamo Shinkin Bank Tokiwadai Branch (Szugamo Shinkin Bank Tokiwadai fiók) utcai homlokzat részlete

ugyanis ezúttal nem túlméretezett fényforrások és hagyományos álmennyezet szünteti meg, hanem fényudvar oldja fel, amely az emeleti szinteken áttörve a természetes fényt közvetlenül a földszintre engedi. A fényudvar üvegfalai és élénk színvilága a hatást tovább erősítik. Látványos megoldás ez még akkor is, ha az áttörés megoldása önmagában nem új. Moureau épületében kiváló-

A francia építész könnyed eleganciája a második banképületnél is visszaköszön. A helyszín a másiktól nincs messze ugyan, de a környezet teljesen más: a bank központi helyen épült, de egy jóval kevésbé forgalmasabb utcában áll lakóépületek között megbújva egy parkkal szemben. Az építészeti megoldások ennek megfelelően sok hasonlóságot mutatnak az első épülettel, de a markáns formanyelv helyett a felületek kerülnek középpontba. A bank zárt tömegként jelenik meg, a fém előtét-homlokzat így tükrözve jelenhet meg a park felől lenyugvó nap fényében. Az egyszerű, monolitikus formálás szerepe ezúttal nagy hangsúlyt nyer: a fém előtétfal a sarkon el is lép a teherhordó faltól, hogy az eredeti tompa saroktörést hegyesszögű sarokra egészíthesse ki. Az élénk szivárvány színvilág ezúttal is az ablakokat emeli ki, ebben az esetben viszont foltszerűen jelennek meg a homlokzaton. A színhasználat ennél az épületnél inkább a belső térben jelenik meg, aminek megnyitása a közönségforgalmi rész egy kisebb szeletére koncentrálódik.

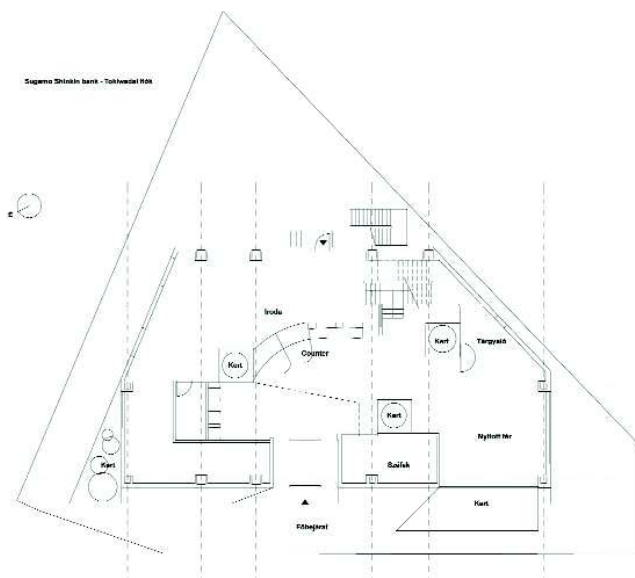
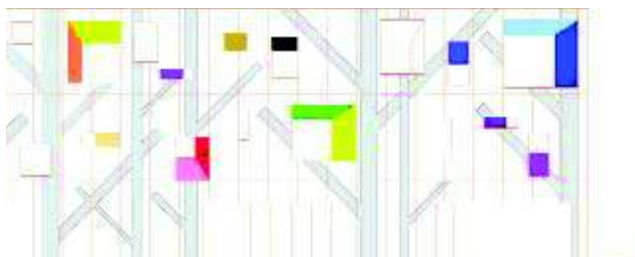
Azonos alapelvek, de ellentétes megoldások jellemzik a francia építész két banképületét, emiatt a házak külön érdekessége, hogy a két építés között nem sok idő telt

Homlokzat a park felől érkező anyaghasználatával és felületeivel uralja az utcaképet

an működik, elsősorban azért, mert a földszínen csak felülvilágítóként jelenik meg, így nem képez holt teret ezen a szinten, másodsorban pedig a fényudvar és a szintterület aránya kedvező a megfelelő mértékű bevilágításhoz.

el. A két ház valójában sok tekintetben ellentétes utat jár, még ha a célok tulajdonképpen azonosak is. A tömegek vagy felületek hatása, mozgalmas geometria vagy tömörszerű megjelenés ugyanazt a végső építészeti célt kívánják elérni.

Emanuelle Moureaux két épületének a legérdekesebb vonása mégsem ez, hanem a találó válasz egy sajátos japán jellegzetességre, amit Tokió éjszakai díszletjellege ad. Az építész megoldása, amit „shikiri”-nek nevezett el (színnel elhatárolás) mindkét esetben tökéletesen működik. A japán főváros kettős valóságának hatása miatt ugyanis a házak jellemzően két véglet között mozognak: éjszaka vagy új díszletet öltenek, vagy egyszerűen eltűnnek az éjszakában a harsányabb szomszédok között. A francia építész két épülete egyik megoldást sem választja, helyett egy nem hétköznapi választ ad: gyakorlatilag az éjszakai díszletet menti át a ház nappali világába is. Így áll elő egy olyan sajátos gesztus, amely hagyományosan nyugati szemmel tekint egy épületre a városban, de egyben tudatában van az egyedi japán helyzetnek, mégis előnyére fordítja azt. A terv különlegessége pontosan ebben a gesztusban rejlik, és emiatt tud minden mozgalmassága vagy különbsége ellenére környezetével szerves kapcsolatot teremteni.

Gutai Máttyás PhD

A keskeny utca felől érkezve pedig tömegével és homlokzati szerkesztésével érvényesül

Generál tervező: Emmanuel Moureaux Architecture + Design
Megbízó: Shinkin Bank
Fotó: Gutai Máttyás PhD

PENTAGONBA ÍRVA

Építész:

Promontório

Parque óvoda, Cascais, Portugália

**Pentagon-elemek
homlokzatfelületeinek
didaktikus tömegjátéka**

A portugál fővárostól mindössze harminc kilométerre található üdülőváros, Cascais családi házas lakóövezetében egy szinte lehetetlen adottságokkal rendelkező telken jött létre a gyerekek nevelésével foglalkozó alapítványi kisiskola. Az óvoda és alsó tagozatos iskola vegyes rendszerű oktatási intézménye már feladatvállalásában is új utat nyit – építészeti vonatkozásában pedig az innovatív oktatási környezet megteremtésére törekszik. Mi köze ennek a Kodály-módszerhez?

Pedagógia

Kapcsolódás a Kodály-módszerhez? Rögtön az elején rögzítsük, hogy semmi. Abban az értelemben mindenféleképpen kijelenthetjük ezt, hogy a gyermekintézmény tervezői nem a kodályi zeneoktatást alapul véve, értékelve annak (már saját korában is) előre mutató módszer-tanát hozták létre a kisiskolát. Viszont pedagógiai érte-

lemben valójában rengeteg szál fűzi össze e lélekszámban hasonló méretű nemzetek két alkotását, amit oktatáspolitikai pártállástól függően más-más vérmérséklettel értelmezhetünk – erre egy kicsit részletesebben kitérünk még alább. Illetve akkor is, ha fiatakként még elveink vannak és nagy elképzeléseink a gyermeknevelésről, vagy családok felnőttként gyakorlatban koordinálunk lépésről-lépésre magunk is tanulva, és akkor is, amikor már az új kor teljesen érthetetlennek tűnő szellemét rácsodálkozva, de elfogadóan szemléljük a következő gyerekekrevelő generációt tanulási folyamataiban. Tehát válszunkat újra megfogalmazhatjuk: pedagógiai értelemben rengeteg minden összeköti e két alkotást. A Kodály-módszer a feleszületett felfedezésigényre helyezi a hangsúlyt az egymásra épülő szintekben való elmélyülésben és a magasabb fokú logikai értelmezés folyamatában.¹ És mindig az adott életkorszinthez igazítva teszi mindezt. Ne feledjük: a nemzetközileg is elismert Kodály-módszer

Pentagonok közti külső tér

Homogén taktilis felület
megnyitással és perforációval

a tanítványokkal folytatott beszélgetéseknek és az Ádám Jenővel alaposan átgondolt, hosszú távú program kiépítésének köszönhető.²

Pentagon

Tervezés-módszertani és pedagógiai párhuzamok alapján egyszerre is kezelhetjük az épület létrejöttét. A Promontórium iroda³ gazdag építési tevékenységének lépésekben talán csöppnyi, de alkotói készséget magas fokon eredményesen csillogtató alkotása a cascasi-i óvoda-iskola. Az alapítványi csoport szándéka egy innovatív környezet létrehozása mellett a pedagógiai program befoga-

dó jellegét reprezentáló tér létrehozása volt.⁴ A speciális oktatási módszertan megismerése és a nemzetközi gyakorlat előremutató értékeinek átbeszélése eredményezte azt a folyamatot épített és építész között, mely szinte iteráció jelleggel zajlott a leginkább megfelelő térforma meghatározásában. Az inspiratív karaktert a szabályos ötszög alaprajzú hasábelemek alkalmazása eredményezte – mely alapelem meghatározásával az alkotói szubjektum tanulási játéka következhetett. A szabványos iskola-típus-kategóriákat is átírták, másrészt a szokatlan elemillesztés új organizációs rendet hívott életre.

A több évfolyamra szervezett oktatás (óvoda, iskola-

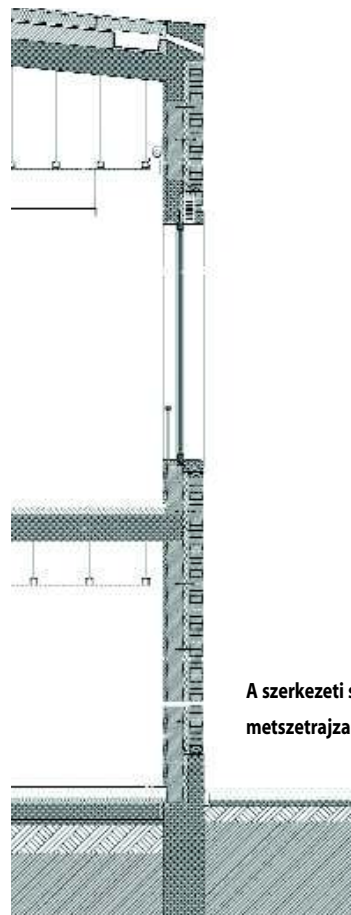
előkészítő, kurzuscsoportok) alap téreleme lett tehát a pentagonális alaprajzú tér: a csoportszobák azonos méretű, nagyobb elemei mellett a kis létszámú foglalkozások személyesebb terei méretben is arányosan csökkentve vannak. A pentagonokat középfolyosó jelleggel feltá-

foglalkoztató terek egyik oldala karakteresen megnyílik a kert felé. Még e lehetetlennek tűnő alaprajzzal rendelkező telek is nagyon izgalmas kertrészletet eredményezett, melyekben az ősfák és a gyepterületek váltják egymást a burkolt felületekkel. Az alaprajzi konfigurációból

Fehér parafaburkolatú belső falak – személyes és állandóan alakul

ró, belső közlekedési rendszer logikusan, de váratlan téri helyzetekkel kapcsolja össze a nagy térelemeket. A kialakult, köztes tömegrészek a kiegészítő funkciókat rejtik (vizesblokkok, külső terasz, raktárak). A hagyományos derékszögű rendszertől való eltérés az alapelemek kapcsolódási hierarchiáját is feloldotta: a négy oldalról zárt tér ötödik felületét fel lehetett nyitni – nem zavarva a térérzékelésben befogható térszegmenst. Ugyanakkor a

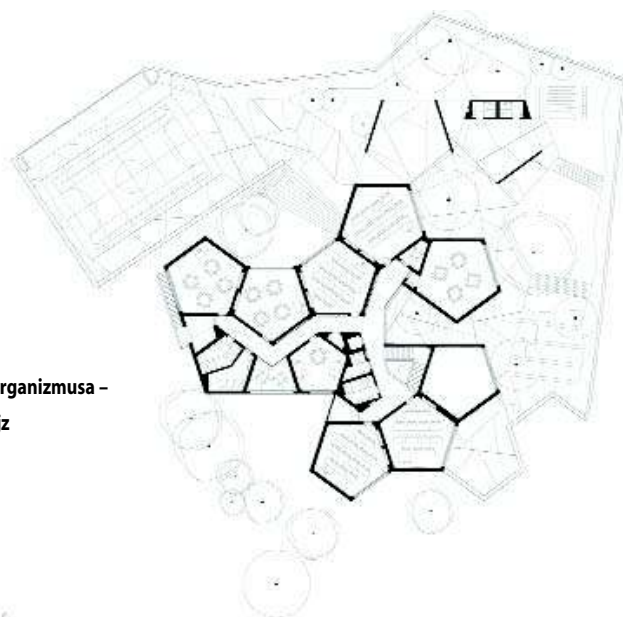
**A szerkezeti struktúra
metszetrajza**

is változatos épületorganizmus jön létre, de ezt még az egyes elemek modulálása is gazdagítja: a pentagonokból egyes elemek külső téri, fedett-nyitott termeket alkotnak, valamint a bejárat mellett található tércsoport, a rendezvényterem egyik eleme kétszintes laterális megvilágítású.

Pentaton

A pentaton veleszületett tonalitás.⁵ Amiként a Kodály-módszer lépcsőről-lépésre vezet be a tudásba, úgy a pentaton az alapja a népzeneének. A zene rendszerének megismeréséhez vezető út első fogható szintje. Az egyszerűtől a bonyolult felé – az elemektől az összetett rendszerek felé halad e megismerés. Ennek kerete tiszta és jól érzékelhető rendszer lehet – melyet a pentaton tiszta kvintjei jellemeznek. De ne fűzzük tovább a párhuzamokat. A formakészleteiben korlátozott, de a maga rendszerében inspiratív hozzáállást igénylő alkotás további szinteken sem kívánt túl határozottá válni. A kötöttséget inkább a nyitottság alapfeltételeként kezelték az épí-

Pentagon sejtek organizmusa –
felső szintű alaprajz

Pentagonok modulálása –
külső, fedett-nyitott téri elemek

Térszín metszet

tészek. A pentagon rendszert következetesen végigvívó szerkesztés adta a tömegkonfigurációt, melyet taktilis, de homogén egységként tekintettek az alkotók (építész és pedagógus is). A vasbeton szerkezetű épület kívül égetett téglafelületet kap, melynek taktilis megfelelője a belsőben a falat takaró parafaburkolat. Az ugyancsak fehérre festett, kitűzésre és rajzolásra is használható parafafelület a gyerekek alkotásaival telik meg – személyesség és állandóan alakíthatóvá téve a közvetlen környezetüket. Hogy a túlzott fehérség ingerszegény-e, arra megbízható választ kap az ember, amikor az évszaknak-hangulatnak-tematikának megfelelő alkotásokkal elborított falakat szemléli. Tényleges fejlődés és a tudatalatti-ba visszahúzó, inspiratív környezet kiváltotta önkifejezés igénye tapasztalható. Hogy a pedagógiai tárgykörhöz még egy kapcsolódást adjunk: az eurytmia is a belső talmak kifejezésének egy módja⁶ – de igaz ez fordítva is: éppen ezért tanulunk páros táncot, és ugyanezt biztosítják a távol-keleti harcművészetnek titulált mozgáskultúrák is. E tér-tömeg együttes, amit mi házként aposztrofálhatunk, helyet ad a gyermeki önkifejeződésnek, a használatot engedi érvényesülni minden fejlettségi szinten és kifejezőmódban.

Vukoszávlyev Zorán

(A cikk az MTA Bolyai János Kutatási Ösztöndíj támogatásával valósult meg.)

- 1 *The Selected Writings of Zoltán Kodály*. Trans. Lily Halápy and Fred Macnicol. London, Boosey & Hawkes, 1974.
- 2 Choksy, Lois: *The Kodály Method I: Comprehensive Music Education*. Upper Saddle River (New Jersey), Prentice-Hall, 1999.
- 3 A Promontório iroda nemzetközi szinten is ismert munkáiról lásd: Vukoszávlyev Zorán – Szentirmai Tamás: *Kortárs portugál építészet – Contemporary Portuguese Architecture*. Budapest, Terc, 2010, pp. 264–281.
- 4 *Colégio Parque, Cascais*. In: *Promontório – Projectos recentes*. ArchiNews, 24 Year, VII., Abril-Maio-Junho, 2012, pp. 54–59.
- 5 <http://hu.wikipedia.org/wiki/Pentatónia> <Utolsó megtekintés: 2013. május.13.>
- 6 <http://hu.wikipedia.org/wiki/Eurytmia>

Építészet: Promontório

Vezető építész: Pedro Appleton

Építető: Parque, Solucoes Infanto-pedagogicas, SA

Fotó: Fernando Guerra / FG+SG
fotografia de arquitectura

VIDÉKI ÉPÍTÉSZET

A Tornyai János Múzeum és Közművelődési Központ épületéről

Egy ilyen cím megbélyegző, ha nem egyenesen denunciáló. A Tornyai János Múzeum¹ ismertetését és kritikai elemzését ezért arra szeretném felhasználni, hogy írássom végén, még ha csak egy utalás szintjén is, de felvehessem ezt a „rég-új” fogalmat. Kísérletet kívánok tenni arra, hogy a provincializmus érzelmi konnotációitól

kezdeményezései biztatóbbak Győrött és az Őrségben, például ígéretesebbek Pécsen, mint akár a fővárosi szuburbániában. Az elmúlt évtized talán legörvendetesebb fejleménye az volt, hogy jól beazonosítható, markáns architektúrával jelentkeztek a régióközpontok, ami lehetőséget adott arra, hogy a regionalizmussal kapcsolatos

A múzeum főbejárata a Dr. Rapcsák András utca irányából. Az új bejárat blokkszerűen szűr át a hátsó szemközti Szegfű utcába, megőrizve ezzel a két utca közötti egykori látványkapcsolat emlékét

megszabadítva – ám azokat ab ovo nem tagadva – a vidéki építészet kategóriáját olyan új, jelen írás keretei közepette persze fel nem tölthető értelmezési mezőként definiáljam, ami segíthet eligazodni bizonyos házjelenségek ügyében.

„Ma az igazán érdekes építészet vidéken történik, fontos dolgok nem épülnek Budapesten.” Ez a talán túlhatározott állítás 2012 őszén a Média Építészeti Díjának átadásán hangzott el Kovács Dániel részéről. Érvényességétől, viszonylagosságától, jelenleg pedig vitathatatlan igazságtartalmától függetlenül ha végigtekintünk akár az elektronikus, akár a printmédiában megjelent publikációkon, a hg.hu főszerkesztőjének véleménye mintha tézissé emelkedne. Az építészeti – nem csak szakmai – beszélgetések középpontjában csak elvétve merülnek fel pesti épületek. Ez természetes nem von le semmit a Rác-fürdő értékéből (Dévényi Tamás), vagy a zuglói mozgásjavító intézet szubtilis eleganciájából (Gunther Zsolt és Csillag Katalin), de a kortárs építészet történetét ma sikeresebben írják Debrecenben és a Nyírségben,

diskurzusok is feladhatják hagyományos teoretikai alapjaikat, és „anyagszerűbb” irányokba fordulhassanak.

Különösen az épített tények színpadja előtt volt egyre beszédesebb azonban az a hiány, az a csend, amely délről áradt. Hiába épült fel 2006-ban Hódmezővásárhelyen F. Kovács Attila – vessenek a mókások elé, de kibőköm – remekműve. A ház programja, feldolgozatlan múltjaink aktualitása, továbbá F. Kovács díszlettervezői háttére egyszerre akadályozta meg, hogy a „szakma” elfogadja, netán kanonizálja az Emlékpontot. A várakozással telt figyelem sokkal szorosabban követte a szegedi Tér és Forma, jelesül Vesmás Péter és Sipos György tevékenységét. Az egyetemi elit különösen Vesmás Péter, a hazai építésznek tökéletesen megfelelő kurrikulummal rendelkező szakembertől várta felcsendülni a jól beazonosítható déli hangot.² Mely hang eleddig váratott magára. És ez nem csak pusztán képzet. A Tér és Forma rendkívül jól szerkesztett honlapját fürkészve szinte azonnal szembeötlök az elbizonytalanodás, amely a kora kilencvenes évek természetét jellemzi. Vesmáséknál némi

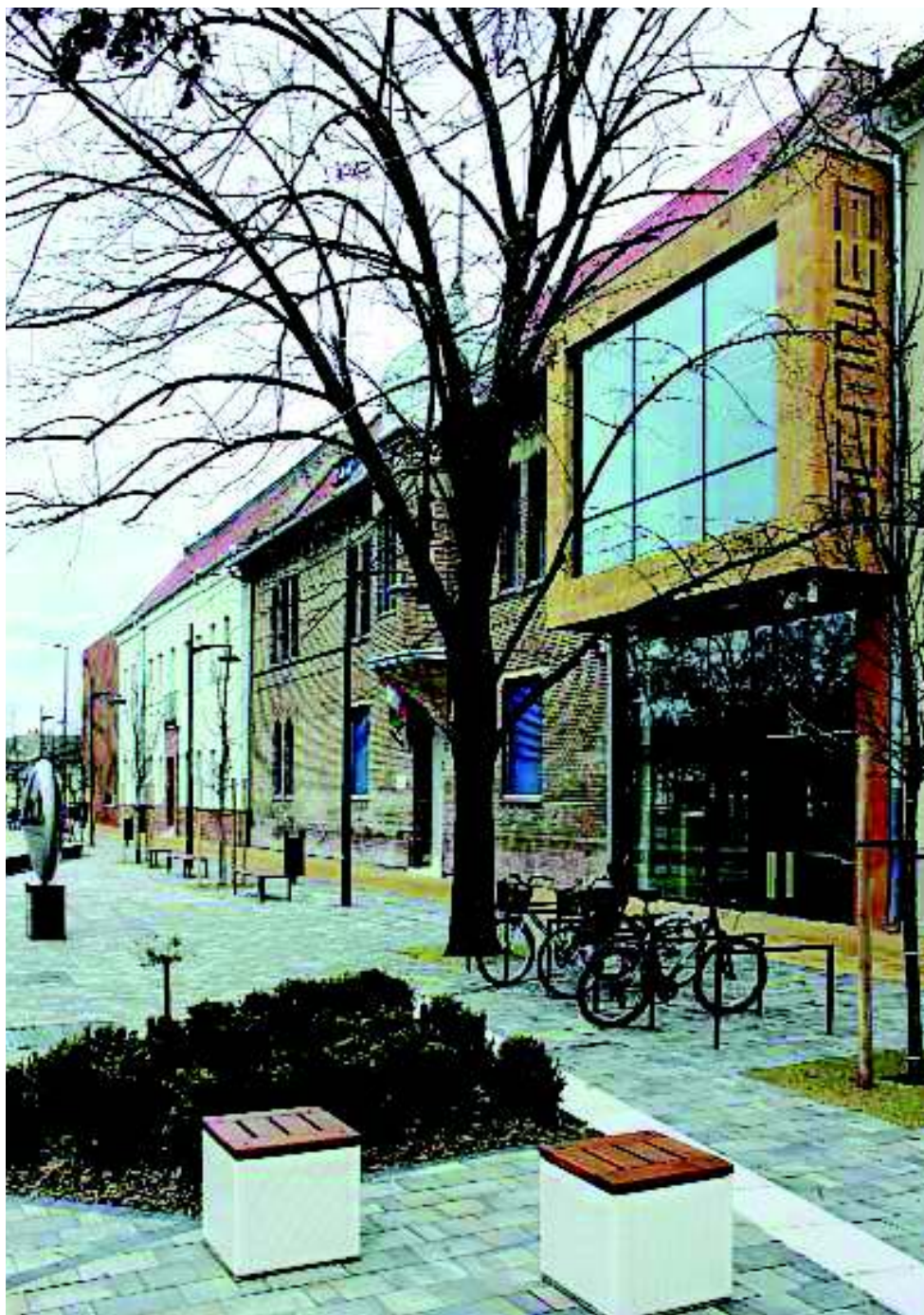
késéssel, némiképp csillapítva jelentkezik a posztmodern építészet hatása, de a nyolcvanas évek házainak határozott formaakaratai még így is megtorpannak, elgyöngülnek a rurális vonzalmakban, az ősfarmák és a részleteket rivalizálásában. A kortárs magyar építészet megíratlan fejezete kimutatni azt a kárt és talajvesztést, amit a posztmodern építészet vidéki recepciója okozott. Nem csak Vesmásék irodájában, de több műhely munkásságában is megjelenik egyfajta, a korszakra jellemző elbizonytalanodás. A posztmodern a perifériális degenerációban ugyanis szükségképp lépett ki az egyébként szorosra vont építészeti keretei közül, és vált általánosnak vélt megoldókulcsá a saját hagyományaiban elbizonytalanodott peremterületeken. A felismerés, hogy lehet, mi több: üdvös az ősfarmokkal, a hely ikonográfiai örökségével foglalkozni, nem járt, és a korhangulat miatt nem is járhatott együtt azzal a kritikai távolságtartással, amely meg tudta volna szabadítani a házakat az építé-

szekhez szóló önreferens, ekként per definitionem felesleges részletektől. Így jöttek létre olyan, a környezetükben alapvetően idegen építmények, amelyek hiába bizonyultak – nagy vonalakban – lépték- és formahelyesnek, túlcsinált és maníros detájlljaik olyan nyelvet is megszólaltattak, amely inkább bizonyult kínosnak, semmint lelkesítőnek. Rendkívül sok ház „szakadt szét” a nyolcvanas évek végével kezdve attól, hogy egyszerre két vonatkoztatási rendszernek, a hagyománynak és az azt hordozó közegnek, esetünkben egy stílusnak is meg kívántak felelni. És rendkívül kevesen voltak azok, akik – például a Heinze: Bienefeld és Tesar – ezt a csapdát képesek voltak felismerni, képesek voltak arra a mutatóvára, hogy életművükkel úgy kapják fel egy létező tradíció fonálát, hogy közben elutasítják a részletek bélyegző, gyakran helyidegen szemantikáját.

Sérülékenyebb helyeken azonban a fenti paradoxon rozsdaként emésztette a korszak épületeit. Vesződséges,

Építész: Vesmás Péter

Bejárat – múzeum – igazgatás – régészeti raktár. A négy egységen végigvonuló finom motívum láncolat: a kékek, az agyagszínek és a kerámiák kapcsolják egymáshoz az egyes blokkokat

Dr. Rapcsák András utca: balra id. Janáky István felújított művelődési házának sarka; jobbra, kicsit hátrébb a a „múzeumnégyes”

Kilátás a gazdasági udvarra a gazdasági blokk felső emeletéről. A kerítésen túl az új, Szegfű utcai piazza, amint a bejárat tömb földszintjébe fut. Az igazi persze az lenne, ha a két teret nem rekesztené vasrács, de tudom, ez nem építészetkritikai kérdés

(jobbra fent)

Piazza a Szegfű utcában. A saroknyílás mögött a látványkönyvtár, mellette a bejárat. Az itt nyíló tér köt a Dr. Rapcsák András utcára

egzisztenciális gyötrelmekről sem lehetett mentes az út, amelyet a Tér és Forma végigjárt, hogy maga mögött tudhassa ezt az időszakot. Legutóbbi épületeik – Sipos György Tisza-parti iskolája, Zákányi Ildikó református téglatemploma vagy Hódmezővásárhelyen a Tornyai János Múzeum nem feltétlenül kanonizálják a déli regionalizmust, de a közelmúlt szegedi beruházásaival együtt már egy olyasfajta oeuvre meghatározó elemei, amelyek új gravitációt adtak a térség kortárs építészetének.

A Tornyai János Múzeum a Dr. Rapcsák András úton helyezkedik el. Építéstörténete szövevényes: alapvetően nem múzeum számára tervezett lakóházak elfoglalásával bővült az elmúlt száz évben, hogy 2007-tel két ütemben fejlesszék arra az állapotra, amelyben tavaly ősszel megnyílt. A múzeum „gyakorlatilag mindent gyűjt, ami elébe

kerül”. Törzsanyagát részben a Tornyai-életmű, részben pedig a kökénydombi neolit kori leletek képezik. Az agyagfragmentumok színe, továbbá geometrikus, karcolt motívumrendszere emelkedik ornamentummá, és határozza meg az új egységeket. Ezeken a másodlagos ikonográfiai jellegzetességeken túl Vesmás a meglévő átlátásokra, antropológiai érzetekre helyezte a bővítés fő mozdulatát. A múzeum és a szomszédjában álló „szocreál” lakóépület közötti átjárat elfoglalva, ám annak érzeti emlékét hangsúlyozva került ide a bejárat, amely átszúr a Dr. Rapcsák András utca és a hátsó, Szegfű utca között.³ A finom tisztogatások, bontások és illesztések mellett a második ütem a tömb végén, a Deák Ferenc utca irányából „patkolja” a feketett U alakú beépítést. Ebben a térbeli montázsban, jobban szólva urbanisztikai kol-

lázban nem volt cél az, hogy létrejöjjön egy olyasfajta motívumrendszer, amely – a leletanyag már utalt inspirációján túl – általánosabb szuperstruktúráként szervezné, olvasztaná egymásba a különböző házakat. Mestermotívum erőltetése helyett Vesmás az átfedő elemeket erősíti. Előbb a színeket, majd az anyagot, később pedig a geometriát futtatja rendkívül óvatos mozdulatokkal a szomszédos egységekre egy olyan láncolatot létrehozva, amely még elég ahhoz, hogy jelezze a négy ház együvé tartozását, de szerencsésen kevés ahhoz, hogy azokból léptéktört monstrumot szüljön. Az új lapostetős inzertumokat a környék karaktere is támogatta. A Szegfű utca töréspon: a zártosorú és a kertes beépítések fodorzód-

ra. Oldalakat lehetne teleírni a raktárépület méltatásával. Kezdve a tetőkerti búzamezővel, befejezve a gangos enteriőrrel, amely az egész beruházás talán legszebb „maradék gesztusa”. A sarokpatkó legnagyobb „ütése” azonban az, ahogy a restaurátorműhely transzparenssé teszi a múzeumot: ahogy az utcában, a látványban és az egykori tulajdonosok tekintetében egyaránt engedi feloldani azt a folyamatot, amelyben az egykori csecsebecséből, emlékekből vagy épp semmilyen kis vackokból műtárgy lesz. Egyszerre lesz közügy, mi több, misztérium a cserepek és bögrék, köcsögök és fokosok színváltozása. Túlhangsúlyozhatatlan annak jelentősége, ahogy a tárgyak köztéri helyzetben, közügyként vesztek el ere-

1. Raktár
2. Restaurátorműhely
3. Terítés
4. Kiállítás
5. Közlekedő
6. Előcsarnok
7. Látványraktár

Kőkénydombi neolitik kori agyag-leletek

A régészeti műhely és raktár.

Lehúzott redőnyökkel pusztulat, megnyitva a köztér kitüntetett pontja a műhelyportál

nak egymásra, az eltérő karakterek ütközése emeli itt városképi ornamentummá a gyakran csupasz oromfalakat.

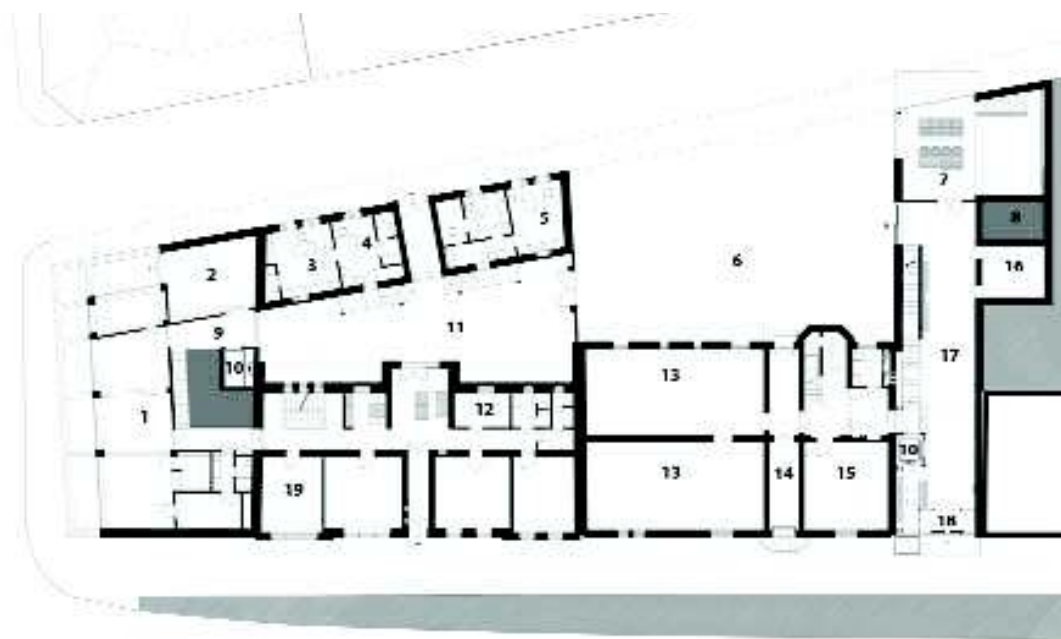
Noha nem lehet eléggé hangsúlyozni a bejárat eleganciáját, magától értetődöttségét, a beruházás legjobban sikerült eleme a tömböt patkoló raktár és restaurátorműhely. A földszinten visszaugratott „saroképület” egyben városi gesztus is: fedett-nyitott térrel köti egymáshoz a Dr. Rapcsák és a Szegfű utcákat, mi több, csaknem teljes üvegfallal fordul a restaurátorműhely erre a kis tornác-

deti kontextusukat, és nyerik el új, esztétikai-muzeológiai vonatkozásrendszerüket, ahogy a múzeumlátogatás egyszeri, ünnepi pillanatából a város életéből táplálkozó, időben előmlő élmény lesz. Michel Foucault múzeum-heterotópiája egyben heterokronia. Akár egy könyvtár: feltorlasztja az időt, évezredeket sűrít a látogatások alkalmába, ám ugyanezek az évezredek nyerhetik vissza saját idejüket, amennyiben sikerül a tárgyakat még ideig-óráig saját környezetükben, vagyis a város terében tartani. Erre lenne alkalmas a restaurátorműhely felnyi-

Földszinti alaprajz

1. Restaurátorműhelyek
2. Átmeneti raktár
3. Igazgató
4. Titkárság
5. Gazdasági iroda
6. Nyitott udvar
7. Könyvtár
8. Világító udvar
9. Közlekedő
10. Lift
11. Gazdasági udvar
12. Teremőr
13. Kiállítás
14. Sztér
15. Foglalkoztató
16. Mosdó
17. Előcsarnok
18. Szélfogó
19. Iroda

tása. És ezért is rendkívül szomorú, hogy ez az üvegfal jelenleg nem működik.⁴ A leeresztett biztonsági rácsok, az elfüggönyözött műhely a felemelő intellektuális élményből egy pillanat alatt városszéli rutinbutikká zülleszteti az épületvéget. Akárha a válság kétségbeejtő ikonja: pusztulat, ahonnan remény híján már elmenekültek a kínai kereskedők is.

bizonytalan megoldás. A lépcsőmellvédeken megjelenő kerámiaelem – noha élénk színeivel szerintem akár túlzónak is hathatna – még bátran tekinthető olyan gesztusnak, amely a helyi iparművészetet hozza helyzetbe, a pincében kialakított látványraktár gépesztétikája, vagyis a nyersbeton mennyezetre lógatott szerelvények „brutalitása” már konkurálnak az itt elhelyezett műtárgyakkal.

**Bejárati előcsarnok, a háttérben
a Dr. Rapcsák András utca**

Ennek az egységnek a megfelelő működtetésén áll vagy bukik az épület igazi sikere.

Ez a homlokzat a ház igazi tétje.

Amennyiben a restaurátorműhely városi kapcsolatai rendeződnek, és megkezdődik a ház valós urbanisztikai működése, másodlagossá válnak majd azok a részletek, amelyekbe viszont rendre beleakadhat a szem. Elegáns az, ahogy – a patkónál maradván – lelépcsőzik az épülettömeg, zavaró ugyanakkor, hogy a tető nem rejtje kellő magabiztossággal az oda került gépészeteket. De nem csak itt, máshol sem. A Szegfű utcai udvarnál rendkívül hangulatos városi tér jön létre, amely könnyed gesztussal oldódik a gazdasági udvarba, illetve a bejárati tömb földszintjére, itt pedig – több mint kellemes meglepetésként – egy újabb térbe, egy süllyesztett átriumba. Nem világos azonban, hogy miért csak egy ablakkal nyílik meg ez az átrium a földszintre, miért nem teljes nyílással köti önmagát az enteriőrhez és az egyébként rendkívüli érzékkel megnyitott látványkönyvtárhoz. A mélyszinti átrium a pincéből is jól működne, térfellegét az ide ültetett fa is hangsúlyozza, hogy végül illúzióromboló élményként nyílnak ide a véceablakok. Most, ahogy írás közben sorjáznom a részleteket, bevallom, vissza kell fogjam magam, ugyanis nem ez az egyetlen

Hasonló fenntartások fogalmazhatók meg egy emelettel feljebb. Nem arról van szó, hogy ne lenne szép a nyersbeton vagy az alálógatott gépészeti cső, persze, hogy szép, hanem arról, hogy nem tisztázott, mi is a viszonya az enteriőrnek az általa hordozott tárgyakhoz. Kiegészíti azokat? Semleges dobozként posztamensre emeli azokat?

Finom kételyeket kelt a Szegfű utca irányából felvillanó hátsó tűzfal is. Fölötte rokonszenvezem azzal a szándékkal, amely a hely motívumaihoz igazítva még hangsúlyozza is az oromzatokat. Hogy nem következményként, hanem esztétikai értelemben is teherbíró elemként jelenti meg azokat, ám épp ebbéli szerepét kérdőjelezi meg az a létra – pontosabban annak ad hoc jellege, alultervezettsége –, amely a bejárati cső emeletéről vezet a tetőre. Nem arról van szó, hogy bizonyos alaphelyzetek, kontextusok eleve diszkriminálnának egyes megoldásokat, hanem arról, ahogyan néhány elem – itt és most a létra – korrumpálja a felettesként elfogadott elveket.

Észrevételeimmel ugyanakkor nem szeretnék elfedni egy fölötté érdekes helyzetet, amely épphogy a részletek, sutább megoldások sorjázásával tűnik körvonala-zódni. Ez pedig az önkéntelenség, a spontaneitás kérdésköre. Ezt az alkotói attitűdöt rendkívül nehéz megtisztí-

tani, megszabadítani Janáky István elsajátító mítoszától. Még nehezebb eljátszani azzal a gondolattal, hogy az ösztönösség eme mozdulatait – nevezzük ezeket maradék vagy morzsalék gesztusoknak – netán egy építész is képes produkálni. Janáky appropriáló tézisében ez nem lehetséges, hacsaknem – és ebben rejlik az igazi kisajátítás – kizárólag Janáky Istvánnak. Ha viszont mégis, akkor hirtelen – hangsúlyozom, mint tárgyhalmazként – egészen más értelmezést is lehetővé tesznek az előbbi, egy kritikus nézőpontjából joggal bírálható részletek. Ez az értelmezés helyi variációként, a *colour locale* részeként pozícionálna az íves kerámia fedköveket vagy azt a nagyvonalúságot, amely szemet huny a formarészletek következetessége felett. Amennyiben erre képesek vagyunk, akkor talán arra is lesz lehetőségünk, hogy új alapokra helyezzük, egyáltalán: bevezessük és új érték-tartalmakkal töltsük fel a vidéki építészet kategóriáját. Ez az érték-tartalom feltétlenül különbözik a regionalizmusétól, amit általános értelemben definiálhatunk a hely és a ház bármilyen tematizált kapcsolataként. De alapvetően különbözik a provincializmustól is, amely viszont a távolság, a meg nem értés okán elszenvedett torzulás, degeneráció. Ez, az egyelőre csak a sejtések szintjén körvonalazható kategória tehát nem a veszteségről szól. Nem elítélő, pláne nem dehonesztáló. A Tornyai János Múzeum esetében nem feltétlenül példaértékként, inkább termékeny, biztató munkahipotézisként bizonyos részletek és gesztusok variációiról, alakuló eltéréseiről biológiai hasonlattal: evolutív mutációiról beszélhetünk, ami alapot teremthet a címben megidézett vidékiség kategóriájának újraértelmezésére.

Wesselényi-Garay Andor

- 1 A múzeum építéstörténetével a közelmúltban számos cikk foglalkozott (Pásztor Erika Katalina: *A Tornyai János Múzeum bővítése*, in: *epiteszforum.hu*, (<http://epiteszforum.hu/a-tornyai-janos-muzeum-bovítése>), 2013. április 3. (utolsó letöltés: 2013. április 12.)). Ezek alapján:
19. sz. vége: Tornyai János festőművész felveti a múzeumalapítás ötletét
- 1904 – Az ipari és mezőgazdasági kiállítás alkalmából bemutatják a Kiss Lajos által összeállított néprajzi gyűjteményt.
- 1905 – Hivatalos döntés a múzeum megalapításáról.
- 1913 – A város megvásárolja a mai épületet (Dr. Rapcsák András út 16.) a múzeum és a könyvtár számára. A tégladíszes házat Sándy Gyula tervei alapján dr. Imre József kórházi főorvos építtette magának.
- 1929 – Banner János vezetésével a város határában elindulnak a kökénydombi ásatások.
- 1930 – A múzeum régészeti osztállyal bővül.
- 1936 – Tornyai János 923 művét ajándékozza a városnak, ami a képzőművészeti gyűjtemény alapja lesz.
- 1946 – A múzeum önálló költségvetésű intézmény lesz.
- 1951 – Az államosításkor a szomszédos Klein ház (Dr. Rapcsák András u. 18.) csatolásával bővül a város múzeumépülete. Az intézmény elfoglalja mai, végleges helyét, és megkapja a Tornyai János nevet.
- 1954 – Évi rendszerességgel elindul az országos jelentőségű Vásárhelyi Őszi Tárlat.
- 1962 – Az intézmény a Csongrád Megyei Tanács kezelésébe kerül.
- 2005 – A múzeum fennállásának százéves évfordulóján felmerül az intézmény korszerűsítésének, látogatóbarát szolgáltatások fejlesztésének kérdése.
- 2007 – A Hódmezővásárhelyi Önkormányzat saját kezelésébe veszi a múzeumot, amelynek neve Tornyai János Múzeum és Közművelődési Központ lesz. Ugyanebben az évben készül tanulmányterv az átfogó fejlesztésre. Konceptiója szerint a bővítés „keretbe foglalja a múzeum múlt századi fizikai és szellemi történetét: megjelenésében visszafogott, de karakteres, egyben simuljon a régihez, igazodjék léptékéhez, és örököse azt. Szóljon a máról, és képes legyen a jövő befogadására.”
- 2 Ezt az egyébként nehezen igazolható és jobbára csak informális beszélgetéseken felmerülő állítást Vesmás életrajza illusztrálja – <http://teresfor-maszed.hu/#hu/iroda/munkatarsak/21>. Olyan alkotóról van szó ugyanis, aki a Mesteriskola VII. ciklusában végezve nem pusztán saját nemzedékében „jegyzett”, de önálló praxisának, a Tér és Forma alkotóműhelynek szervezésével több, a kilencvenes évek elején önállóan működő iroda számára is. Nem csak a debreceni Kovács Péter számára lett példaértékű, de katalizálta a Keletterv magánosítását is.
- 3 „A szándékról: az épület legyen földből, agyagból tapasztva a lapostetőn évente vetett és kézzel aratott búzamezővel, keretbe foglalva a múzeum múlt századi fizikai és szellemi történetét. Mai nyelven, a jövőbe mutatóan. Hódmezővásárhely: neolit korig visszanyúló több ezer éves gyökerek és kultúra. A föld az évezredes művészet alanya és tárgya, az agyag mai napig tartó varázslata. Föld, agyag: kerámia, fazekasság, tégladíszes épületek, utcák. A bővítés legyen bátran visszafogott, de karakteres. Harmonikusan simuljon a régihez, igazodjék léptékéhez, de a részek külön-külön is meséljenek. A harmadik évezred múzeuma most készül, és 50, 100, 150 évre. (...)
- A beépítésről: a „síklator” a téglás múzeumi épület és a szocreál lakóház között áttekinthetően beépül a Dr. Rapcsák András utcától egészen a Szegfű utcáig. A „téglás épület” mint műemlék érintetlen marad, tégladíszes tűzfala a belső térben maradéktalanul fog érvényesülni. A „középső épület” a múzeum üzemeltetési központja. Az „új sarokház” kifelé zárt tömeg, belül áttekinthetően nyitott, a legkorszerűbb múzeumi raktározási technológia burka. A „múzeumkert” kifolyik a hátsó, megújult Szegfű utcára.” Ezúton szeretném megköszönni Masznyik Csabának, hogy rendelkezésemre bocsátotta kéziratát. Az idézetek Vesmás Péterrel folytatott levelezéséből származnak. Lásd: Masznyik Csaba: *Bátor visszafogottság*. Tornyai János Múzeum, Hódmezővásárhely, kézirat. 2013. április hó. A szöveg a *Régi-új Magyar Építőművészet* 2013/3-as számában, jelen kézirat leadása után jelent meg.
- 4 A műhely terv szerinti működését jelenleg a megfelelő berendezési tárgyak hiánya is gátolja. A múzeum nyitott üvegfalakkal kezdte működését, de tárolófelületek hiányában a restaurálásra váró darabok olykor földre kerültek. Ez viszont a városlakók nemtetszését váltotta kik, akik nehezményezték a méltatlan bánásmódot.

Építész: Vesmás Péter

Megbízó: Hódmezővásárhelyi Önkormányzat

Építész munkatársak: Fontos Rómeó, Zákányi Ildikó, Sipos György, Simó Anna, Góg Bence, Egedi Gergely, Vig Viktor, Priskin Zoltán

Statika: Lakatos László (Szerkezet és Forma Kft.)

Gépészet: Bodó Attila, Tábori Tamás (Domi Épületgépészet Kft.)

Elektromosság: Papp Antal (Intenzitás Kft.)

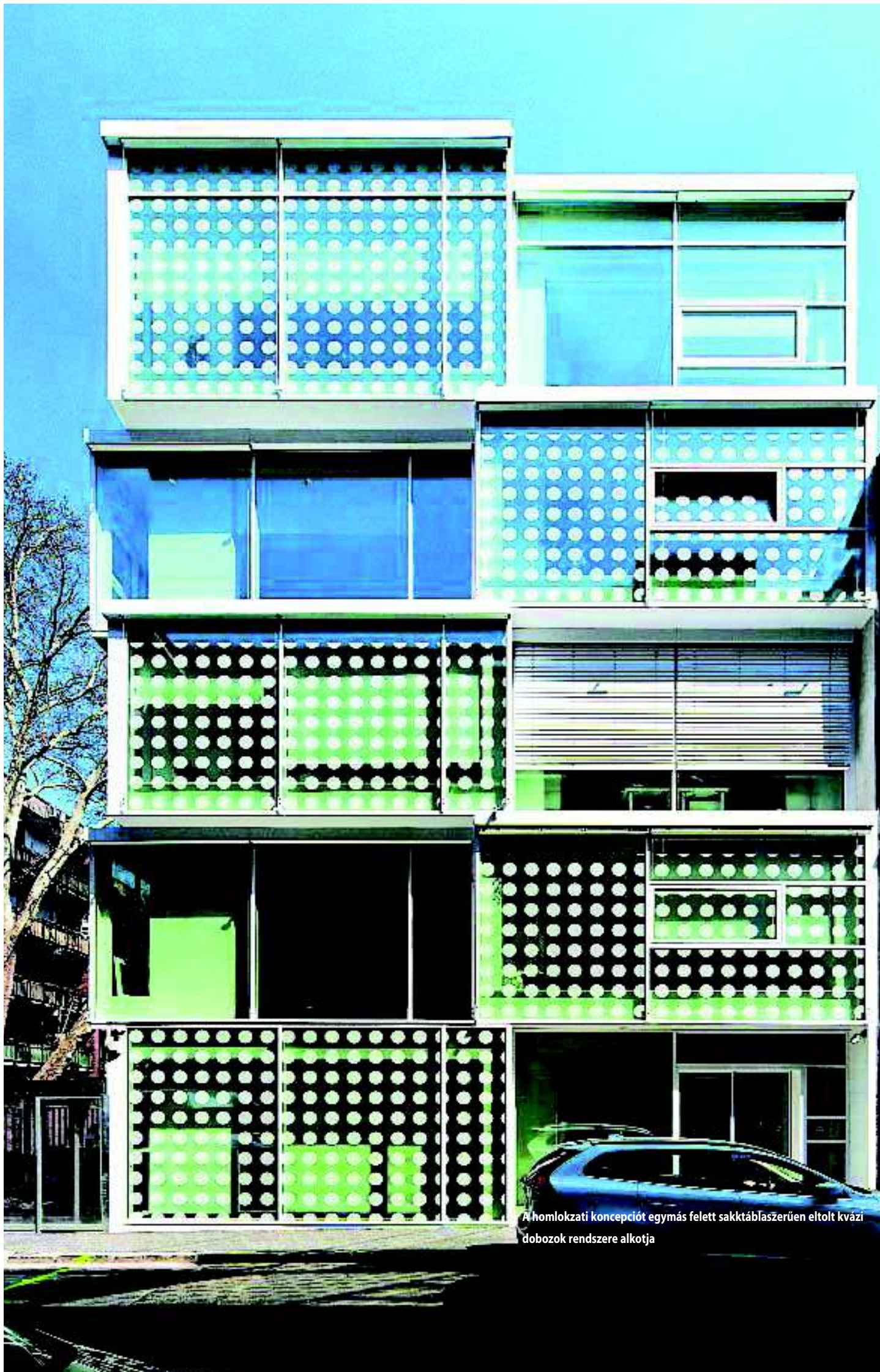
Archaikus bak és Nézőpont (Lucien Hervé emlékére):

V. Nagy Nándor

Generálkivitelező:

Építésmester Zrt.

Fotó: Varga Márton

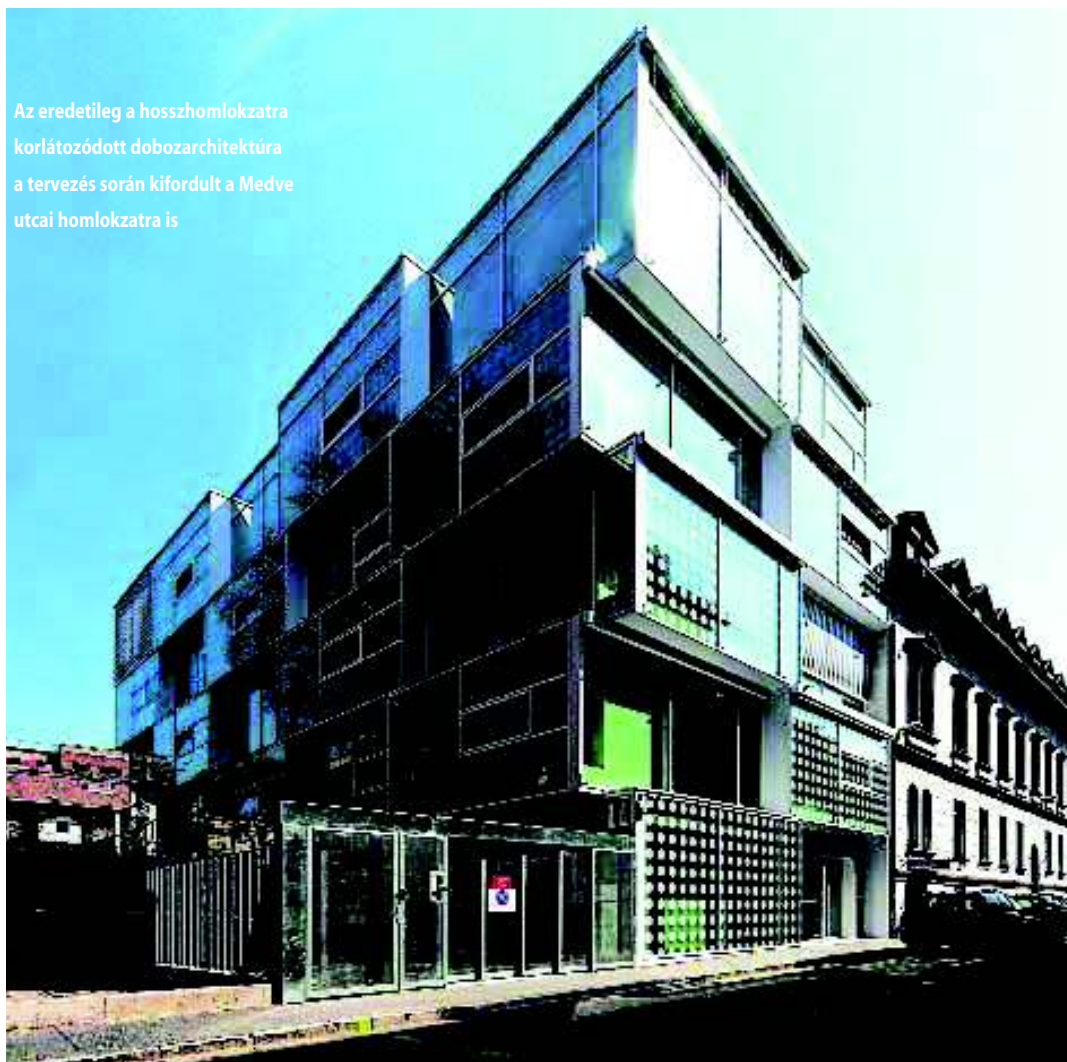

A homlokzati koncepciót egymás felett sakktableszerűen eltolts kvázi dobozok rendszere alkotja

KVÁZI STRUKTÚRA MINT JELENTÉSADÁSI KÍSÉRLET

Új irodaház a Medve utcában

Az eredetileg a hosszhomlokzatra korlátozódott dobozarchitektúra a tervezés során kifordult a Medve utcai homlokzatra is

„De mi az üzlet? Vélhetőleg a legjobban definiált program, de a legformátlanabb is. Nincsenek igényei. A Tipikus Alaprajz építészei jól tudják a titkot: az irodaház jelenti az első teljesen absztrakt programot – nem követel semmiféle építészetet, az egyedüli funkciója az, hogy a bérlők használni tudják. Az üzlet számára bármilyen építészet megfelelő.”¹
(Rem Koolhaas)

Építész: Csillag Katalin, Gunther Zsolt

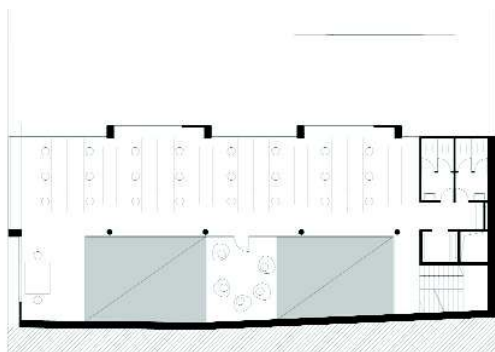
Az irodaház-építészeti fő elméleti problémája a térprogram semlegessége, hiszen a neutrális irodafunkciók egzakt, könnyen változtatható belső téri struktúrát kívánnak, nélkülözve bármiféle jelentést. Az ilyen épületek architektúrája általában szükségképp a homlokzat jelentésadására irányuló kísérlet, amely paradox módon áll fe-

szültségben a semleges, és így jelentés nélküli belső téri világgal. E reménytelennek tűnő helyzetet azonban néhány irodaépület – egyértelmű kisebbség – mégis innovatív koncepcióval igyekszik megoldani.

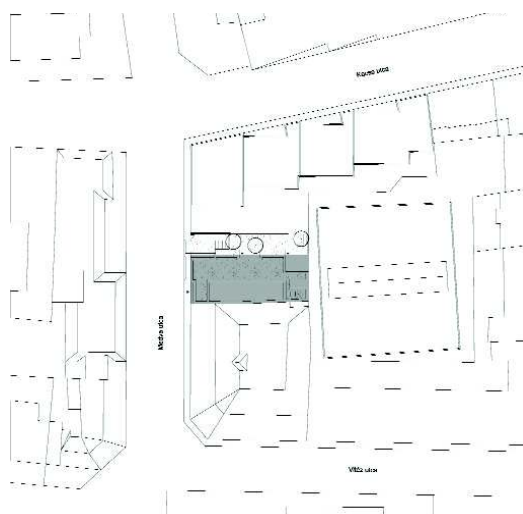
Új irodaház épült a vízivárosi Medve utcában a 3h építésziroda tervei alapján, több szempontból is rendha-

Az éjszakai képen jól látható a homlokzat struktúra mögötti téri homogenitás

A 2. emelet alaprajza

A helyszínrajzon jól látható az atipikus városi helyzet, a zárt tömb felszakadása az épületünkénél

Tomay Tamás, Szabó Zoltán és Galina Zoltán: irodaház, Kacska utca

Lakóház a Tabán szélén, építész: Schmidt Lajos (1964)

Forrás: Saját-Budapest egy építész szemével, (1971)

Fotó: Czeizing Lajos

gyó megoldásokat alkalmazva és különleges körülményektől övezve. Egy ekkora léptékű (1350 négyzetméternyi hasznos alapterületű) középület kis méreténél fogva is kiváló terepet jelentett a kísérletezésre. 2009-ben adták át az épületünkötől egy saroknyira álló, Tomay Tamás, Szabó Zoltán és Galina Zoltán által tervezett irodaházat, amely szinte pontosan azonos volumenű, szintén atipikus városi szituációban foglal helyet. Míg ott a két tömegre bontott épület bravúrosan egyensúlyozza ki a saroktelekhez csatlakozó házak magasságkülönbségéből adódó aszimmetrikus téri helyzetet, tömör és áttört, falas és vázas homlokzatképzésnek egyszerre megfelelő téglarchitektúra izgalmas kísérletét figyelhetjük meg, addig Csillag Katalin és Gunther Zsolt új munkájára afféle konceptépületként tekinthetünk. Míg Tomayék tárgyilagos,² elsősorban a beépítési helyzetet végletekig elemző hozzáállásából csendes, ugyanakkor erős, „csak itt építéset” született, Csillag és Gunther épülete alapvetően formai preconcepciót *implantált* a szintén különleges városi szituációba, elsősorban formálásának genealógiáját és koherenciáját elemezve értelmezhető építésetet hozott létre.

Rokon kísérletek

A szintmagas, egymásra rakott elemekből álló homlokzati struktúra természetesen nem előzmény nélküli a hazai és nemzetközi építésetben sem. Lényeges különbség az egyes példák között a belső térstruktúrával való viszony, összefüggés kérdése.

E probléma legkövetkezetesebb megoldása a belső tér szerkezetének és a tömegformálásnak a kölcsönös megfeleltethetősége. Sou Fujimoto Tokyo Apartment-ja (2009) egymásra rakott archetipikus házformák szövetéből áll, míg a House NA (2010) koncepciója minden helyiséget más-más méretű és magasságú transzparens, egymás fölé helyezett dobozba helyezett. A bőséges nemzetközi projektek sorából kiragadott ezen kísérletek egyediek, hiszen speciális, ritka belső térszerkezetet jelentenek, mégis a kortárs építéset provokatív, megtermékenyítően friss szemléletű példáiként tekinthetünk rájuk.

Vannak térprogramok – mint a többalakos házak –, amelyek önmagukban olyan struktúrát alkotnak, amelyek kézenfekvő módon rajzolódnak ki az épületre (a szinti tagoltság mellett a lakások „főkokként” jelennek meg a homlokzaton). Schmidt Lajos lakóháza 1964-ből³ a tabáni Orvos lépcső mentén a loggiamellvédek sakk-

A többszintmagas átriumtér minden nézőpontból más és más, amelyet a dobozszerűen megfogalmazott közös terek tömegei tagolnak

Kép a belső átriumtéréről. A beálló dobozok a homlokzati szerkesztés térbeli változatát jelenítik meg

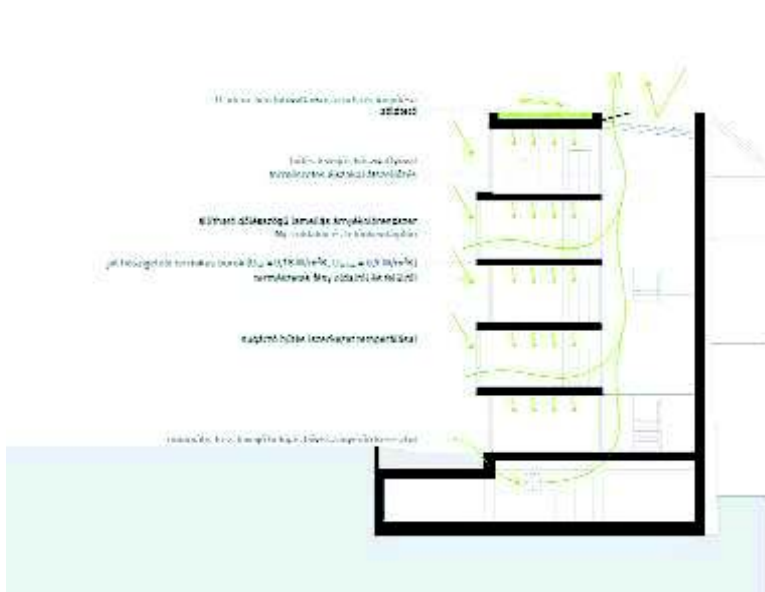

Sou Fujimoto House NA projektje, 2010. Az egymásra helyezett kubusok tényleges téri helyzeteket különböztetnek meg

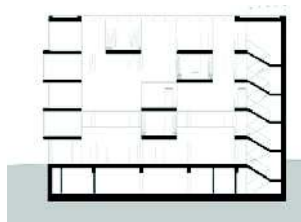
táblaszerűen eltolts rendszeréből alkot a lejtős terepre illeszkedő mintázatot. Turányi Gábor és Bence 2009-es lakóháza a Bercsényi és Váli utcák sarkán a lakások alaprajzi szélességéhez igazodó színes motívumok egymásra épüléséből konstruál, rak össze, épít egymásra homlokzatot. A lakások külső megjelenését önálló egységek halmozaként kezelő épületek a homlokzati és belső tagolt-

ság összefüggését képesek megvalósítani, a dobozstruktúra a belsőből „keményedik ki” az épületkülsőre.

Végül vannak olyan megoldások is, amelyeknél a mögöttes tértípushoz képest a homlokzat önállóságáról beszélhetünk. Ilyen például a Thomas Puchler tervezte grazi NIK-irodaház⁴ 2010-ből. A szabadonálló épületet minden oldalról a Medve utcai épülethez hasonló, sakktab-

A levegő-hőszivattyú, a felületi fűtések és hűtések vagy a garázsszint gravitációs szellőzése mellett a tervezők törekedtek a gépészeti megoldások minimalizálására, amit az átriumtér üvegtelején keresztül történő gravitációs szellőzés vagy az automatizált árnyékolók ugyanúgy elősegítenek

Keresztmetszet az átriumtéren át

laszerűen eltolt dobozstruktúra veszi körbe, de a transzparens és tömör felületek megkülönböztetésével. Itt a homlokzat, bár független kéreg csupán, egyben tartószerkezet és belső téri homlokzat is (a tömör dobozok polcokként jelennek meg a belső térben).

Itt és most

A Medve utcai helyszín környezetére a beépítési módok, magasságok, építési korok heterogenitása jellemző. Az épület egyik oldalán a Kacska utcával párhuzamos, a hetvenes években épült, téglaburkolatos, épületünk felé fűrészfogasan eltolt loggiáival néző, tizenhét méter magas, lapostető épület áll, míg közvetlenül csatlakozó szomszédja mindössze tizenegy méter magas, klasszicizáló homlokzatú, magastető ház. A jellemzően zártosur beépítés és maga a városi tömb itt megszakad. A szabályozási terv egyértelműen kijelölte az építés helyét: az alacsonyabbik szomszédhoz zártosurán csatlakozva és oldalkerttel nézve a loggiás homlokzat felé. Ez a szokatlan beépítési mód kedvezett az épület formálásának, hiszen a nyitott köztes – sem a tömbbelsőhöz, sem az utcához nem tartozó – tér miatt az oldalhomlokzat kvázi főhomlokzattá vált, a zártosur beépítés helyett pedig csaknem szabadonálló karakterű alapállás valósulhatott meg. Utóbbit erősíti, hogy az épület magassága és lapostető formája nem a csatlakozó szomszéd, hanem a magasabb sarki épület felé tesz telepítésében igazodó gesztust. Ráadásul a loggiák homlokzatként megjelenő struktúrája

és az irodaház homlokzatának dobozszerű konstruálása, ha áttételesen is, de rokon megoldásnak tekinthető.

Az innovatív informatikai cég székházépületet építtett, így a semleges bérirodaházakkal szemben megteremtette annak a lehetőségét, hogy egyedi igényekre szabott építészeti megoldás jöjjön létre mind a térprogram, mind a cég reprezentációs igényeinek építészeti megjelenítése tekintetében. A belső téri struktúra egyedi munkakörnyezetet eredményezett, az épület külső képe jól beazonosítható, marketing szempontból akár logóként is felfogható jelet hozott létre. A csatlakozó épület melletti, többszintes, belső átriumteret L alakban veszi körbe az irodák zónája. A homlokzat 5,4 méter raszterszélességű és szintmagas, egymáshoz képest alaprajzilag sakktáblaszerűen eltolt, a sarkon átforduló dobozszerkezetnek tűnő elemek rendszeréből áll. A homlokzat mögötti traktus szintenként különböző, a belső átrium felé zárt egyterű és nyitott cellás irodatereteket éppúgy tartalmaz. Az átrium hosszanti terét keresztirányban áthidaló, immár tényleg dobozszerűen megfogalmazott helyiségek az irodafunkciókhoz kötődő pihenőterületeket és a teakonyhát foglalják magukba, ami egyszersmind az épületen belül folyamatosan változó, összetett, ingergazdag térérzetet és átlátási viszonyokat okoz.

Hagyományos, házszzerű csomóponti részleteket nemigen látunk. Meglehetősen bonyolult épületszerkezeti részletek árán, de az absztrakciót erősítik a földémszéleket sehol sem megmutató, kint a dobozszerűleg, bent a földémsík alsó síkjáig lefuttatott üvegezések.

A kvázi struktúra

A dobozstruktúra – a mögöttes tartó- és épületszerkezetek rafinált és összetett szerkesztése révén – valójában egymásra rakott elemeknek tűnik, miközben erről természetesen nincs szó: azok csupán a homlokzat térbeli plasztikáját jelenítik meg, egy elképzelt struktúra lenyomatát. Ez a megoldás gyengébb, mintha a valódi belső téri szerkezetnek felelne meg, de erősebb, mintha csupán homlokzati rajzolatként, rátétként, narratívaként fognánk fel.

Ennek oka egyrészt az, hogy a konstruált jelleg a homlokzaton túl a belső térszervezésre is igaz: ami kint síkbeli, az bent térbeli *tagoltsággá* jelenik meg. Az átrium egymásra támaszkodó és egymás fölött lebegő dobozstruktúrája mintha a homlokzati koncepció lazább, porózusabb térbeli változata, átirata lenne. Ezáltal – a hagyományos, általában csak cellás vagy egyterű irodátípust ismerő műfajhoz képest – ráadásul gazdag téri helyzetek jönnek létre: egyes, az átriumokban lebegő kapszulák belseje és tetejük is az irodater részévé válik.

A homlokzati koncepció és belső téri világ kohézióját másrészt erősíti a fehér szín homogenizáló hatása is.

Minden építészeti, belsőépítészeti elem törtfehér színű, amely absztrahálja az épületet, ráadásul az elemek maximum szintmagas léptéke is fokozza a makett- vagy bútorszerűség érzését. Az azonos szín elmosza padló, fal, födém, pillér és homlokzati nyílászáró-szerkezetek eltérő jelentését, mintha egy anyagból kivájt, „kifújtt”, „kinyomtatott” térben járnánk. E tekintetben lényeges a különbség a homlokzati formai koncepciókra építő irodaházak és vizsgált épületünk között. A makettszerűséget, térplasztika-jelleget kívül-belül demonstráló irodaház e tekintetben innovatív módon lép túl a jelentést adni próbáló külső és a semleges irodabelső feloldhatatlan paradoxonán.

Harmadrészt a téri világ és a homlokzat koncept-plasztikája alapvetően követi a belső funkcionális rendet: a cellás irodák osztása „doboznyi”, míg a nagyterem irodák belső látványelemévé válik a ki-beugráló homlokzati kéreg. (Ez alól a koncepciót gyengítő kivétel a legutolsó traktus vizesblokkjainak pozíciója, amely előtt rezzenéstelenül fut el az irodatraktushoz tartozó homlokzati struktúra, és a legfelső szint, ahol a mögöttes attika miatt eltérő magasságú doboz sor kilép az uniformizált elemek rendszeréből.)

Végül a külső dobozok üvegsíkjain nagyméretű, pixeles fehér szitázott korongminták jelennek meg. E mintá-

zat kiemeli a sakktábla-szerű rendszer olvashatóságát, belülről alig érzékelhető hártást fest az ablakfelületekre. Ugyanakkor – kétségtelen ornamens, a tervezők szándéka szerint⁵ a hetvenes évek pop-art világát idéző jellegén túl – a homlokzat síkbeli értelmezését segíti, hiszen két síkot különböztet meg, a külső „pötytyözöttet” és az attól hatvanhárom centiméterre beljebb lévő teljesen átlátszózt. Mintha egy, egykor a fehér szitázott korongok ornamentikájával ellátott tömbből utólag metszódtek volna ki a hátrahúzott síkú homlokzati mélyedések. Az irodaház homlokzatai így különös reliefként, domborműként is viselkednek, a dobozolás homlokzatra korlátozódó értelmezését erősítik.

Koolhaaséknak az írás elején idézett fejtegetése az irodaházépítészet semlegességéről rámutat a műfaj specifikus nehézségeire. A Medve utcai épület esetében a kis méret és a szokatlan városszerkezeti pozíció megengedte az ismert irodatípológiáktól való eltérést, az innovatív megrendelő építészeti reprezentációt és munkahelyi környezetet kívánt és tett lehetővé, a tervezők – a végeredmény helyenkénti belső ellentmondásaival együtt – hazai viszonylatban szokatlanul bátor, kísérleti és friss építészeti koncepcióval válaszoltak a kedvező körülményekre.

Szabó Levente DLA

(A cikk az MTA Bolyai János Kutatási Ösztöndíj támogatásával készült.)

- 1 Rem Koolhaas-Bruce Mau: *Typical Plan*, in: SMLXL, Monacelli Press, 1995, p. 337.
- 2 vö. Török Tamás: *Nem a gránit*, in: <http://epiteszforum.hu/nem-a-granit>, 2010. ápr. 22., utolsó megtekintés: 2013. március 13.
- 3 <http://egykor.hu/budapest-i-kerulet/orvos-lepcső-lakohazakkal/2356#>, utolsó megtekintés: 2013. március 13.
- 4 <http://www.thomaspucher.com/cms/index.php?idcat=98>, utolsó megtekintés: 2013. március 13.
- 5 Gunther Zsolt: *Gondolatok egy bel-budai irodaház kapcsán*, in: <http://epiteszforum.hu/gondolatok-egy-bel-budai-irodahaz-kapcsan>, 2012. dec. 7., utolsó megtekintés: 2013. március 13.

A 3h építésziroda koncepciójának makettfotója: a belső tér a homlokzati struktúra porózus átírata

Megrendelő: Geometria Kft.
Építész: Csillag Katalin, Gunther Zsolt (3h építésziroda)
Projektvezető: Pataj Orsolya
Építész munkatársak: Fehér Zsombor, Hajdú Anikó, Kántor Lilla, Kertész Bence, Madarasi-Papp Rita, Pataj Orsolya, Szarka Tímea
Statika: Szabó András
Gépészet: Lovas Albert
Villamosság: Szabó László
Tűzvédelem: Szöllősi Levente
Kertészet: Preszter Márta
Akusztika: Fürjes Andor Tamás
Kivitelező: Épszerk Pannónia Invest Építőipari Kft.
Fotók: Bujnovszky Tamás

SŰRŰ HÁZ EGY SŰRŰ NEGYEDBEN

Az eredeti épületből meghagyott
homlokzati falak szorítják közre a
tartalmat

BMC, Budapest

Március 23-án este nyílt meg a Budapest Music Center új épülete. Ezzel egy már régóta a kerületben működő kulturális intézmény kapott helyet egy amúgy is hosszú ideje kulturálisan pezsgő és több urbanisztikai léptékű fejlesztések által határolt negyedben. A valaha volt két-szintes lakóépület teljes átalakulása nem pusztán egy új kulturális-zenei központtal gazdagítja Budapestet, de a városi szöveten belüli mentális-kulturális térkép újabb sűrűsödését is jelenti.

Bár a kétezres évek elejéhez köthető Millenniumi városközpont beruházásnak – mint kulturális Duna-part rehabilitációnak – a sikeressége kritikai szempontból megkérdőjelezhető, annak létrejöttével, ha nem is városközpont, de egyfajta kulturális tengely jelölődött ki a ferencvárosi Duna-part mentén. A tengely olvasat különösen erősen érvényesül, ha időben és térben hátrébb lépve szemléljük a parti sávot. A területnek az első lökést a szintén kétes megítélésű, de piaci szempontból kétségtelenül

lenül kifizetődő középső ferencvárosi lakásállomány rehabilitációja adta, amely után sorra következtek mind a Ferencváros középő, mind pedig belső részét érintő beruházások. Ez az egyébként jelentős lakosságcserevel járó és ezáltal etikailag megkérdőjelezhető lépés hozhatta el, hogy a Duna-part ezen külső szakaszán kulturális és gazdasági szempontból is vásárlóképes kereslet jött létre. A Petőfi hídtól egészen a Lágymányosi hídig húzódó szakasz pedig évről évre töltődött fel ezen igényeket kiszolgáló funkciókkal. Létrejött a Nemzeti Színház és a Művészetek Palotája csonka együttese a Ludwig Múzeummal kiegészülve, megszületett, majd vegetáló állapotba került a CET,² és egy teljes tömböt elfoglaló épületben kapott helyet a Corvinus Egyetem bővítése.

Mindezen fejlesztések pedig egybevágtak a terület határán húzódó 4-es metró Fővám téri és Kálvin téri infrastruktúrális fejlesztéseivel és közterület-megújításaival. Így kijelenthető, hogy az elmúlt húsz év Budapestjének egyik legpezsgőbb területéről van szó, amelyen párhuzamosan folyt a kulturális, a lakó-, illetve az irodafunkciók fejlesztése. Mindez pedig természetesen olyan, már amúgy is meghatározó történeti épületeink tözsomszedságában történt, mint a Fővám téri Vásárcsarnok, a Közraktárak és a Soroksári út volt malomipari épületei vagy éppen az építészettörténetileg és kulturálisan is meghatározó Iparművészeti Múzeum.

Ez a felvezetés pedig akkor válik érthetővé, ha látjuk, hogy mindezek az urbanisztikailag meglehetősen elnagyolt léptékű beruházások ösztönzőleg hatottak egyéb kisebb léptékű, de a város működése és élhetősége szempontjából nélkülözhetetlen funkciók letelepedésére. Létrejöhettek a Ráday utca Budapesten egyedülálló miliője, amelyben megannyi kulturális intézmény és galéria is helyet kaphatott. Itt találta meg otthonát az Ekler Dezső tervei által elkészült Goethe Intézet vagy éppen az építészet határterületeivel is gyakran foglalkozó és nemzetközi hírnévre is szert tevő Kitchen Budapest médialabor. Ebben a viszonyrendszerben elhelyezve az 1996 és 2013 között a Lónyay utcában – azaz szintén a környéken – működő Budapest Music Center az egyetlen intézmény, amely figyelemmel követte a terület átalakulását és kulturális súlyponttá válását. Teljesen világos, hogy a központnak otthont adó és annak misszióját kiterjesztő új épületnek a Ferencváros ezen részén kellett helyet kapnia.

Az Imre és a Mátyás utca sarkán található, közel százötven éves épület az átalakítása előtt lakóházként funkcionált. Megjelenése és léptéke még jelenlegi közfunkcióval megtöltött állapotában is ezt sugallja. Maga az eredeti homlokzat a pontos felmérések alapján rekonstruálva lett, így a Duna felől a Mátyás utcán közeledve egyedül a felhasított sarok és az azon kitüremkedő üveg- és

fémanyagú doboz, ami egyértelműsíti, hogy a homlokzaton klasszicizáló rendben helyet foglaló ablakok mögött nem feltétlen önálló lakásokat találhatunk. Míg a külsőben az épület valaha volt rendje visszaköszön, addig a belső a régi struktúra teljes átértelmezése. Az új funkció az utolsó sarokig kitölti azt a teret, amely rendelkezésére áll. Bejárva az épületet a homlokzat már sokkalta inkább értelmezhető egy, a belül megtalálható funkciókat övszerűen egymáshoz szorító keretként, mint a külsőt a belsőtől elválasztó határoló falazatként. Az épület a pincétől a tetőéig ki van töltve a benne helyet foglaló Budapest Music Centerrel és a hozzá kapcsolódó intézményekkel.

Ez persze együtt járt azzal, hogy az épület belseje gyakorlatilag ki lett cserélve. A homlokzati falakon és a belső udvar határoló falain kívül semmi sem maradt meg abból, ami eredetileg a ház része volt, még a pince sem. Ez a kijelentés önmagában meglehetősen riasztóan hangozhat, azonban az épület közönségforgalmat bonyolító tereiben járva ez a legkevésbé sem zavaró. Különösen azért nem, mert a tervezők szemmel láthatóan ügyeltek arra, hogy különböző, akár szokatlannak is nevezhető téri szituációkkal tereljék el a látogató figyelmét arról, hogy a házból szinte kicsordul a funkció, mint például az a függesztett galéria, amely valójában az épület földszintje. Sokkal inkább megsínylette az épület sűrítettségét a bejáratok helye és szituációja. Az épületnek három bejárata van, egy a Mátyás utca felől, amely gyakorlatilag a főbejárata, egy a már korábban említett sarok szituációban, egy pedig az Imre utca felől, ez utóbbi biztosítja a mozgássérültek bejutását is az épületbe. A zavar ott keletkezik, hogy gesztus szintjén a sarok szituáció az, amelynek főbejáratként kellene funkcionálnia, ezen a bejáraton keresztül azonban közvetlenül a koncertterem előterébe juthatunk, amely, annak ellenére, hogy már nem élünk a barokk forgatókönyvek korában, mégis túl közvetlen kapcsolat a külvilággal, így ez a bejárat csupán különleges alkalmakkor funkcionál. A Mátyás utcai, azaz a hivatalos bejáraton belépve azonban egy nem tisztázott szituáció alakul ki, és a betoppanás pillanatában máris háromfelé indulhat el az épületbe érkező, holott még nem is találkozott a portával. Ez egyáltalán nem hibája a háznak, de egy önmagát budapesti zenei központként definiáló épület talán megkívánt volna egy tisztább bejárat szituációt.

Az épület közönségforgalmi szempontból a három szint szerint három részre tagolódik. A földszinten kapott helyet az utcafronti traktusban az Opus Jazzklub, amely étterem is egyben, a koncertterem előtere, amely fogadásokra is alkalmas, illetve a stúdióöltözők. Az ezek által körülölelt koncertterem a valaha volt udvar helyét foglalja el, és két szint magasán válik az épület megha-

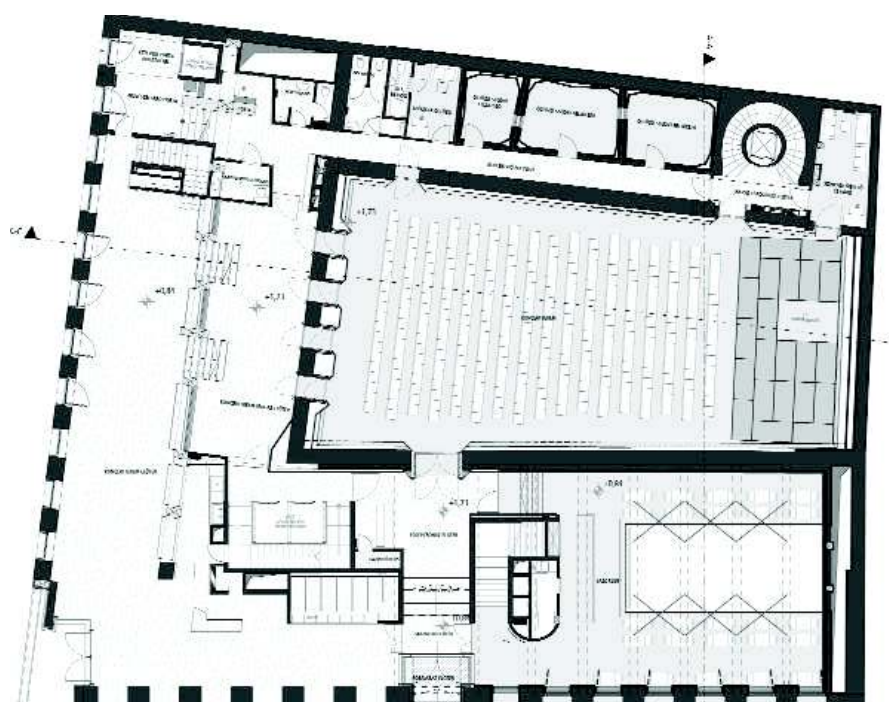
Zeneközpont pezsgő környezetben

Építész:
Taraczký
Dániel

A könyvtár térbútorai áttervezés után foglalták el végső helyüket a BMC-ben

tározó terévé. Benne háromszázötven fő számára lehet komolyzenei és jazz koncerteket adni. A második szinten foglal helyet – hasonlóan a koncertterem légtére köré szerveződve – a központot és az Eötvös Intézetet működtető irodák, valamint a zenei könyvtár. A könyvtár különlegessége, hogy térbútorszerű polcelemeinek egy része még a Művészetek Palotájába lett tervezve, melyek néhány éves parkolás után érkeztek meg jelenlegi használati helyükre. Ez a tény ugyan megmosolyogtató is lehet, ezen túllépve azonban ugyancsak eszmei olvasatát adhatják a Ferencvárosi kulturális élet összefonódásainak és a különböző urbanisztikai léptékek átfedésének. A harmadik és egyben tetőtéri szinten pedig az oktató termek kaptak helyet, valamint a koncertterem tetején található tetőterasz. A három szint használatuk szempontjából réteges átmenetet képeznek. Míg a földszint mindenki számára nyitott és elérhető, és az emelet a zenei könyvtárral együtt már az avatottabbaké, addig a tetőtér már csak azoké, akik tanulni, zenélni jönnek ide.

A koncertterem, ahogyan az talán az épületről készült fotókon is szembetűnik, a ház igazi nagydobása. Másfe-

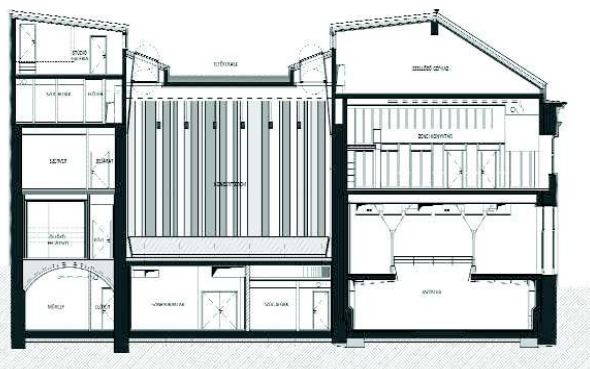
A zeneórák terei sarokhelyzetben

A koncertterem előtere, amely alkalmakként az utcáról közvetlenül is megközelíthető
(belső kép)

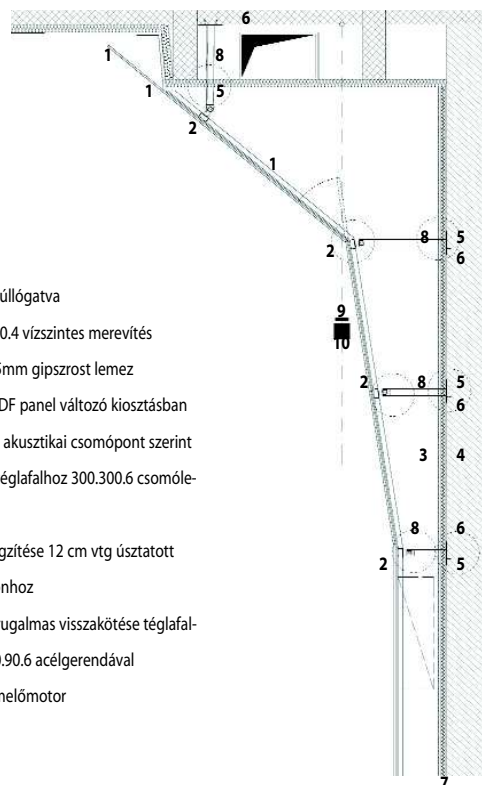

A kiemelhető színpad közepén az alagsori raktárat és a színpadot összekötő liftszerkezet is helyet kapott

lól pedig az az eleme is egyben, amely száz százalékosan teszi a beépítést magát. Ez részben azért jöhetett létre, mert a zenei felvételekhez szükséges stúdiók és próbatermek rendszerint nem kívánnak természetes bevilágítást, így a belső udvar elvesztése nem jelentett komoly kompromisszumot. A minél teljesebb hangszigetelés szempontjából pedig külön előny, hogy a ház magjában foglal helyet az elviekben legzajosabb koncertterem. Ennek ellenére – és a működtetők büszkeségére – a házban egyszerre három koncert is létrejöhet párhuzamosan anélkül, hogy azok hangtechnikailag vagy akár közönségforgalmilag zavarnák egymást. A koncertterem nyersen hagyott határoló falainak és a fölötté helyet kapott bevilágítók surlófényének találkozása pedig rendkívül magas esztétikai élményt nyújthat az azokra fogékonyak számára. Mi több, az eredeti épület nyers falai és azok szerencsés hangtechnikai tulajdonságai és ez által aktív funkcionális érzékeny kapcsolatba hozza a régi épület gangos belső udvarát és a jelenlegi koncerttermet. Érthe-

1. Burkolat túllógatva
2. C120.60.30.4 vízszintes merevítés
3. 2 réteg 15mm gipszrost lemez
4. 22 mm MDF panel változó kiosztásban
5. Átvezetés akusztikai csomópont szerint
6. Rögzítés téglafalhoz 300.300.6 csomómezzel
7. Oszlop rögzítése 12 cm vtg úsztatott aljzatbetonhoz
8. Profilváz rugalmas visszakötése téglafalhoz U 180.90.6 acélgerendával
9. Láncos emelőmotor
10. Hid

tővé válik, hogy a valaha volt lakóházból csupán azok a szerkezetek maradtak meg, amelyeket az új funkció ténylegesen és teljes mértékben hasznosítani tudott.

A Budapest Music Center létrejött, ha nem is egy záró elem napjaink Ferencvárosának formálódásában, de kétségtelenül egy már régóta körvonalazódó állami, önkormányzati és piaci kezdeményezésekből táplálkozó arculat meghatározó résztvevője. Különösen akkor, ha szűkebb környezetében vizsgáljuk, a CET, a Corvinus és a Vásárcsarnok által meghatározott háromszögben értelmezzük azt, ahol az időközben rehabilitáción átesett Csarnok tér egy összefüggő rendszerbe kapcsolja az egyébként is látható távolságban létező kulturális, egyetemi és piaci funkciókat. A Budapest Music Center saját magán belül valósítja meg azt, amit a körülötte lévő városrészvet is megvalósít ugyanabban a sűrűségben és ugyanabban az intenzitásban.

Smiló Dávid

1. Smiló Dávid: *Majdnem Manhattan*, Magyar Narancs, 2012/29.
2. Szemerey Samu: *Gyorsan avuló újdonság* – CET Budapest, Magyar Narancs, 2011/11.

Építész: Taraczky Dániel (Art1st Design Studio)

Építész munkatársak: Gőz Dorottya, Chehadé Abdel Rahim (Art1st Design Studio)

Statika: Hensler Dezső, Csepregálovics Krisztina (Ödenburger Építészeti és Mérnöki Iroda)

Gépészet: Barta Ervin (KLF Energo Kft.), Lucz Attila (HVArc Kft.)

Elektromosság: Sugár László (Rádiusz Electric Kft.), Szalai Viktor

Akusztika: Fürjes Andor (aQrate Kft.)

Fotó: Bujnovszky Tamás

Az egykori cselédlépcső magjába idővel egy lift kerül majd

Építész:
Pintér
Tamás

Lugassal fordul az épület
a Kassák park felé

Elegáns, kellemes belső udvar

A LÉNYEG A STATUÁLÁS

Green House irodaház, Angyalföld, Budapest

Két évvel ezelőtti alapkövetétele óta nagy médiafigyelem kíséri a Skanska irodaházának építését. Egyébként se sok irodaház épül mostanában, de a LEED Platinum minősítésű épület környezettudatosságával kiugrik a mezőnyből.

Kiváló előjelek: nyugat-európai, sőt skandináv környezettudatosság, mindenféle zöld technológiák kísérték a beruházást, ráadásul a svéd tervezők irodája is gyönyörű faépületeket jegyez Svédországszerte.¹ Az interneten sokszáz példányban (többek között a Tervlapon olvasható beszámolómban²) megtalálható az épület vonzó látványterve is.

A fellelhető sok anyagból és tájékoztatóból az épületet bemutató cikk akár megírható is lett volna, de azért úgy gondoltam, becsületből kimegyek Angyalföldre, és megnézem az épületet.

Nem kellett volna...

- nemcsak azért, mert a kerékpárutakkal jó szélesre bővült Kassák utcán sehol egy gyalogátkelő és majd el-
űtik az embert (pedig óvoda, park van itt),

- nemcsak azért, mert a látványterveken jelzett fák nincsenek és nem is igen lesznek (a park felé néző két-
emeletes lugas futónövényei egyelőre az 50 cm magasságot sem érik el),

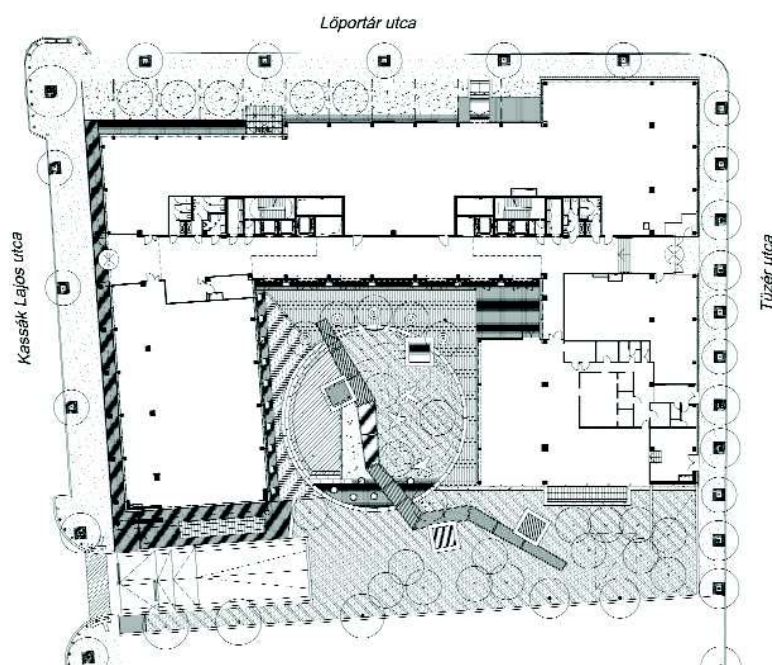
Az udvar az óvoda felé nyílik meg

• nemcsak azért, mert a nyugat-európai külső vadkeleti, barbár biztonsági öröket rejt („nem mehet a beléptetőkapuig sem, azonnal hagyja el az 'objektumot', magánterület!” – mindezt újságíró-igazolványos bemutatkozás után),

• nemcsak azért, mert az állítólag intelligensen működtetett és oktatott bérlők által használt árnyékolók a tűző napsütésben, 30 fokban mind fent vannak a déli oldalon (pár van csak lehúzva, pont ugyanannyi, mint az északi oldalon – kis magyar környezettudatosság).

Hanem főleg azért, mert az épület megjelenésének több köze van a nyolcvanas évek svéd építészetéhez,³ mint Angyalföldhöz. A sötét szín – ami csak majdnem fekete, mert a kerületi rendelet tiltja a fekete és a fehér színeket – nemcsak idegen nálunk, de felesleges nyári hőterhelést is okoz. Az eredetileg környezettudatos tervezési tapasztalatai miatt bevont svéd építésziroda a beruházó döntése alapján döntő szerepet kapott az esztétikai koncepció kialakításában, ami a DPI iroda munkáit ismerve (Millennáris irodaházak, pasaréti Trafó irodaház, Estilo Fashion Hotel) az épületről is leolvasható. A két svéd építész nevén nem találtam komoly épületet,

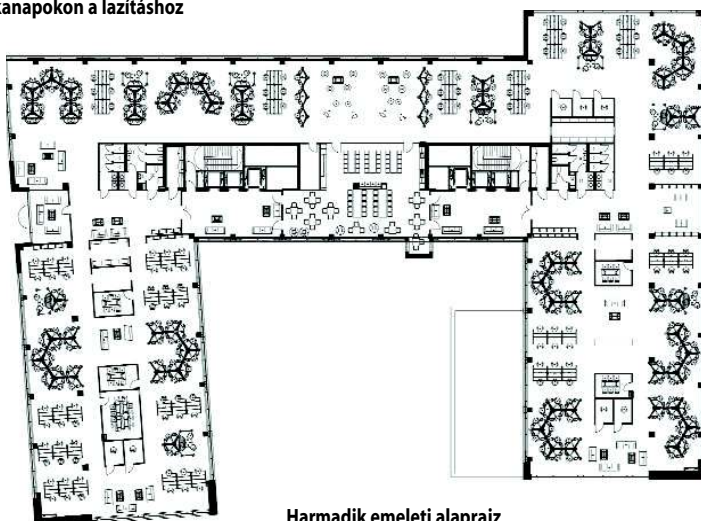
a White Architekter iroda persze fantasztikus épületeket jegyez, de egy 640 fős irodában – úgy tűnik – a tehetség nem egyenletesen oszlik meg...

A Kassák parkra nyílik az evangélikus templom, ide látszik a Lehel téri templom az egyik irányban, a Dózsa

Földszinti alaprajz

„Felnőtt játszótér” a hosszú munkanapokon a lazításhoz

Harmadik emeleti alaprajz

A cégen belüli látogatók várója

György úti zsinagóga a másikban. A Kassák park túloldalán egy fehér, csipkés sédtető pavilonja áll még a Rehab Rt.-nek, amire már bontási engedély van – négy irodatornyos irodanegyed épül itt is –, nos, nekem ez a pusztuló épület és a kézzel írott tábla („kutyabarátok, ne etessük a kutyát, mert már nagyon kövér”) az igazi angyalföldi íz. Vagy Bálint Imre egy sarokra álló „vasalóháza”.⁴ Persze igaz, a Váci út menti óriásokhoz képest még mindig mértéktartó épületről van szó.

A Green House épületét nem ezért kell szeretni. Lehet örülni a belső udvar eleganciájának, a ráakasztott sárga

Elegáns recepció

Világcéghez illő étkező

dobozkák oldottságának, a Kassák tér felől a visszalépésnek és az így létrejövő lugasnak, a sok zöldtetőnek, a belső irodák extravagáns miliójének, a kerékpárút és a környezettudatos épület egymásra találásának, a résfal energetikai hasznosításának, és mindenekelőtt a LEED Platinum minősítésnek, ami azért „valami”. Sőt.

Valójában a lényeg ez. Mert a befektető megmutatta,

Környezettudatos technológiák a Green House-ban

Környezeti szempontból előnyös elhelyezkedés

Kiváló megközelíthetőség tömegközlekedéssel
Kerékpárutak az épület előtt
Park az épület közvetlen szomszédságában
Zöldtető
Kerékpártárolók és öltözők

Vízfelhasználás hatékonysága

Szürkevíz hasznosítás (a WC-k öblítésére)
Csapadék- és talajvíz hasznosítás
Minimalizált vízfelhasználású szerelvények

Energiahatékonyság és CO₂-kibocsátás

Geotermikus energiahasznosítás
Alacsony nyomású légkezelő rendszer
Hűtőgerendás hűtés és hővisszanyerő rendszer
Jelenlét- és fényérzékelős világítási rendszer
Mérhető és követhető energiafogyasztás a bérleményekben is
Napkollektorok a melegvíz előállításához
Fotovoltaikus napelemek a homlokzaton
Energiahatékony liftek energiavisszanyeréssel

Beépített anyagok

Újrahasznosított anyagok használata előnyben
Ellenőrzött forrásból származó, tanúsított faanyagok használata
Régióban előállított anyagok használata

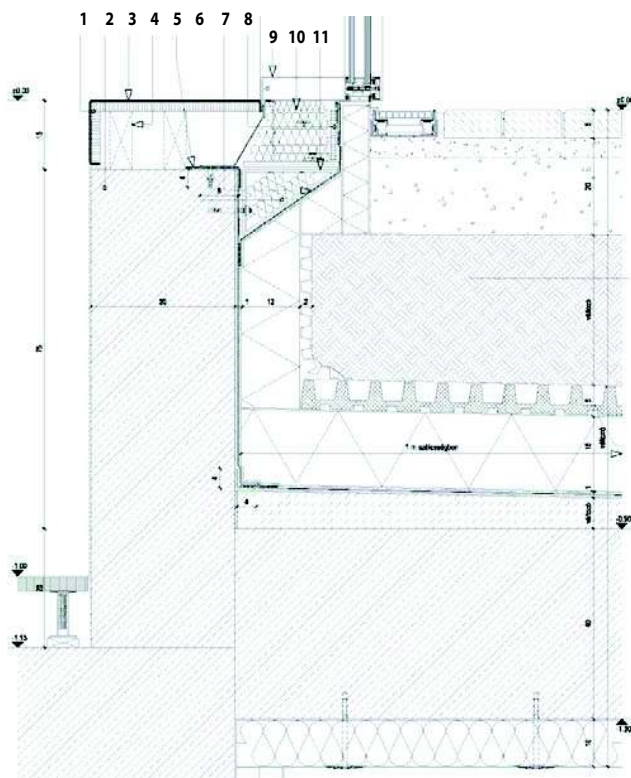
Az épület belső környezetének minősége

Egészséges belső környezet
A munkaallomások elhelyezése a lehető legtöbb természetes fény mellett
Belső kert

Beépített innovatív technológia

Elektromos autók számára akkumulátortöltési lehetőség
Bérlői útmutató a saját bérlemény környezettudatos kivitelezéséhez
ISO 14001 környezetirányítási rendszer által tanúsított alvállalkozók

Az épület kivitelezése és üzemeltetése is szigorú környezetvédelmi szabályok betartása mellett történik

Zöldtető csomópontja

1. 2 cm vastag építőlemez aljzat
2. Pórusbeton falazóelem
3. Alumíniumparkány
4. Ékelem (külteren korróziómentes acél)
5. Belső, párazáró EPDM fólia alul-felül ragasztással rögzítve
6. Kiegészítő ásványi szálak hőszigetelés (névleges testsűrűség >90 kg/m³)
7. Öntapadó PVC lemezes szigetelés
8. 1,2 cm vastagságú építőlemez aljzat
9. A homlokzati hőhidmentes alu függőfalszerkezet vízszintes osztóbordája
10. A tér három irányában beállítási lehetőséget biztosító rögzítőelem
11. Méretezett korróziómentes L-acél elem függőfalfal altámasztására

Építész: Asa Haremst, Anders Svenningsson (White Arkitekter AB, Svédország), Pintér Tamás (DPi Design Kft.)

Belsőépítész: Pintér Tamás
Építész munkatársak: Kovács Péter, Kéner Tamás, Cselovszki Attila, Lefkánics Zsuzsanna, Dombi Miklós

Épületszerkezetek: Farsang Attila, Dudinszky Orsolya

Környezettervezés: Balogh Péter István, Pécsi Máté

Szerkezettervezés: Szántó László, Pataki Bottyán

Épületgépészet: Kolarovszki László, Nyári Balázs

Épületvillamosság: Gáspár Péter, Barna Gábor

Projektmanagement: Pados Gábor (Skanska)

LEED minősítés: Schmidt András

Műszaki ellenőrzés: Céh Zrt.

Kivitelező: Narva Kft.

Fotó: Zsitva Tibor

hogy igenis van a környezettudatos irodáknak piaca, ha komolyan is vesszük a környezettudatosságot, nem csak lózungok szintjén akasztjuk a beruházásokra az „öko” címkét. A lényeg a példamutatás, és ebben a tekintetben példamutató az épület. A következő beruházást pedig már magyar építészek tervezik, ahogy a kerületben az ország első százlakásos passzívházát is. Mert a lényeg a példa, a bizonyítás: lehet így is, itt nálunk is. Egyre inkább.

Csanády Pál

1. Isitt, Mark: White Green: Ten Projects in the Great Outdoors by White arkitekter, London, 2011, Laurence King
2. Csanády Pál: Indul Budapest legzöldebb irodaházának építése (<http://tervlap.hu/cikk/show/id/495>)
3. Lundahl, Gunilla: A mai svéd építész, Budapest, 1987, Műszaki Könyvkiadó
4. Akit a terület korábbi arca érdekel, a Google Streetview építkezés közben mutatja a telket, ráadásul a két utca két szint különbséggel más-más fázisban.

A lendületes, íves szerkesztésű nézőtér nem érződik, hogy mennyire szorosan feszül bele a lakóház derékszögű rendjébe

Corvin sétány 1/b – a korábbi bérelt helyszínnek helyett itt teremtette meg állandó otthonát a Dumasínház. A Corvin mozi mögötti terület korábban Budapest legrosszabb állapotú, szlömös részei közé tartozott túlnyomórészt kicsi, nagyon alacsony komfortfokozatú, leromlott állagú lakásokkal. A rehabilitáció szükségessége már a hatvanas években is felmerült, akkor ezt panel lakótelep formájában képzelték el, de csak a Szigony és a Práter utca néhány panelháza épült meg. A kilencvenes évektől a kérdés újra a nyolcadik kerületi önkormányzat napi-rendjére került, és az ezredfordulón a konkrét lépések is elindultak.

A Corvin sétány ambivalens érzéseket kelt az ott járóban. A korábbi állapotokhoz képest feltétlenül pozitív a változás, és minden, a gépjárműforgalomtól felszabadított, gyalogos zónaként, az emberek élettereként funkcionáló területet is csak üdvözölni lehet, hiszen ezek nagyon ritkák nálunk. A Futureal fejlesztése 2010-ben elnyerte az *Európa legjobb vegyes funkciós ingatlanprojektje* címet az International Property Awards szakmai megmérettetésén. A 180–340 lakásos épületek azonban messze kilógnak a környék léptékéből. Ezt az aránytalanságot, feszültséget, amely már a városrendezési tervben kódolva volt, a neves építészirodák által készített, helyenként

NEM CSAK DUMA...

Dumasínház a Corvin sétányon

A nézőtér hátsó falát akusztikus burkolat borítja, az asztalsorokat elválasztó parapetek kiemelhetők

A Dumasínház nagy sikerrel működik, szezonban majdnem minden nap van előadás általában telt házzal

Építész:
Cso may
Zsó fia,
Lente
András

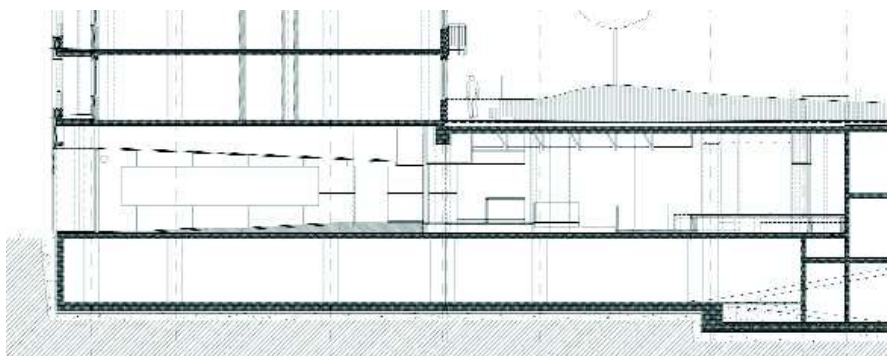
forradalmian új alaprajzi rendszereket is alkalmazó épülettervek sem tudták orvosolni. A helyzetet nem javította az sem, hogy a tervekől a megvalósítás folyamán sok ponton eltértek, és tervezői művezetésre sem adtak lehetőséget. A lakáspiaci visszaesés miatt a projekt egyelőre befejezetlenül áll, a hátsó részen közösségi kertetek alakítottak ki.

A Dumasínháznak helyet adó lakóépületet is már Cso may Zsó fia és Lente András tervezte, a munkát – a többi résztvevő építészirodához hasonlóan – pályázaton nyerték el. Az épület tervezésekor még nem lehetett

pontosan tudni, hogy milyen létesítmények lesznek a földszinten, így a Dumasínház utólag lett a meglévő adottságok közé beillesztve. Nagyon szűkös alapterületen kellett a színházat elhelyezni, minden centimétert ki kellett használni, feszes szerkesztésre volt szükség. Ennek megfelelően az előcsarnok sem lehetett tágas. Szinte folyosó jellegű arányait a tervezők kónikus térszerkesztéssel „bolondították meg”: a padlószint emelkedése és az álmennyezet süllyedése által a belmagasság a nézőtér bejárata felé egyre inkább összehúzódik. A padlószint rámpaszerű emelésével a nézőtér hátsó része is két lép-

csőfoknyival feljebb kerülhetett. Az előcsarnok szűkösségét enyhítik az egyik oldalát beborító tükrök, amelyek elé egy függesztő rendszer segítségével képeket, plakátokat lehet elhelyezni.

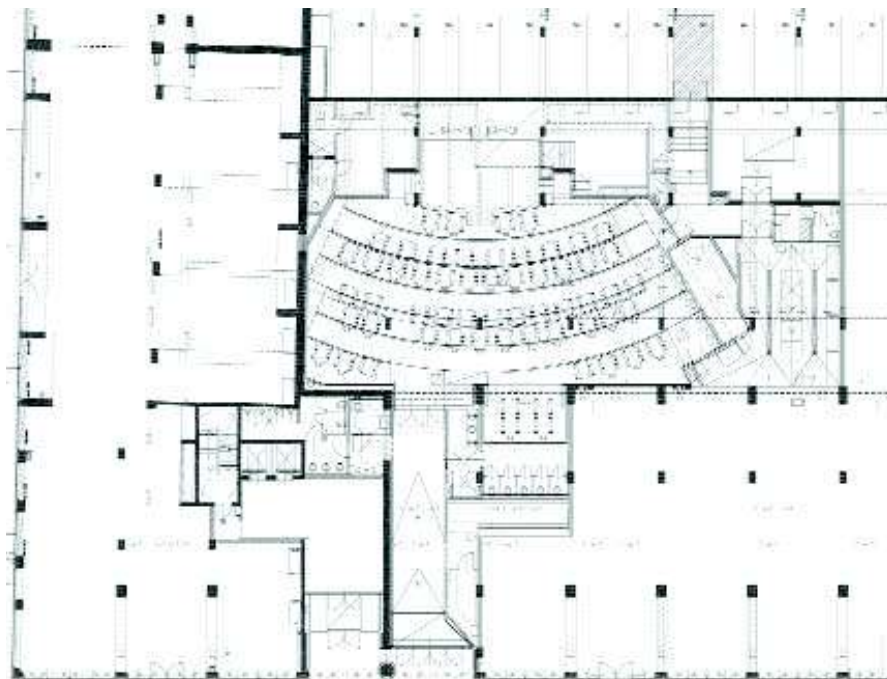
A műgyanta padlóburkolat színe adott volt, így erre hangolták rá az egész színvilágot. Ugyanez a szín jelenik meg az előcsarnok szálcement falburkolatának vízszintes fugáiban, valamint a falakon, ajtókon, piktogramokon is. A világítást csupaszon elhelyezett fénycsövek adják, a

Metszet

nézőket ezek feszes ritmusa vezeti be a színháztérbe. A minimális alapterületű ruhatárban csak két szinten lehetett a szükséges mennyiségű kabátot elhelyezni, de a szoros költségvetés miatt ruhaliftes megoldásra nem volt lehetőség, ezért olyan szellemes, egyedi vállfák készül-

Alaprajz

A belső terek fontos elemei a falfestések, amelyeket Reimholz Júlia grafikus tervezett

tek, amelyekkel a felső szintekre is felakaszthatók a ruhadarabok.

Az előcsarnok (és ugyanígy a színházterem is) szándékoltnak el akar ütni a Corvin sétány külső világának hangulatától. Ízlésében, felfogásában más világot kívántak a

tervezők létrehozni, és ebben a színház üzemeltetői és művészei – a tulajdonosok ellenében – mindvégig a tervezőket segítették. Az előcsarnok egyszerű, de ugyanakkor némileg frivolán be kívánja csábítani a nézőket. En-

nek fontos elemei az egyedi falfestések, amelyek az előtérben egy „dumáló” párt ábrázolnak. Az egyszerű, puritán, de rendkívül igényes, a részletekre adó és ez által elegáns megformálásra jellemzők a mosdók és a tűzcsapszekerény tapétaajtói is.

Ahogy az a régi idők orfeumaiban is történt, az előadások alatt éttermi kiszolgálás van, ezért a nézőtér a szokásos széksorok helyett – eredetileg félkörívesre tervezett, de aztán a kereskedelembe kapható, téglalap alakú modellekből megvalósult – asztaloknál elhelyezett székekből áll. A színházteremhez képest nagyon alacsony belmagasság ellenére is sikerült a nézőteret valamelyest lépcsőztetni, az így kialakult szintkülönbséget az előcsarnok padlószintjének már említett rámpaszerű emelkedése veszi fel. Körülbelül kétszáznegyven nézőt lehet leültetni, ami a lehetőségek maximális kiaknázását jelenti.

A színházterem íves szerkesztése előben teljesen természetes, lendületes benyomást kelt, csak az alaprajzot megnézve látszik, hogy mennyire szorosan feszül bele a hatalmas lakóház derékszögű rendjébe. Az épület 7,5 méteres raszterű, kilenc emelet súlyát hordó pilléreinek kiváltása negyven millió forintba került volna, így a pillérek megmaradtak, ami miatt igen virtuóz alaprajzi szerkesztésre volt szükség. Az egyes asztalsorokat elválasztó parapetek kiemelhetők, így a tér egyben is használható. A parapetek alatt elhelyezett elektromos csatlakozási pontok az előadás alatt az étkezéshez kellő fényt és hangulatot biztosító kis, asztali lámpákat szolgálták volna ki (ahogy ez például az EMKE Szálló Maxim Múltójánál is történt, amit Csomay Zsófia Nagy Elemérrel még mesteriskolásként tervezett), ezek azonban sajnálatos módon elmaradtak.

A nézőtér szín- és anyagkezelése az előcsarnokhoz hasonlóan következetes és magabiztos. Itt is meghatározó elem a falfestés, amelynek motívumai a pillérekre is felutnak. A színpad felőli és a hátsó falat akusztikus burkolat borítja, mögötte ásványgyapot réteg. A rejtett bordás, akusztikus tulajdonsággal is rendelkező álmennyezet harmincszor száznyolcvanas lapjait egyedi, az íves alaprajzot követő elemekre vágta mindez nagyban hozzájárul a tér lendületes sodrásához. Az álmennyezet alatti sínekre szerelt, tirisztoros lámpák lehetővé teszik a fényerő szabályozását, ami az elmaradt asztali lámpák miatt is szükségessé vált.

A Dumaszínház nagy sikerrel működik, szezonban hat-hét előadást tartanak hetente általában telt házzal. Budapesten a Corvin negyed mellett még egy, vidéken körülbelül hatvan helyszínen működik a színház. Az építések persze mindenhol jelen vannak, itt is. Ahogy Zerkovitz Béla – akiről Kosztolányi így írt: „egy építész, ki orfeumdalokban olvad fel” – ott volt az orfeumok világában, úgy most Kóhalmi Zoltán és Tóth Szabolcs képviseli a szakmát a Dumaszínházban. (Zerkovitz két művegyetemi vizsga között írta meg *Integrál Böske* című zsenyéjét. 1903-ban kapta meg építész diplomáját. Közreműködött például a Műegyetem K épületének tervezésében és a Ki-

rályi Palota helyreállítási munkáiban.) A könnyed szórakoztatás hasonlósága mellett persze óriási a különbség a szanzonok, kuplék, kabarétréfák régi és a stand-up comedy mai világa között.

„Az a környezet, amiben harminc éven keresztül dolgoztunk, teljesen más volt, mint ami a rendszerváltás után következett. Akkor nem éreztük a pénz hatalmát. És ez ma komoly problémát jelent, mert az építészeti érték a pénzen múlik. A másik pedig, hogy nem szoktunk hozzá az állandó versenyhelyzethez, legnagyobb baj az, hogy ebben a helyzetben nem az értékek szerint rendeződnek a dolgok. Nem azok szerint az értékek szerint, amiket mi építészeti értéknek érzünk” – mondta Csomay Zsófia egy vele korábban készült interjújában (2005, Pásztor Erika Katalina).¹

A pénz főszerepe, a szoros költségvetés és az egyéb idő- és lehetőségbeli korlátok persze ezt a munkát is

nagyban meghatározták. Az a mesterségbeli tudás, precizitás, szakmai virtuozitás, amellyel a tervezők ezen körülmények között is dolgoztak, tette lehetővé, hogy a végeredmény eleganciájából a korlátozó tényezők semmit sem vontaak le.

Pesti Monika

¹ Építészfórum, 2005. február 21., <http://epiteszforum.hu/a-varos-diktatuma-sokkal-erosebb-a-penznel>

Az előcsarnok színvilágát a meglévő műgyanta padlóburkolat határozta meg

Generáltervező: CET Budapest Kft. és Archiflex Stúdió

Vezető tervezők: Csomay Zsófia, Lente András

Építész munkatársak: Jánossy Johanna, Steinbach Erzsébet, Heppes Miklós

Grafikus: Reimholz Júlia

Szakági tervezők: Petrika Gábor, Rajkai Ferenc

Projektvezető: Pszota Frigyes

Generálkivitelező: Pedrano Zrt.

Megbízó: Futureal

Fotó: Lente András

Az állami támogatásokról

Építész lévén az állami támogatások épületekre, azok használatára, fenntartására vonatkozó összefüggéseiről szeretném kifejezni a véleményem. (A tervlap.hu-n megjelent cikk szerkesztett változata)

Egy épület építése évszázadokon keresztül úgy történt, hogy az építető racionálisan felmérte a szükségletét, a rendelkezésére álló anyagi forrásokat, a helyben könnyen beszerezhető építőanyagokat, a fenntartáshoz elengedhetetlen anyagi és dologi lehetőségeit, és elkezdett építeni. Aki nem jól mérte fel valamelyik tényezőt, nem racionálisan gondolkodott, az belebukott. Tulajdonképpen a kíméletlen piaci realitásoknak ez a forma felelt meg. A kádári szocializmusban a lakásépítésben, de szinte valamennyi beruházásban a piaci realitásoktól eltértek. Fontos szempont volt a lakásépítés, így jóval a piaci ár alatt lehetett telket kapni, szinte negatív kamatra adtak hitelt az építéshez, elnézték a cégeknek, hogy saját dolgozóiknak ár alatt építsenek, sőt a kisebb svindlik is részei voltak az össznépi játéknak. Ebben is volt racionalitás, mert a szabadságjogok helyett például bárkinek biztosították a munkához, a lakhatáshoz való jogot. Ez tulajdonképp egy hatalmas állami támogatásnak volt a része. Láttuk, nem volt fenntartható. A magyar emberekben kialakult a máig ható szemlélet, hogy ami állami, az a mienk, onnan eltulajdonítani természetes dolog.

A napokban beszélgettem egy komoly környezetvédő szakemberrel, aki azt mondja, hogy javasolta a tízemeletes épületek tetejére a napelemek felrakását, mert azzal működhetne a lift, az irányfény és hasonló közcélú fogyasztó. „De hát ez nem rentábilis – mondom neki –, mert nem térül meg a beruházás soha, még nem elég olcsók a napelemek ehhez.” „Nem baj, de van rá hatvan százalék állami támogatás, és így tizenöt-tizenhét évre jönne ki a megtérülés.” „Vagyis harminc-harmincöt évre – válaszolom –, a húszéves élettartamú berendezésre.” „Talán inkább napkollektorokat kellene felrakni, mert azok magyar gyártásúak, bizonyosan megtérül a beruházás támogatás nélkül is öt év alatt. Tíz év a garanciális ideje, és nyáron valóban képes szolgáltatni a meleg vizet.” Én mint botosinálta környezetvédő a napelem beépítése ellen a mai tudásom szerint inkább tiltakoznék. Ezt a pénzt inkább fejlesztésre, kísérletekre kellene fordítani.

Nemrég láttam egy interjút egy sikeres vállalkozás vezetőjével. Háromszáz millióan nézték meg a számítógépes programjukat, húsz millióan használják világszerte. „Kaptak-e valamilyen állami támogatást?” – kérdezte a riporter. „Nem, nem is akartunk, mert az állami támogatás

torzítja a munkát, a munkahelyek számát, a rezsit és általában mindent. Az a probléma, hogy egyszer elfogy a támogatás, és itt állnánk befürödve.” „El kellene bocsájtani a dolgozóik egy részét, ki kellene költözni a nagy irodából, nem tudnák kitermelni a rezsit” – ezt már én teszem hozzá. Tehát amilyen könnyítést jelent az állami támogatás, legalább annyi a buktatója is, nem beszélve arról, hogy ez a pénz hiányzik máshonnan. Kiszámíthatóság kell!

Támogatásra szorul a fejlesztés, a kutatás, mert Magyarországon nincs olyan mecenatúra, ami támogatni tudná tőkeigényes, nagy értékű kutatásokat.

Visszatérve az építési, építészeti hőszigetelési, környezetvédelmi támogatásokra, az a véleményem, hogy az állam csak szociális alapon támogasson bármit ezen a területen. Lehet pár kivétel. Például az új technológiáknál, amelyeket még nem ismernek az emberek, kvázi „bevezető áron” lehet vagy kell adni szolgáltatásokat, gépeket. Ezt úgy kell tekinteni, mint az élesztőt a kenyértésztaiban. Be kell olykor indítani a kelést, de nem többet. Vannak különleges technológiák az épületszigetelés, épületgépészet területén, például a passzívházak, hogy egy divatos témát vegyek alapul. Minden tiszteletem azoknak az embereknek, akik ilyen házat építenek, terveznek, ellenőriznek, mérnek. Vitathatatlanul csúcstechnológia. Kevesen engedhetik meg maguknak. A magyar építőanyag-ipar erre sincs felkészülve (és még sok minden másra sem). Azt gondolom, a tisztelet jegyében állami támogatással olyan kerámiaplakettel lehetne jutalmazni azokat az embereket, akik ennek a klubnak a tagjai, amit ki lehet tenni a házukra megkülönböztető címkéként, mint például a tiszta udvar, rendes házat. Az összes többi piaci alapon kell készíteni. Ugyanez vonatkozik a hőszivattyúkra, napelemekre és más extratechnológiákra.

A lakóházak, a panelek hőszigetelésének hiánya óriási probléma. Ha ezt csak állami támogatással próbáljuk megoldani, soha sem lesz vége, és soha nem adja a kívánt végeredményt. Amennyiben egy többlakásos házban lakik kettő-öt-tíz szociálisan rászoruló, a rájuk eső felújítási költséget ki lehet fizetni az államnak, de rá kell terhelni a lakásra. Onnan kitenni azért valakit, mert nem tudta kifizetni a hőszigetelés és egyéb ezzel összefüggő költségeket, nem lenne szabad. Az örökösök eldönthetik, hogy kifizetik azt, vagy elárverezik a lakrészt. Nyilván itt olyan finomhangolásra van szükség, amit ez a kis cikk nem tárgyalhat, lévén nem e célból íródott.

Állami támogatást kellene viszont adni olyan fejlesztésre, mint például a speciálisan magyar sajátosságnak tekinthető, közvetlen a felszín alatti talajvízbázison alapuló talajszondák kifejlesztése és az ebből nyert hő hasznosítása. A szalmaégető erőmű helyett a szalma építőanyagként való felhasználásának fejlesztése. A termőterületünk huszonöt-harminc százalékát kitevő parlagterületekről kitermelhető aljnövényzet biológiai úton történő „elégítésével” nyerhető energianyero

berendezés kifejlesztése. Olyan falusias jellegű épületek kikísérletezése, amik rendkívül kis energiaigényűek. Például egyáltalán nincs szükség gázra a fűtéshez. Olyan technológiák átvétele, továbbfejlesztése, amelyekkel a vízfelhasználás felére, harmadára csökkenthető. (Alapprobléma, hogy fele vízhasználatunk a vécék öblítésére folyik el, amihez ivóvizet használunk. Óriási tartalék van a rendszerben.)

A hosszútávon nem fenntartható támogatás, állami beavatkozás az egyik legrosszabb üzenet a társadalom felé, mert nem készítet komoly döntésekre, nem készítet gondolkodásra, erőfeszítésre a saját érdekükben. Ahhoz kell támogatás, hogy a magyar emberek a legjobb döntéseket hozhassák.

A cikk lezárása, értékelése

A beérkezett levelek arról győztek meg, hogy ezt a témát érdemes tovább taglalni. Az, hogy egy ilyen elvont téma a legolvasottabb cikkek közé került, azt jelenti, hogy a szakma számára sem érdektelen.

Az állami támogatásokról szóló cikkemhez küldött leveleket köszönöm. A levelek egyértelműen azt tükrözték, hogy szakmai oldalról az általam feszegetett témában azonosan gondolkodunk. Külön megtisztelő volt, hogy a Levegő Munkacsoport is figyelemmel kíserte a cikket, és egyetértő véleményt küldött. Kaptam levelet olyan műszaki ellenőrtől, aki az értelmetlen luxust, a rongyrazást vetette fel támogatott beruházások esetében is. Erről bárki tudna beszélni, csak ez ma „veszélyes”, ha valaki dolgozni akar.

Sokszor hallottam már, hogy az építészet a hatalom szolgálatlánya. Kiszolgálja a hatalom jó vagy kevésbé jó elképzeléseit. A megépült építmények stílusa, felszereltsége, szellemisége valóságos kor- vagy sokszor kórképet ad a társadalom egészéről. A beruházások eltűnése miatt sajnos mára sokszor a szolgálatlányból is csak a szolgáló maradt, látnyság nélkül. Mégis azt gondolom, hogy ilyen helyzetben, amikor nincs minisztériumunk, de még államtitkár sem képvisel valamiféle szakmaiságot kormányzati szinten, akkor kell a szakmának újra fogalmazni magát, mert senki nem fogja helyettünk.

Hamarosan szeretnék indítani egy olyan fórumot, ahova bárki beírhat, leírhatja véleményét, hogyan látja saját szakterületét, mit látna szükségesnek egy növekvő pályán mozgó építésügyben, fejlesztésben, anyagiparban, támogatási rendszerben, mik lehetnek a kitörési pontok, a hatósági munka anomáliáira is felhívhatnák a figyelmet. A mélyponttól csak úgy van értelmes felemelkedés, ha a nemzetgazdasági szintet sem kerüljük meg. Csak egy gondolat: nincs magyar építőanyag-ipar a téglától a hőszivattyúig bezárva. Pár hónap múlva a hozzászólók részvételével összesítenénk a véleményeket, és eldönthetnénk, hogyan tovább.

Köszönöm a szerkesztőségnek a lehetőséget, hogy befogadta a cikemet, és bízom benne, hogy a fórumhoz is ad felületet.

Részlet Az építőipar jelenlegi helyzete és a kitörési lehetőségek című cikkből (Tervlap.hu)

Nem hiszem, hogy az államtól lehetne és kellene várni az építőipar felendítését, a megbízásokat, anyaggyártásra, tervezésre, kivitelezésre.

Van viszont egy speciálisan magyar helyzet, ami eltér a klasszikus piacgazdasági viszonyoktól. A törvényi kiszámíthatatlanság következtében, vagy a vállalkozói kultúra hiánya miatt, a meggazdagodott vállalkozók tudtommal nem fektetnek be (legalábbis eleget) fejlesztésekbe. Az anyagipar teljesen megszűnt, helyét külföldi anyagipar vette át, elsősorban a természetes anyagok olcsósága miatt. Ha egy gazdasági szakembergárda elemzéseket végezne és fontosnak tartaná, hogy a magyar hozzáadott érték növekedjen az iparágban, akkor olyan kormányprogramban igenis lehetne bízni, ami időlegesen 20–50 évre (legalábbis) átvinné a fejlesztések, kutatások felelősségét és költségét. Megtehetné ezt akár úgy is, hogy a beruházási költség 0,5–1 %-át erre az alapra be kellene fizetni.

Márciusban részt vettem az Energiaklub és a BME Gépészmérnöki Kara szervezésében Siófokon egy nagyon színvonalas konferencián, ahova meghívták a pártok szakpolitikusait is. Elsősorban az ipar energetikai, környezetvédelmi kérdései voltak témái a tanácskozásnak. Egyedül a szocialista párt képviseltette magát korábbi környezetvédelmi minisztere révén. Sok olyan témát érintettek, amit kormányzati szinten kezelni kellene. Például előregszik az energetikus szakma, nincs utánpótlás, nincs rá igény, mert mint mondják, a „könnyen elérhető gyümölcsöket már leszedték a képzeletbeli hatékonysági fáról”, a többi már macerás. Pont az Audi energetikai vezetője cáfolta ezt a szemléletet, mert a német központ keményen és főképpen komplexen számon kéri ezeket az energetikai követelményeket. Biztosan állíthatom, hogy az egész energetikai, környezetvédelmi, fenntarthatósági komplex gondolkodásnak nincs kormányzati fóruma. Ha belegondolok, hogy a lakossági energiafogyasztás a teljes energiafelhasználás 40 %-a körüli értéket képvisel, akkor ennek is nagy jelentősége van.

A ma legdivatosabb kérdés a rezsicsökkentés. Valós társadalmi igény van a rezsiköltségek csökkentésére úgy hazai viszonylatban, de nemzetközi egyezmények is köteleznek bennünket áttételesen, a klímavédelmi előírásokkal erre, hiszen az épületek hőszigetelése 2018 után a falak esetében csak 0,24 W/m²K és a födémeknél 0,17 W/m²K értékűek lehetnek. Már elmaradásban volt a kormányzat, mert időarányosan nem írta elő a vállalt fokozatosságot új épületek esetében.

Rácz Zoltán

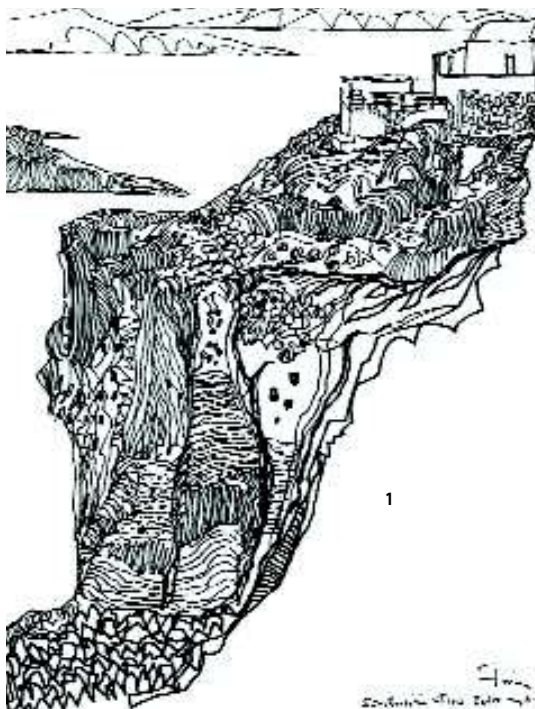
Finta József Élet Rajz című kiállítása

A Duna Palota Klementina és Falk Miksa termében 2013. április 11-én nyílt meg Finta József Kossuth-díjas építész, egyetemi tanár, az MTA rendes tagja *Élet Rajz* című kiállítása. A nagyszámú megjelent vendéget Bíró Ildikó, a Duna Palota igazgatója köszöntötte, elmond-

va, hogy Finta József építész, tanár, író és költő egy személyben. Szállodáit ide jövet láthatták a látogatók.

Takács Bence fiatal előadóművész teljes átéléssel Finta József verseiből mondott el három csokorra valót, elsőként az erdélyi, közelebbről kalotaszegi emlékekről, a magyarvistai fehér templomról szólókat. Aztán utazási él-

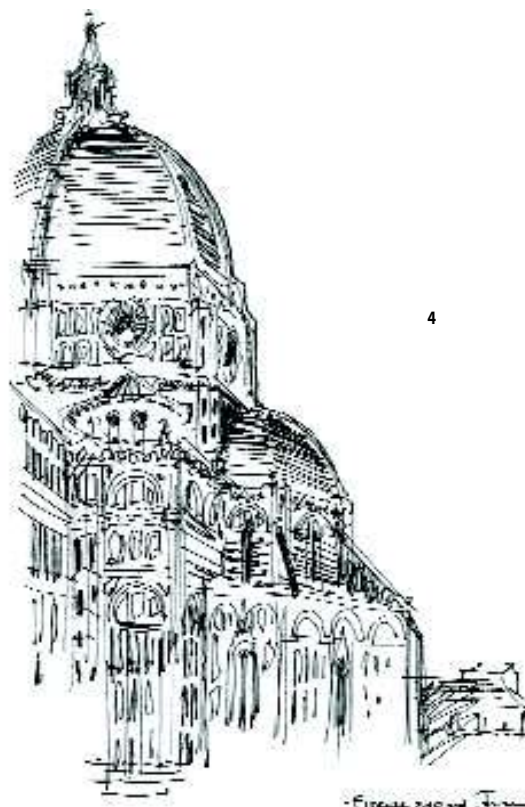
téli témák kerültek sorra a kérdéssel: „Mikor lesz már végre tavasz?” – amely kérdés nem csak az időjárásra vonatkozott. A kiállítást Keserü Katalin Széchenyi-díjas művészettörté-

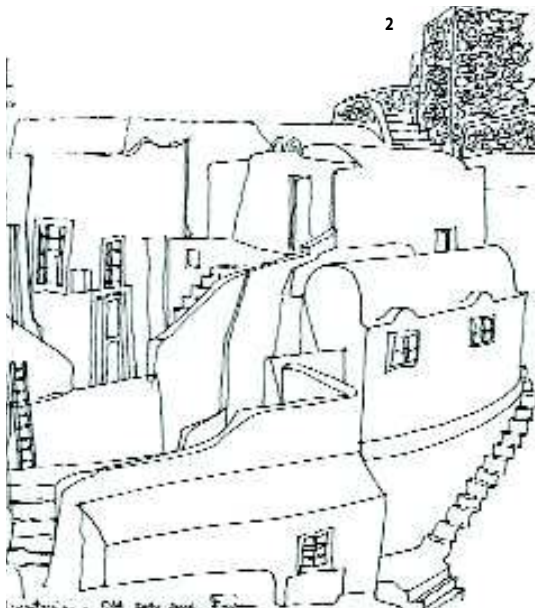
1

3

4

2

ményei ihlette verseket két párizsi költeménnyel foglalta keretbe: az első 1983-as párizsi verset firenzei, szantorini, római és mallorcai után újra egy 2011-es párizsi követte. Végül a

nész nyitotta meg, és értékelte a művész képeit.

Finta József mindig rajzolt. Grafikai két fő csoportba sorolhatók. Fekete filctollal dolgo-

5

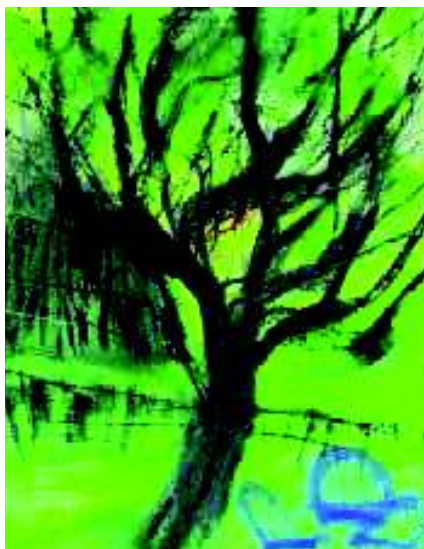
zik a szikárabb műveken, vagy vízfestékekkel tónusos, színes képeket fest. Témái nagy vonalakban követik a költeményekben felbukkanó helyszíneket. Magyarvistai fehér templomát

6

fekete filctollal vázolta fel. Ám az otthoni, kedves dombvidékeket színekben pompázó lapokon örököltte meg. Úti élményei szintén kétféle hangulatot váltottak ki belőle. Fekete filctollal konstruktív grafikai sorozatokat alkotott: Szantorini szaggatott sziklái, s a tenger távoli tükre különösen megragadták. Mallorca napsütötte utcái a nyitott zsalutáblákkal hasonló hatást váltottak ki belőle. Velence lagúnái, Párizs házai, az itáliai Cefalu, apró ha-

7

lásztelepülés egymás mellé sorolódó, keskeny épületei színekben tobzódó festményeken jelennek meg. Ezen kívül terveinek fantáziaraj-

tunk széles és látványos összeállítását. A megnyitón résztvevők pedig költői terméséből is hallhattak válogatott verseket.

Timon Kálmán

8

9

10

1. Szantorini, Fira, fekete filctoll
2. Szantorini házak, fekete filctoll
3. Római utca, fekete filctoll
4. Firenzei dóm, fekete filctoll
5. Sienai városkép, fekete filctoll
6. Kalotaszegi kapu, Magyarbikal, akvarell
7. Kiskapus kert, akvarell
8. Magyarbikal, akvarell
9. A kert, akvarell
10. Váralmási temető, akvarell

zai láthatók még a tárlaton. A tervezőstúdióban munkatársainak szórakoztatására készített, önkigúnyoló karikatúrákon összegzi véleményét a világról.

Finta József építészeti alkotásai mellett grafikai életműve is jelentős. Itt most ebből kap-

A BÉK rendkívüli tisztújító taggyűlése

Mónus János, a BÉK elnöke 2013. február 6-án elnöki tisztéről és minden további kamarai pozíciójáról – egészségi állapotára hivatkozva – váratlanul lemondott. Gelesz András alelnök, a BÉK Alapszabálya alapján megbízott elnökként a Budapesti Építész Kamara rendkívüli tisztújító taggyűlését 2013. április 19-ére a FUGA Budapesti Építészeti Központba hívta össze. Az öttagú Jelölő Bizottság több építészt megkeresve végül egyetlen jelöltet javasolt, Bálint Imre DLA építészt, aki egyedül vállalta a jelöltséget. A BÉK szavazati jogú taglétszáma 3327 fő, a taggyűlésen megjelent szavazatképes építészek száma 199 fő volt. A taggyűlés 166 főt meghaladóan határozatképes. Levezető elnöknek Reith András építészt választották meg. Az elnök felkérte a jelöltet, aki írásban leadott választási programja mellett szóban is előterjesztette szakmai programját, amelynek keretében mind az országos, mind a fővárosi fejlesztések ügyében a kormányzati és budapesti vezetőkkel kapcsolatfelvételt javasolt.

A szavazás és szavazatszámolás ideje alatt dr. Callmeyer Ferenc egyetemi tanár, Prima- és Ybl-díjas építész, a Magyar Építész Kamara alapító elnöke *Süllyed a bárka. Tudjuk-e környezet- és emberbaráttá tenni településeinket?* címen környezetvédelmi előadást tartott. „Noé bárkáját laikusok építették, mégis a vízben maradt, a Titanicot a legmagasabb technikával, és elsüllyedt” – mondta. A világ szeme most a politikán és a politikusokon, hogy a széndioxid-kibocsátás, egészséges

vízellátás, csatornázás, hulladékkezelés, a hajléktalanok problémája és sok hasonló környezetvédelmi kérdésben helyes döntések születessenek a további fenntartható fejlődés érdekében. A nyomasztó helyzetből kiemenkülés lehetőségére világított rá kijelentve: „Vissza a természet-hez, és vonják be a polgárokat környezetük alakításába.” A témát Noé bárkájához hasonlította, amelyet egy harkály öncélúan furkál, a madár nincs tekintettel a bárka lakóira. Az előadás meghallgatóit a MÉK szabadon választott továbbképzésként egy kreditponttal honorálta.

Miklós Balázs, a Szavazatszámoló Bizottság elnöke ismertette a választás eredményét. 199 érvényes szavazat érkezett be. 101 igen szavazat esetén már érvényes a választás. Bálint Imre DLA építészt 183 szavazattal megválasztották a BÉK elnökének. Az újonnan megválasztott elnök megköszönte a megható bizalmat. De ehhez együttes munka szükséges – tette hozzá. Április 23-án elnökségi ülésen lép hivatalba, ahol az Elnökség tagjaival együtt határozzák meg a további teendőket. A FUGA Rádió pedig segíti a tagsággal a kommunikációt. A rendkívüli tisztújító taggyűlés még a délelőtti folyamán véget ért.

Timon Kálmán

A MÉSZ 2013. évi rendes közgyűlése

A Magyar Építőművészek Szövetsége 2013. évi rendes közgyűlését 2013. május 6-án a H13 Diák- és Vállalkozásfejlesztési Központ (Budapest, Horánszky u. 13.) Nagytermében tartotta. A közgyűlést Sáros László György DLA elnök nyitotta meg. Ezt követően Zékány Zoltán igazgató házigazdaként üdvözölte a megjelenteket. Noll Tamás elnök a MÉK, Winkler Barnabás DLA elnök a SZIMA Építőművészeti Osztály nevében köszöntötte a résztvevőket. Az előző közgyűlés óta elhunyt MÉSZ tagokra a jelenlévők egyperces néma felállással emlékeztek. Ez után a jubiláló MÉSZ tagokat és a kitüntetetteket köszöntötték. A Vedres György-díjat László Tamás, az Asztalos és Kőfaragó Műhelyt tervező csapat munkatársa kapta meg. Kóródy Anna BME doktorandusz *Az örökség-rehabilitáció kortárs eszközei – európai tendenciák* címen tartott vetítettképes előadást, amelyben a környező közép-európai régió országából és Spanyolországból vett példákat mutatott be.

Az elnök az új időpontra ismételt összehívott közgyűlést 10.30-kor nyitotta meg. Bejelentette, hogy a MÉSZ taglétszáma 472 fő, és hetven fő van jelen. A közgyűlést Borvendég Béla, a MÉSZ tiszteletbeli elnöke nyílt levélben üdvözölte, amely 1989-ben a vezetőségi ülésen elmondott beszédének szerkesztett változata, számos vonatkozásban még ma is érvényes, s amely a MÉSZ honlapján (www.meszorg.hu) olvasható – tájékoztatta a tagságot Sáros László György DLA. Levezető elnöknek megválasztották Marosi Miklóst, aki a közgyűlést energikusan vezette le. A jegyzőkönyvvezető, a jegyzőkönyv-hitelesítők és a szavazatszámológók megválasztása után elfogadták a napirendet. A kiküldött füzetben az elnök az eltelt egy év munkáját foglalta össze, felidézte vállalt programját, és bemutatta az időarányos teljesítést az Alapszabályról, az SZMSZ-ről, a tagnyilvántartásról, a kapcsolatokról házon belül és házon kívül, szomszédainkról, a Házról, a fiatalokról és

idősekről. Két idézet a beszámolóból: „A sanghaji Hudec Memorial Hall létrehozása komoly fegyverténynek lenne tekinthető, ám ha a rengeteg tisztázatlan kérdésnek csak a fele állna fenn, még az is sok volna. Elődöm utolsó két éve alatti kilenc kínai útja nem tekinthető sikertörténetnek. A HMM ugyan ünnepélyesen megnyílt idén január 8-án, Hudec László 120. születésnapján Prőhle Gergely helyettes államtitkár úr jelenlétében. (...) A sanghaji házat a munkák folytatására

másnap bezárták, ami jelenleg is tart.” Az írásban közzétett beszámolót az elnök szóban kiegészítette. Pécsi és miskolci MÉSZ csoport alakul harminchat fiatal építésszel. A legfrissebb MÉSZ hírek a honlapon olvashatók.

Az Ellenőrző Bizottság beszámolóját Marosi Miklós elnök ismertette. Egy év alatt tizenhat elnökségi ülés zajlott le gyakran éjszakába nyúlóan, amelyeken az előző vezetéstől örökölt pénzügyi problémákat is megkísérelték megoldani. Az Elnökség, a Titkárság jól dolgozott, mindenki tette a dolgát. A MÉSZ 2012. évi bevétele 57 millió forint, (ennek csupán 9,23 százaléka származik a tagdíjakból, vagyis a Szövetség nem tudja eltartani magát!), 2012. évi kiadása 52 millió forint, sok év után először pozitív a mérleg – értékelte a sok körültekintést igénylő, fáradságos munkát Marosi Miklós. Az Elnökség a következő három évre, 2016-ig nyolc célt határozott meg. Ezeket és a hozzákapcsolódó feladatokat Kerekes György alelnök olvasta fel. A nyolc cél: 1. külföldi kapcsolatok, 2. vidéki szervezetek, 3. konferenciák, kiállítások, 4. társadalmi szervezetek 5. ki kell dolgozni a MÉK-kal és a BÉK-kal az együttműködés rendszerét, a munkamegosztást, 6. társadalmi elismertség visszaállítása, 7. MÉSZ székház, 8. működési feltételek.

Szegő György DLA a *Régi-Új Magyar Építőművészet* című folyóirat fellelős szerkesztője a lap életében kedvező fordulatról számolt be. Az NKA a korábbi gyakorlattól eltérően a támogatást három évre adta meg. Így a folyóirat elmúlt évi oldalszámszökkenése hatvannégyről negyvennyolcra és lapszámviSSzaesése hatról négyre 2013-ban visszaáll az eredeti terjedelembre, illetve a megjelenés évi tízre növekszik az *Utóirat* melléklettel együtt. Két reprezentatív kiadvány elkészült: a posztumusz Ybl-díjasokról Winkler Barnabás segítségével, az építészeti fotópályázatról az Országos Főépítészeti Iroda támogatásával. Ám az NKA pályázat nem elegendő, szükség van az előfizetésekre és a reklámbevételekre is. Vajai Tamás a szerzői jogi munkabizottság munkájáról adott tájékoztatást. Dr. Mayer Erika, a MÉSZ állandó jogi képviselője

elője az Alapszabály-módosítás elveit ismertette, mivel sok helyütt már nem felelt meg a legújabb kívánalmaknak.

A hozzászólások következtek. Jeney Lajos szuperlatívuszokban méltatta az Elnökség egyéves munkáját. Kálmán Ernő DLA, az előző elnök hangsúlyozta, hogy a MÉSZ 1902 óta tartó folyamatossága jegyében szeretné segíteni az új vezetést, megőrizni a MÉSZ reputációját, amelyet felépített, és az UIA V4-ek Munkacsoport jelentőségét, amelynek vezetőjeként tevékenykedik. Sáros László György DLA válaszolt a felszólalásra: a MÉSZ nem főépítész hivatalt, de nem is egyszemélyes kft., s nem vállalkozás.

Getto Tamás bejelentette, hogy a tizennyolc fiatal építészből álló Pécsi Csoport vezetői tisztét elvállalta, és a megalakulást rövidesen véglegesítik. Vadász Bence az Elnökségnek írott, „kutyaftutta” gondolatokat tartalmazó levelét olvasta fel a támadások kivédésére. Noll Tamás üdvözölte, hogy a MÉSZ felvállalta a szerzői jogok bonyolult és összetett kérdéskörének gondozását, mivel a MÉK mint köztestület ezt nem teheti meg. Arató András az Alapszabály-módosítással kapcsolatban javaslatot terjesztett elő: a közgyűlési meghívót azon tagok, akik ezt írásban kérik, ne e-mailben, hanem postai úton kapják meg. Tóth Balázs azt kérdezte, hogy a MÉSZ betűszava le van-e védve? Mert újabban létezik a Magyar Épületkerámia-gyártók Szövetsége azonos névrövidítéssel, csupán mintegy százegynéhány évvel később alakult, mint a Magyar Építőművészek Szövetsége. A befejező részben a szavazásokra került sor. A beszámolókat, a 2012. évi költségvetést, a 2012. évi közhasznúsági jelentést, a 2013. évi költségvetés tervezetét, az Alapszabály módosításait a javasolt kiegészítéssel a közgyűlés nagy többséggel elfogadta.

A közgyűlést az *Ybl Miklós-díj 2013*, és a *Fiatalok feketén-fehéren 2013* című kiállítások kísérték. Az Ybl-díjra benyújtott tizennyolc pályázatból, mint rendesen, öt építész díjaztak: Bachman Bálint DLA-t, Ferencz Marcel DLA-t, Kravár Ágnes, Molnár Csaba DLA-t és id. Sisa Bélát. Ezen kívül a fogadópultnál meg lehetett kapni a cseh Foibos Kiadó *Magyarország híres villái* című legújabb, szép nyomdatechnikájú kötetét, amelyet 2013. április 18-án az Építészek Házában ünnepélyesen mutattak be.

Timon Kálmán

Szezonális hőtároló tömb – Élvezzük a nyár melegét télen is!

Mint ismeretes, az Európa 2020-as direktíva legfőbb céljai közt szerepel, hogy 2020-ra 20 %-kal kell csökkenteni az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását, valamint 20 %-kal jobb energiahatékonyságot kell elérni az 1990-es szinthez képest.

A Nyugat-magyarországi Egyetem, az Erdészeti Tudományos Intézet és az ÉMI Építési Minőségellenőrző Innovációs Nonprofit Kft. közösen nyertek támogatást egy olyan projekthez, mely különböző területeken keres megoldást az épületek energiahatékonyságának javítására. A 2012 szeptemberében kezdődött, az Európai Unió és az Európai Szociális Alap által finanszírozott kutatás *Környezettudatos energiahatékony épület* címen folyik 2014. december végéig. A kutatási projekt a CO₂-kibocsátás csökkentésének lehetőségei mellett foglalkozik a dendromassza alapú és alternatív energiaforrásokkal, környezettudatos anyagokkal, CO₂ hatékony épületekkel és nyílászárókkal, valamint a szezonális hőtároló kialakításának lehetőségeivel.

Az NYME és az ÉMI Nonprofit Kft. közösen tanulmányozza a szezonális hőtároló kialakítása és működtetése kapcsán felmerülő kérdéseket. Mivel a tervezet szerint 2020-tól az épületek energia hatékonysági szintje megközelíti a passzívházak követelményeit, így az épületek fűtési és hűtési energiaigénye is nagymértékben csökken. Ezáltal a minimális energiaszükséglet fedezésére, a nyáron eltárolt hő téli felhasználása lehetséges megoldásnak mutatkozik. Ehhez egy olyan tárolót kell megalkotni, amely amellett, hogy eltárolja a hőt, képes az egész fűtési szezon alatt egyen-

letesen biztosítani a szükséges mennyiséget. Az eltárolandó hőt alapvetően a nyári többlet napenergia begyűjtéséből nyerjük.

Az első feladat a szezonális hőtároló méretezése, azaz, hogy képes legyen megfelelő mennyiségű hőt elraktározni. A hő hosszabb

idejű tárolása különleges megoldásokat igényel mind a tároló, mind az azt körülvevő szigetelést illetően, továbbá a hő betáplálás és kinyerés területein. Első lépésben egzakt matematikai modellt dolgozunk ki, végelem szoftver szimuláció segítségével. Így képet kaphatunk, hogy egy adott nagyságú épülethez mekkora hőtároló tömre van szükség.

Ezután következik a kísérleti modellek megépítése és laboratóriumi vizsgálata. A hatékony és gazdaságos hőtárolás alapvető kritériuma a magas energiasűrűség, azonban ez egy szenzibilis megoldás esetében magas hőmérsékletet jelent. Emiatt a hőtároló tömb szigetelésének megválasztása is kulcskérdés.

A kutatás nemcsak a feladat matematikai és műszaki megoldására koncentrálna, hanem fontos szempont a gazdaságosság és a környezetvédelem is. A kutatás előrehaladtával komplex képet kapunk mindezen kérdéskörökben.

A projektről további információ a környezettudatos.nyme.hu és a www.emi.hu oldalon található.

Lekics Gábor
építésmérnök, vizsgálómérnök
ÉMI Nonprofit Kft.

Ez a tanulmány a *Környezettudatos energia hatékony épület* című TAMOP-4.2.2.A-11/1/KONV-2012-0068 számú projekt keretében, az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg.

This study was supported by the *Environment conscious energy efficient building* TAMOP-4.2.2.A-11/1/KONV-2012-0068 project sponsored by the EU and European Social Foundation.

ÉPÍTÉSI JOG
Hatályosan és pontosan

NE VÁRJA MEG

amíg büntetést kap vagy
kártérítés fizetésére kötelezik!

**Az építésijog.hu segítségével
sok pénzt, időt és bosszúságot takaríthat meg:**

Ingyen elérhető jogszabály-követés

- A feliratkozók hírlevél formájában értesítést kapnak az építési tevékenységet érintő jogszabály-változásokról, azok közzétételét vagy hatálybalépését követő néhány napon belül.

Előfizetők számára elérhető gyakorlati segítség

- A **Figyelő** rovat cikkeiben hétköznapi nyelven megírt jogszabály-értelmezések találhatók az éppen aktuális módosításokról. Ez segítséget ad ahhoz, hogy értelmezni tudja a legfrissebb jogszabály-változásokat, és elkerülje a módosítások ismeretének hiányából adódó jogvitákat, büntetéseket.
- A **Fogalomtár** az építési jogi fogalmak pontos értelmezését és használatát könnyíti meg. Ez a jelentősebb fogalmaknál a korábbi meghatározásokat is tartalmazza, kiemelve a bekövetkezett változásokat.
- Az **Általános tájékoztatók** szakmai anyagainak teljeskörű hozzáférése, amelyek az építésügy szereplőit érintő, gyakorlati problémákat dolgoznak fel.

+ Ajándék kézikönyv!

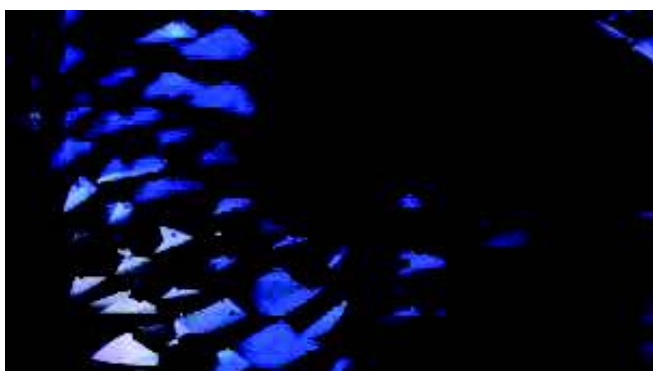
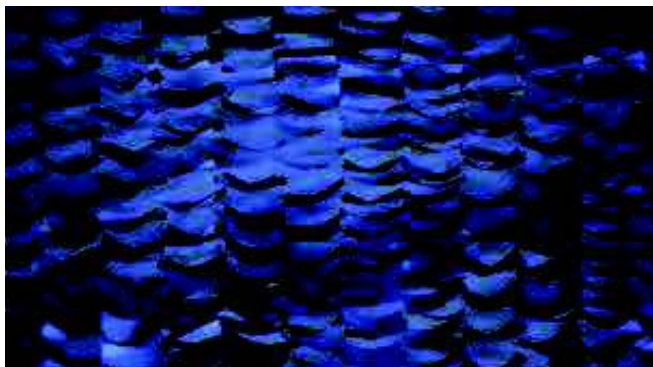
- Az előfizetők ingyenesen elérhetik az *Építésügyi hatósági útmutató 2013: Az építésügyi és építés felügyeleti hatósági eljárások és a szankciórendszer* című digitális kiadványt, mely rendszerezett formában tartalmazza a 2013. január 1-jétől alkalmazandó szabályok magyarázatát. A kiadvány tartalma év közben folyamatosan frissül: nyomon követi a jogszabályváltozásokat, illetve kiemelten foglalkozik az új rendelkezések jelentőségével és gyakorlati tapasztalataival.

További információ és előfizetés: www.epitesijog.hu

Szakmai partnerek:

ÉPÍTÉSI
megoldások **METSZET** **TERV LAP** TERVLAP.HU

Az AMI, a POP-UP meg a Construma

A gazdasági válság egyik vitathatatlan következménye volt, ahogy létrejöttek azok az alternatív gyakorlatok, amelyek szakítottak a „ház” mint végeredmény dominanciájával, mindenhatóságával. Az építészetszínálás célja – már a körülmények okán is – elfordult az épülettől, és olyan új tereimok felé fordult, melyeket még pár évvel ezelőtt is az off-architecture, a kikapcsépítészet kategóriájába tartoztak. Szélesebb nemzetközi jelenségekhez illeszkedik az, ahogy Magyarországon nemcsak a gyakorlat, hanem az egyetemi kurrikulumok részévé is vált a szociális építészet, de a hangsúlyok éppily eltolódását jelzi az alkalmi,

pop-up építészet példáit övező figyelem is. A Nanushka Beta Store-ja, netán a tavalyi designhét installációja a Design Terminálban nem pusztán „kellékek”, egy-egy – nem is feltétlenül építészeti – esemény elengedhetetlen feltételei, hanem olyan példák, amelyek rendkívül jól tudósítanak a perifériális praxisok emancipációjáról.

Rendkívül érdeklődés fogadta tehát az Alkalmazott Művészeti Intézet hallgatói részéről a Magyar Építészakamara felkérését a Construmán felállítandó pavilonjuk megfogalmazására. A végső megoldás több ötlet egyesítéséből született, és már folytak a tervezési munkák akkor, amikor a Metszet kiadó Artifex arra kérte a tervezőket, hogy hasonló szellemben artikulálják a folyóirat standját is. A kiadó a MÉK-hez fűződő, evidensen szoros kapcsolatát kívánta hangsúlyozni, és ezért is tűnt alkalmasnak az eredeti ötletként felmerült, fűzött papírfal újabb variációja. A kontextusok és az értelmezések persze eltérőek: a kamara esetében éppúgy utal a légies, áttört, transzcendens materialitásra, mint a jogszabályokra, míg a kiadó esetében közegetként, a kétdimenziós építészet hordozójaként nyeri el értelmezését. Mely értelmezés persze tág, akárcsak a gondolatok azon tere, amely a papíron megjelenhet.

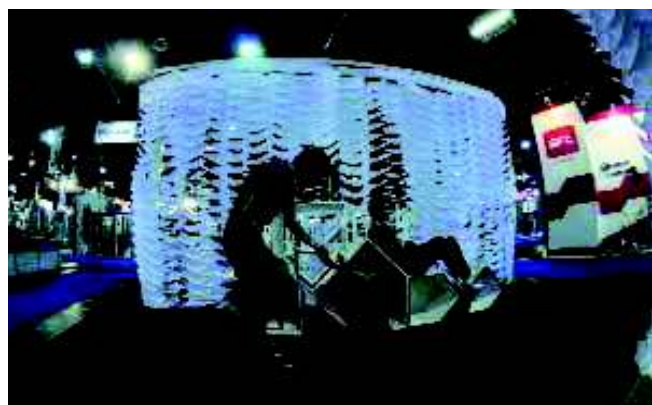
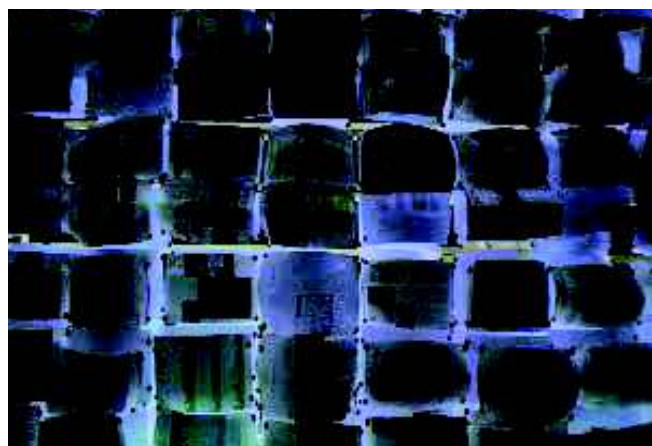
Wesselényi-Garay Andor

Nyugat-magyarországi Egyetem, Faipari Mérnöki Kar,
Alkalmazott Művészeti Intézet

Csikszentmihályi Ajnácska / Kiss Dénes / Kiss Dániel

Libertiny Anna / Mangliár László

Szabó Melinda / Tóth Nóra építőművész hallgatók

Építész Tervezői Napok

Továbbképzés és konferenciasorozat a BME Épületszerkeztani Tanszéke és a közös szervezésében. MÉK 2 pont (2013/4), MMK: 2 pont (01/2013/0053)

MÉK SZÉK

A konferenciasorozat szakmai védnöke:

dr. Becker Gábor egyetemi tanár (BME), az Építészmérnöki Kar Épületszerkeztani Tanszék vezetője

A sorozat szakmai szervezője és levezetője:

Horváth Sándor, Pataky Rita, Takács Lajos Gábor, Dobszay Gergely

Helyszín:

Bara Hotel konferenciaközpontja (Budapest, XI. Hegyalja út 34-36.)

Tervezett előadók:

Becker Gábor, Horváth Sándor, Pataky Rita, Ferenczy Sándor, Kovács Károly, Orbán József, Kakasy László, Bakonyi Dániel, Laczkovics János, Takács Lajos Gábor, Szikra Csaba, Kulcsár Béla, Bánky Tamás, Geier Péter, Dobszay Gergely, Reisch Richárd, Reis Frigyes, Reith András

Időpontok és témák:

március 21. Nanotechnológiák, új fejlesztések az építésben

Új fejlesztések az építőiparban, új technológiák, érdekességek, trendek, fejlesztési irányok. Az ipar innovációinak hatása a tervezési gyakorlatra.

május 9. Felújítások épületszerkezet-tana és energetikája

Az értéknövelő felújítások épületfizikája, szigetelési, rétegtrendi kérdései, csomóponti megoldásai. Speciális méretkoordinációs problémák, súlykérdések, tartóssági megközelítés.

június 6. Tervezői felelősség a tűzvédelemben

A tűzvédelem készülő új szabályozása: (közigazgatási törvény, új OTSZ 2014-ben) irányelvek kidolgozása, a tűzvédelmi tervező új feladatai.

szeptember 19. Formai és felületi kihívások az épületburok tervezésében

Az új építészeti trendek műszaki háttere, átforduló tetők, nemlineáris szerkezetek, egyedi, nemes burkolatok, új felületek, dizájnek, anyagminőségek.

november 7. Fénykomfort, transzparencia, napenergia

Nyílászárók, üvegfalak, klímahomlokzatok, fej feletti üvegezések, felülvilágítók, passzív napenergia-hasznosítás, napvédelem, fóliák, árnyékolástechnika, külső-belső árnyékolók.

(A programváltoztatás jogát fenntartjuk)

Részvételi díj:

2362 Ft + áfa (3000 Ft) alkalom. Az ár tartalmazza az ebédet és a kávészüneti frissítőt, valamint minden résztvevő bruttó 2000 Ft értékben visszatérítés kap a tervlap.hu rendszerben.

Magyarország híres villái

A könyvet a Phoibos Bohemia o.p.s. prágai cseh kiadó 2013-ban jelentette meg. A kiadó népszerű sorozatának ez már az ötödik kötet. Az első a *Csehország, Morvaország és Szilézia villaépítészete* című kötet volt. A kiadó külföldi partnerei közreműködésével elkészítette a közép-európai régió többi országának (Szlovákia, Szlovénia, Lengyelország) villaépítészeti bemutató könyvsorozatát és a hozzá kapcsolódó kiállításokat. A kötetek az ország nyelvén és angolul jelennek meg. A projektet az Európai Unió 2009–2013 évi Kultúra Programja támogatja. A projekt lezárásaként a köteteket és kiállításokat 2013. május 27. és június 30. között Brüsszelben, az Európa Parlamentben mutatják be.

A magyar feldolgozás villaismertetőit a Puhl Antal vezette szerző- és kutatócsoport tagjai írták: Ferkai András, Maróty Katalin, Masznyik Csaba és Szalai András. Ezen kívül egyes villákat más építészek ismertettek. A fényképeket Darabos György készítette. A kötet előszavát L. Simon László, a Magyar Országgyűlés Kulturális és Sajtó Bizottságának

elnöke írta. A bevezető gondolatokban a szerkesztők a villa szó jelentését boncolgatják. A villa tulajdonképpen lakóépület, amely elsősorban reprezentál. Az építészet – Mies van der Rohe szerint – a kor térbe vetülő akarata. A villaépítészet Pannóniában a rómaiakkal kezdődik. *Ulcisia Castra* (Szentendre) *Villa Rustica* feltárt romjai 220 körülről maradtak fenn. A középkori Magyar Királyságban Taron Tari Lőrinc gótikus udvarházának maradványaiból készült rekonstrukció. A reneszánsz villaépítészeti szép példája Nyéken a királyi villa architektúrája, amely hatással lehetett a prágai Belvedere nyári palotájának kialakítására. A késő reneszánsz udvarházak közül Monokot és Pácint említi a könyv, a barokk kiskastélyok és kúriák közül Ráckevét, Erdőtarcsát, Noszvajt és Vasszécsényt.

Ilyen előzmények után a téma feldolgozása négy fejezetben történik, időrendi tagolás szerint: a 19. század elejétől a századfordulóig tizenhét épület, a két világháború között tizenhét épület, 1945–1990 között tíz épület és a rendszerváltás után tizenegy épület, összesen hatvanöt objektum szerepel. Befejezésül a világlák elhelyezkedését térképtáblák mutatják be.

A válogatás általában megalapozottnak tűnik. Ám az első periódus szecessziós villái szinte mind a fővárosból valók, egyetlen vidéki példával, mely Nagy Sándor műteremháza Gödöllőn. Érdekes lett volna a Ruzsonyi-házat Nyíregyházán felvenni a sorba, amelyet Pavlovics Károly tervezett, és 1909-ben épült. Az aszimmetrikus villa nyerskő lábazatú, szépen helyre van állítva, világoskék festésű

2

homlokzattal, a közép zárterkély fölött kiemelkedő, karéjos oromzattal rendelkezik, a vidék emlékeztető szecessziós villája. A második periódus vidéki aránya kedvezőbb: egy Gyomaendróról, egy Mosonmagyaróvárról, kettő Debrecenből, egy Pécsről, egy Gödöllőről – összesen hat villa. A harmadik és negye-

dik periódusban öt-öt építész saját házával szerepel: Kuba Gellért (Hofer Miklóssal ikerház), Varga Levente (négylakásos ház), Felcsuti László (kétlakásos ház), Koris János (ikerház) és Ferencz István, illetve Getto Tamás, Ekler Dezső, Kálmán Ernő, Puhl Antal és Bán Ferenc. Ebből a sorozatból hiányolható Vadász György saját háza Szentendrén.

A kötet nyomdatechnikájának színvonala kiemelkedő (az ÉTK nyomta), azonban néhány apró hiba a krónikást zavarta. A 9. oldal fekete-fehér képen Getto Tamás félig becserepezett tettyei háza csak a tervező személyes segítségével ismerhető fel. (Jó lett volna bekarikázni.) A képfeliratok helyenként felcserélődtek, például a 43. és 45. oldalon. A külföldi építészek nevének írása helytelen: Jakob-

3

sen helyesen Jacobsen, Jorn Utzon helyesen Jørn. Mindezeket az észrevételeket kiküszöbölhette volna egy szakmai lektor megléte és hathatós közreműködése.

A címlap és borító képe: a sipeki villa toronykiképzése telitalálat, a téma adekvát kifejezése. A könyv 17×23,5 cm méretű, 279 oldalas. Az ünnepélyes könyvbemutatót a MÉSZ Építészek Háza Kós Károly termében 2013. április 18-án tartották, egyidejűleg az épületeket kiállításon is bemutatták.

Timon Kálmán

1. Nagy Sándor műteremháza, Gödöllő, Körösfői Kriesch Aladár u. 34., Medgyasszay István, 1904–1906
2. Mrs. Jay Poward villája, Debrecen, Egyetemi sugárút 70., Rimánóczy Gyula, 1933
3. Kner villa, Gyomaendrőd, Kossuth Lajos u. 16., Kozma Lajos, 1925

1

A b s t r a c t s

ARCHITECTURE AS STYLISTIC PROBLEM

12

AIR TRAFFIC CONTROL CENTRE (ANS III) , BUDAPEST, HUNGARY

by LÁSZLÓ KALMÁR and ZSOLT ZSUFFA

When confronted with the need to extend an existing development, without disruption to function, or building type who does one do this ? The existing building establishes a three winged, brick facaded building which is to continued. The solution at first sight seems to do just this but on closer inspection it is seen that ceramic materials are used, this time as sun-screening devices: whilst the plan form is maintained to provide a modern interpretation of the use of floor slabs intersected by bands of windows.

LIGHT GAME

22

SHINKIN BANK BUILDINGS, TOKYO, JAPAN

by EMMANUEL MOUREAUX

Two new branch offices of a Japanese bank explore the theatrical nature of public building design in Tokyo. In a city well know for games played with illuminated advertising signs to attract attention the architect has made the decision to employ light and colour on a twenty four hour basis to gain „shikiri” or psychological advantage expressed in one building by coloured, projecting sunscreens : in the other building by coloured, recessed sunscreens.

REQUIRED IN THE PENTAGON

26

KINDERGARTEN, CASCAIS, PORTUGAL

by PERDO APPLETON

Architecture of this building is based upon the Kodaly Method, both in terms of his musical theory and pedagogical sense. The root of the „music” being the pentagon from which variations of the theme are expanded to develop the building and surrounding environments forms. This approach to building as a step by step process reflected in the teaching process that operates at this kindergarten.

RURAL ARCHITECTURE

30

JÁNOS TORNyai MUSEUM AND CULTURAL CENTRE, HÓDMEZAVÁSÁRHELY, HUNGARY

by PÉTER VESMÁS

When projects are described as being „rural” or „provincial” it is often possible to sense a tone of degradation which suggests a lack of ability to form a part of contemporary thinking. This museum and cultural centre demonstrates that contemporary ideals can be met, at a contemporary level, in terms which are best suited to a specific region or set of circumstances. Existing buildings and new additions have been joined successfully to enrich a smaller towns cultural assets.

STRUCTURE AS ATTEMPTED

QUASI ENTERTAINMENT REPORT

36

OFFICE BUILDING, BUDAPEST, HUNGARY

by ZSOLT GUNTHER and KATALIN CSILLAG

Office developments require a neutrality of interior space to allow tenants a degree of freedom when taking occupancy, this usually leads to the same neutrality of structure and external appearance. The architects for this project decided to overturn the standard ideals and express the structural arrangement of space with extruded boxes, playful use of glazing details and suncreening techniques. Innovation also plays a part in the arrangement of interior spaces to allow light penetration by continuation of the „box” theme.

INTENSE BUILDING IN AN INTENSE DISTRICT

42

BUDAPEST MUSIC CENTER, BUDAPEST, HUNGARY

by DÁNIEL TARACZKY

Over the last twenty years the Budapest district of Ferencváros has been intensifying it's development of cultural venues, the latest addition being the Budapest Music Center. A corner site building has been redeveloped to provide concert facilities, study spaces, library and social. This project reflects the intensity of the surrounding district's cultural focus employing every available part of it's site to study, perform and enjoy music of all genres.

MAKING A POINT

46

GREEN HOUSE OFFICE BUILDING, BUDAPEST, HUNGARY

by ASA HAREMST, ANDERS SVENNINGSON and TAMÁS PINTÉR

As office buildings go, at first sight, this does not seem to be anything remarkable. This projected is noted for being the first LEED platinum development of it's type in Hungary, indicating the fact that the projects investors now believe a market exists for such developments on a local basis.

NOT ONLY DUMA...

50

DUMASZÍNHÁZ, BUDAPEST, HUNGARY

by ZSÓFIA CSOMAY and ANDRÁS LENTE

Faced with a restrictive, grid, floor plan and limited headroom the challenge of providing a stage, auditorium and ancillary spaces has been achieved through economy of design without compromise of content. Stand-up comedy has been given a new home in Budapest, which is nearly always a full house.

Chehadé Abdel Rahim

2006-ban diplomázott a BME-n, ahol az első két évet a francia képzés keretében végezte, itt találkozott Dorottyával, akivel azóta is együtt dolgozik. Egy évet MIRA ösztöndíj keretében az Ecole d'Architecture de Lyonon töltött. A BMC-vel 2006 óta foglalkozik, az Art1st Design Stúdióban 2011 óta dolgozik, előtte kivitelezői és ingatlanfejlesztői oldalon is megfordult.

Csomay Zsófia

Ybl-díjas, többszörös Pro Architectura díjas, Budapest építészeti nívódíjas, Kotsis Iván díjas építész, érdemes művész. Tevékenységének fontos része az oktatás, 1981-től korrektor a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem építész tanszékén, 2005-től ugyanitt témavezető a DLA-képzésben. A nevéhez fűződik többek között a Ramada Grand Hotel bővítése, átalakítása, az Art Hotel, a pásztói evangélikus templom, a Herendi Porcelánmúzeum, a Collegium Budapest Vendégház, a PALA irodaház és a veszprémi Völgykút Szabadidőközpont.

Gőz Dorottya:

2006-ban diplomázott a BME-n, ahol az első két évet a francia képzés keretében végezte, itt találkozott Rahimmal, akivel azóta is együtt dolgozik. Egy évet Erasmus-ösztöndíj keretében az Ecole d'Architecture de Strasbourgban töltött. A BMC-vel diplomázás óta foglalkozik, az Art1st Design Stúdióban 2011 óta dolgozik. Előtte szintén építészként dolgozott.

Gunther Zsolt

Ybl-díjas építész, vezető tervező, 1990-ben végzett a BME

Középülettervezési Tanszékén diplomadíjjal, 2006-ban a Magyar Iparművészeti Egyetem, DLA-képzésén (témavezető: Ferkai András PhD), 2009-ben szerzett DLA-fokozatot. 1991-től a Mecanoo irodájában, Delftben, majd Volker Giencke irodájában, utána Ernst Giselsbrecht irodájában, Grazban tervez. 1994-ben alapít saját irodát Csillag Katalinnal. Számos zsűri, illetve a Központi Tervtanács tagja, az Active House Alliance alelnöke.

Kalmár László

Építész, 1993-ban diplomázott az Ybl Miklós Műszaki Főiskolán, ugyanott a Tervező szakmérnöki képzésen 1996-ban. Először Kapy Jenő, majd Turányi Gábor építész irodájában dolgozott. 2000-ben a MÉSZ Mesteriskolájának elvégzése után alapított közös céget Zsuffa Zsolttal. Azóta rendszeresen indulnak országos tervpályázatokon, számos családi ház és középületet terveztek közösen, melyek rangos szakmai díjakat nyertek el. 2002 óta tanít a Mesteriskolán. 2010-ben Ybl Miklós-díjjal tüntették ki.

Lente András

1996-ban alapította barátaival az Archiflex Stúdió Építészirodát. Legjelentősebb munkái a Raiffeisen HQ4 Irodaház, a Corvin Sétány két lakótömbje és a Sun Palace lakópark. A Budapesti Műszaki Egyetem Urbanisztikai Tanszékén komplex tervezést tanít. A Budapesti Építész Kamara tagja, területi küldött. Fotózással, az autodesign és a modern formatervezés kérdéseivel is foglalkozik.

Csanády Pál

1994-ben végzett a BME építészkarán, 1997-ben ugyanott a Rajzi és Formaismereti Tanszéken a PhD-képzésen Török Ferenc témavezetésével. 1997–2009 között az *Alaprajz* felelős szerkesztője, magántervező, 2010-től a *Metszet* és a *tervlap.hu* főszerkesztője.

Gutai Mátyás PhD

Tanulmányait a Budapesti Műszaki Egyetemen és a Tokiói Egyetemen végezte, ahol doktori címet szerzett. 2010-ben nyitotta meg saját irodáját, az Allwatert, ahol jelenleg is dolgozik. Építészeti tervezés mellett folyamatosan oktat és kutatómunkát végez, jelenleg a Tokiói Egyetemen kutat, korábban pedig a BME Lakóépülettervezési Tanszékén dolgozott.

Pesti Monika

Okleveles építészmérnök, 1990-ben diplomázott a BME Lakóépülettervezési Tanszékén. A kilencvenes években építészeti és belsőépítészeti tervezéssel, elsősorban bankokkal, üzletekkel és lakóépületekkel foglalkozott. Kétéves németországi tartózkodás után hazatérve 2004-től kisebb tervezői munkák mellett építészeti szakújságíróként dolgozik, számos épületbe-mutató és egyéb szakcikk szerzője, 2006–2009 között az *Építőmester* szerkesztője, jelenleg a *Metszet* főszerkesztő-helyettese.

Smiló Dávid

A műegyetem építészhallgatója, szerkesztő, műsorvezető, blogger, az Építész Szakkollégium tagja. 2009 óta jelennek meg építészeti témájú írásai a 6b.hu-n, a *Magyar Narancsban* és egyéb építészeti nyomtatott és online lapokban. Érdeklődési köre a kortárs magyar kultúra és az építészet kapcsolata, az építészeti írásság és emlékezet.

Moureaux, Emanuele

Építészeti tanulmányait a Bordeaux-i Egyetemen végezte. 1996-ban költözött Tokióba, ahol 2003-ban megnyitotta a saját irodáját. A „shikiri” tervezési metodikáját, amit maga fejlesztett ki, eredetileg a japán hagyományos toiólájók inspirálták. A színgazdag elválasztási módszer, ami szó szerint lefordítva „térrelválasztás színekkel-t” jelent, számtalan tervében alkalmazta már: szépségszalonokban, irodákban, klinikákban és iskolákban is, annak érdekében, hogy a régi esszenciáját megőrizze és napjainkban is alkalmazható, modern és praktikussá formálja.

Pintér Tamás

1996-ban végez a BME Építésztechnika Karán, 2010-ben a CEU Business School angol nyelvű MBA képzésén (ingatlan és pénzügyi specializációval). 1996-tól a DPI design Kft. tulajdonosa, építész, ügyvezetője. A Millenaris Irodaházakkal 2009-ben CJ Awardot, a Trafó Irodaházzal (Pasarét), Z. Halmágyi Judittal közösen Five Star díjat nyer a European Property Awardson.

Promontorio építésziroda

Paulo Martins Barrata, Joao Luís Ferreira, Paulo Perloiro, Pedro Appleton és Joao Perlioro 1990-ben hívta életre a Promontorio irodát Lisszabonban, mely alapítása óta multidiszciplináris tervezési gyakorlatot folytat tájtervezők, belsőépítészek és grafikusok együttműködésével. Az iroda alkotásait léptéktől függetlenül határozottság jellemzi: egységesítésre törekvő szerkezeti rendszer, reprezentatív megjelenés, egyöntetű design és technológiai innováció szintjén is.

Taraczký Dániel:

1997-ben diplomázott a BME-n, 2001 óta dolgozik építészként, előtte tíz évig grafikával foglalkozott. Elsősorban lakóházakat és üzleteket tervezett. Építészeti és grafikai munkái több magyar és nemzetközi lapban megjelentek.

Veszmás Péter

A Budapesti Műszaki Egyetemen diplomázott 1978-ban. Szegeden a Dél-tervvel kezd tervezni. 1982–84 között a Mesteriskola VII. ciklusának hallgatója, 1987–91 között demonstrátor a Mesteriskolán. 1987-ben nyitott önálló tervező irodát kollégáival, a Tér és Formát. 1994–97 között a Magyar Iparművészeti Főiskolán művészet- és designmódot tanult. 1998-ban Ybl Miklós-díjat, 2013-ban Magyar Köztársaság Tisztikereszt (polgári tagozat) kitüntetését és Szegedért Emlékérmeket kapott.

Zsuffa Zsolt

Építész, 1993-ban diplomázott az Ybl Miklós Műszaki Főiskolán, ugyanott a Tervező szakmérnöki képzést 1996-ban, majd a KKE Vándoriskoláját 1998-ban, a MÉSZ Mesteriskoláját pedig 2000-ben végezte el. Ekkor alapított közös céget Kalmár Lászlóval. Azóta rendszeresen indulnak országos pályázatokon, számos családi házat és középületet terveztek közösen, melyek rangos szakmai díjakat nyertek el. 2010-ben Ybl Miklós-díjjal tüntették ki.

Szabó Levente

Építész, 1999-ben diplomázott a BME Középülettervezési Tanszékén, 2001–2004 között DLA-ösztöndíjas, 2007-től ugyanott főállású oktató, jelenleg egyetemi adjunktus. 2008-ban védte meg DLA-fokozatát. Elvégezte az ÉME-Mesteriskola XVIII. ciklusát, majd 2010-től annak vezető építész. A Hetedik Műterem Kft. ügyvezetője. 2010-ben Pro Architectura díjat kapott. 2012-től Bolyai János kutatási ösztöndíjas.

Timon Kálmán

Aranydiplomás építésztechnika, független kutató, építészeti szakíró. 1965-től számos publikáció és könyv szerzője. 1992–1998 között Budapest XVIII. kerületének főépítész. 1998-tól 2002-ig a Magyar Építész Kamara kiadványainak szerkesztője. Az Amerikai Épülettervezők Intézetének (AIBD) tagja.

Vukosavljević Zorán

1996-ban diplomázott a BME Építésztechnika Karán a Középülettervezési Tanszéken. Diplomadíjas, MTA-OTDT Pro Scientia aranyérmes, Magyar Állami Eötvös ösztöndíjas, MTA Bolyai ösztöndíjas. 2003-ban PhD-fokozatot szerzett. Egyetemi docens a BME Építészettörténeti és Műemléki Tanszéken. Számos magyar és nemzetközi konferencia előadója (Bangkok, Ourense, Washington, Kielce, Velence), építészeti szakíró. A *Kortárs holland építészet* című könyv szerzője, az *Új evangélius templomok* társszerkesztője, a *Kortárs portugál építészet* társszerzője.

Wesselényi-Garay Andor

1994-ben diplomázott diplomadíjjal a BME Építésztechnika Karán. 1995-ben saját építész irodát alapított Osváth Gáborral Gyár, majd 2001-ben önálló irodát W-G-A Psychodesign néven. 2000-től az *Alaprajz*, 2010-től a *Metszet* folyóirat külsős munkatársa, illetve tanácsadó testületének tagja, 2002-től az *Atrium magazin* építészeti főmunkatársa, 2006-tól pedig vezető szerkesztője volt. Közel háromszáz építészeti tárgyú cikk, esszé, kritika és tanulmány szerzője, a 2010-es Velencei Biennálé magyar kiállításának egyik kurátora. 2011-ig a Debreceni Egyetem Építésztechnika Tanszékének főiskolai docense. Jelenleg a NYME-FMK Alkalmazott Művészeti Intézet egyetemi docense Sopronban.

1. Forró drót jeligére érkezett egy frappáns villanszerelési megoldás. Az ötlet riszajkling előnye, hogy a drótról leég a műanyag bevonat, így azonnal eladható színesfémtelepen.

Fotó és gyűjtés: Páricsy Zoltán

2. Y generáció néven kreatív bádgoscsapat tevékenykedik Salzburgban. Műem-lékelés projektjük az idős házak inkontinenciájára reflektál.

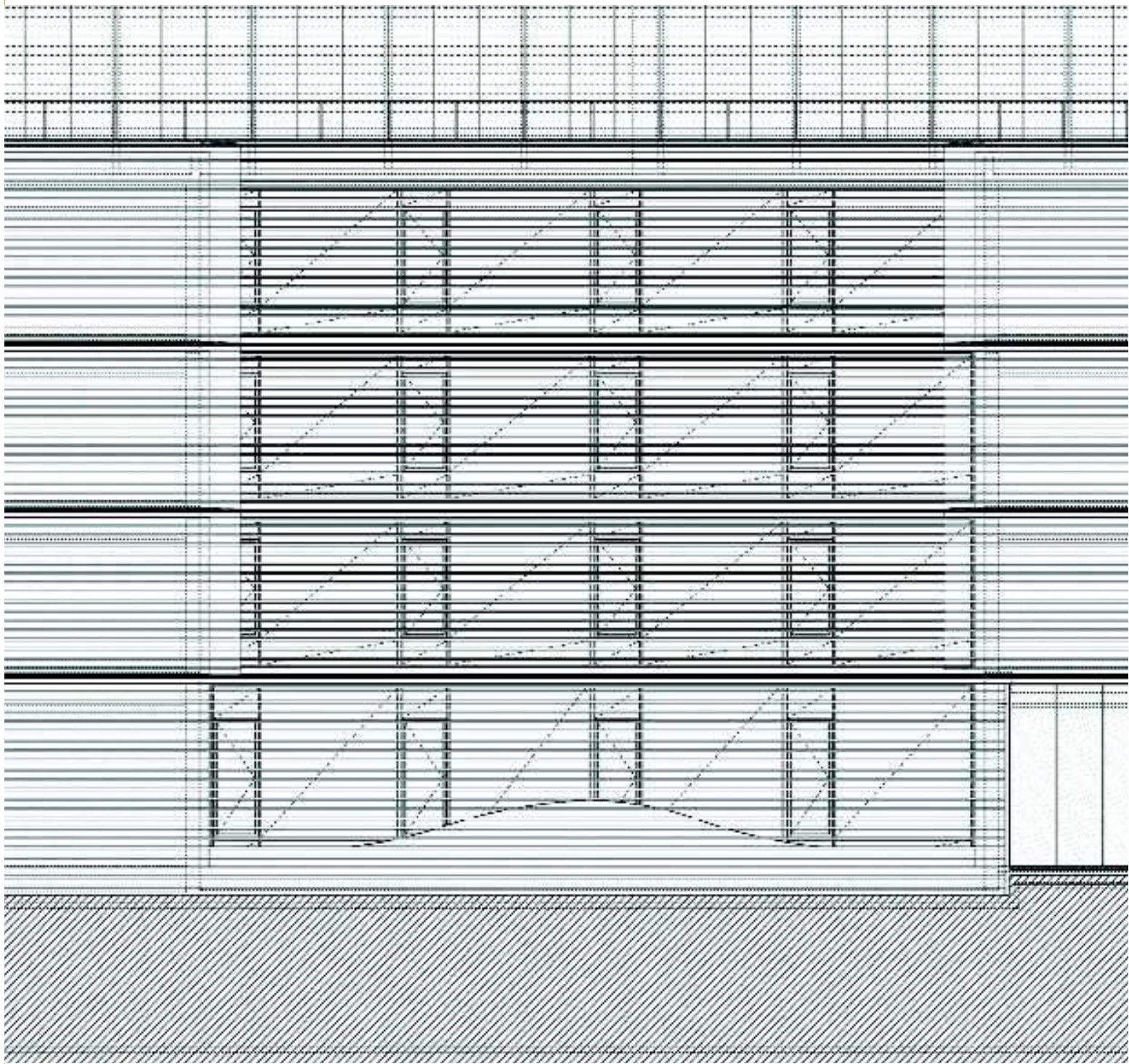
Fotó, gyűjtés és szöveg: Csépe

3. Power Performance hajdúbőszörményi kemény legények automatát szorítottak egy épülő ház falához. Mint a mellékelt ábrán az alsó és felső szint falazata közötti minőségkülönbség mutatja, a koffeinbevétel jótékonyan hat a kivitel minőségére.

Fotó és gyűjtés: Tatai Mária

2013

MINŐSÉG a csarnoképítésben

CSARNOK
MEGOLDÁSOK
szakmai konferencia a vorosnál

ÚJDONSÁG: Pályázat a régió „Csarnok nagydíjára” Csarnokok építészeinek jelentkezését várjuk!

Az őszi rendezvénysorozat helyszínein régióként a legjobb max. 10-10 csarnok tervezői rövid előadással mutathatják be épületeiket. A régió „CSARNOK NAGYDÍJÁT” helyszínenként a zsűri és a közönség ítéli oda. Pályázzon az elmúlt 5 évben Magyarországon megvalósult, bármilyen funkciójú, méretű és technológiával készült csarnokaival, akár többel! Küldje el a szükséges néhány adatot és fotóit, és máris a július 1-jén nyíló szavazóoldalra kerülhet!

Pályázatok benyújtása: csarnoknagydij@tervlap.hu

Pályázatok beküldési határideje:

2013. június 21.

Szavazási időtartam:

2013. július 1. - szeptember 10.

További információ:

www.buildrendezvenyek.hu

T: (23) 611 028

info@buildmarketing.hu

MELYIK RÉGIÓ NAGYDÍJÁT SZERETNÉ ELNYERNI?

A konferenciasorozat tervezett helyszínei, időpontjai és a pályázati régiók a következők:

Győr – 09. 24.

Győr-Ménfőcsanak, Moson-Sopron megye, Vas megye

Komárom-Esztergom megye, Veszprém megye,

Budapest – 09. 26.

Budapest, Pest megye, Fejér megye, Nógrád megye

Miskolc – 10. 01.

Heves megye, Borsod-Abaúj-Zemplén megye,

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, Hajdú-Bihar megye

Pécs – 10. 03.

Zala megye, Somogy megye, Baranya megye,

Tolna megye

Szarvas – 10. 08.

Bács-Kiskun megye, Jász-Nagykun-Szolnok megye,

Csongrád megye, Békés megye

Kiírók

ÉPÍTÉSI
megoldások
METSZET

Főtámogató

Zsűri:

Elnök: Dabai János DLA,
az Ipari és Mezőgazdasági
Építélettervezési Tanszék
tanszékvezetője

Tagok: Polgár László (ÉTE; FIB;
MLÁSZ Beton Iagozat; MABLSZ)
Csanád Pál építész, a Metszet
főszerkesztője

Könnyűszerkezetes acél falvázrendszer felújításokhoz

Kitűnőre vizsgázott a könnyűszerkezetes falvázrendszer, a Lindab Construline

Szakmai műszaki kutatásban konstatált hővezetési értékek miatt összehasonlításra kerültek hagyományos anyagú illetve könnyűszerkezetes technológiájú falak.

Egy két-szintes épületben csatlakozó a Lindab Construline falvázrendszer külső és belső tetőfordó falaként, fölszintes, átfutó vázszerkezettel rendelkező épületekben vízkitűző vagy belső elválasztó falként funkcionálhat.

A kulcsa vizsgálat eredményei alátámasztják, hogy a kis árszám, a gazdaságosabb szerelés, a rövidebb szerelési idő, továbbá a kis falas tagok és az így elérhető nagyobb nettó alapterületből származó előnyök, illetve a hamarabb megkezdődő beüzemelési megtérülés plm a Lindab acél falváz könnyűszerkezetes megoldások nyújtják a leggyorsabb és gazdaságosabb alternatívát.

Kitűnő választás pl. iskolák, kórházak, irodaházak, szállodák, hotelek felújítására, bővítésére és építésére.

A hő- és páratéchnikai kalkulátor segít a hőtechnikai paraméterek gyors, egyszerű kiszámítását – letölthető a Lindab Földközi Portálon.

Az összehasonlító kutatás elemzés és eredményei, és a Lindab könnyűszerkezetes rendszer műszaki, gazdaságosságát vizsgáló megfigyelések a www.lindab.hu oldalon és Construline Falvázrendszer katalógusban.